

๓ ทรงเป็นรมจัตรรัฐสภา
: กษัตราปราชธาธิปไตย

หนังสือที่ระลึกการจัดแสดงนิทรรศการ และเสวนาเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

๓ ทรงเป็นร่มฉัตรรัฐสภา : กษัตราประชาธิปไตย

หนังสือที่ระลึกการจัดแสดงนิทรรศการ และเสวนาเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

-
-
- ชื่อหนังสือ : ๓ ทรงเป็นร่มฉัตรรัฐสภา : กษัตราประชาธิปไตย
เลขประจำหนังสือ : ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๙๖๑๔-๔๓-๓
ปีที่พิมพ์ : ๒๕๕๐
จำนวนหน้า : ๑๗๐ หน้า
จำนวนพิมพ์ : ๑,๐๐๐ เล่ม
จัดทำโดย : คณะกรรมการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ศิลปินกรรม : นายนิสิทธิ์ องค์กรวิชัย
กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์
พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
อาคารธนาคารทหารไทย ถนนพญาไท
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร ๐ ๒๖๔๔ ๕๓๐๙

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

คณะกรรมการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา

๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐.

๓ ทรงเป็นร่มฉัตรรัฐสภา : กษัตราประชาธิปไตย

กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐.

๑๗๐ หน้า.

DS ๑. ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, ๒๔๗๐-

๕๘๖ ๒. รัฐสภา - ไทย

ภ๖๗๑๒ ๓. รัฐธรรมนูญ - ไทย

๒๕๕๐ ๔. ไทย - การเมืองและการปกครอง - ๒๕๓๕-๒๕๕๐.

แปดสิบพระชนมพรรษาอากาศิรฉวาท

อัญชลีพระมิ่งเกล้า	นมมินทร์
เพียงพ้อแห่งแผ่นดิน	แผ่นฟ้า
ปารเมศปกษานินทร์	เนาเนิ่น นานแล
ทกลีบฉนำฉิตหล้า	โลกล้วนลือไทย
พระเกียรติไกรเกริกก้อง	เฉลิมพระชนม์
แปดสิบพรรษาคล	เด่นด้าว
ฉลองวาระมงคล	ฉ้วนทั่ว ไทยเทอฉญ
นมพระเดชเอฉฉะฉรฉำ	ปกปกป้องปรุพี
พระกรณียกิจเกือ	ปวงประฉา
พระราชกุศลนฉนา	นับร้อย
นับพันหมื่นพสุฉา	โตเทียบ เทียมเฮย
เพียงพิรุฉพรายพร้อย	พรำงพื้นฉไผทสยาม
เทิตพระนามนเรศล้า	เลอบุญ
พระเมตตฉาการุฉญ์	ก่องเกล้า
ทศพิศราชธรรมอดุฉย์	อดิเรก
พระปณิฉฉานผ่านฉฉำ	ขึ้นหล้าฉนราชัย
อัญเชิฉญไตรรัตนฉ้อง	ศักตฉา
พระสฉยามเทวฉา	ผ่องแผ้ว
พระเดชอฉิดกษัตริฉา	ปือฉงปก พระเอย
ทรงพระเจริฉญยี้ฉงแล้ว	ยี้ฉงล้าพระบารมี

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อฉ ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

ข้าราชการและลูกจ้างสำนักงานเลขาฉการสฉาผู้แทนราชฉจร

(หม่อฉมราชฉงศัฉรฉฉฉฉร ฉองทอง - ร้อยกรอฉง)

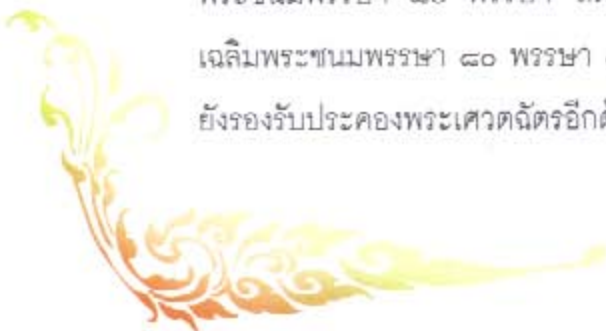

ความหมายตราสัญลักษณ์

งานเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๙ เป็นภาพพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ ประกอบด้วย วงจักร กลางวงจักรมีอักขระเป็นอุณาโลม รอบวงจักรมีรัศมีเปล่งออกโดยรอบ เหนือวงจักรเป็นพระเศวตฉัตร ๙ ชั้น ตั้งอยู่บนพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ อันหมายถึง พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ มีพระบรมเดชานุภาพเป็นใหญ่ในแผ่นดิน โดยในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระองค์ได้ประทับเหนือพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ ตามโบราณราชประเพณี และสมาชิกรัฐสภา ได้ถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปด เป็นครั้งแรกแทนราชบัลลังก์ ส่วนพระแท่นลานั้นโรยด้วยดอกพิกุลเงินพิกุลทอง ๙ ดอก พระราชลัญจกรล้อมรอบด้วยเพชร ๘๐ เม็ด หมายถึง พระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ด้านบนพระราชลัญจกรเป็นพระมหาพิชัยมงกุฏ อันเป็นเครื่องประกอบ พระบรมราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ และเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นสมเด็จพระบรมราชาธิราช ภายในพระมหาพิชัยมงกุฏเป็นเลข ๙ หมายถึง รัชกาลที่ ๙ พระมหาพิชัยมงกุฏนั้นอยู่ด้านหน้าพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร ซึ่งอยู่กึ่งกลางและขนานข้างด้วยพระเศวตฉัตร ๙ ชั้น อันเป็นเครื่องแสดงพระราชอิสริยยศอันยิ่งใหญ่ของพระมหากษัตริย์ ด้านล่าง พระราชลัญจกรเป็นเลข ๘๐ หมายถึงพระองค์มีพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ถัดจากเลขไทยลงมาเป็นแพรแถบบอกชื่องานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ แพรแถบ นอกจากบอกชื่องานพระราชพิธีแล้ว ยังรองรับประคองพระเศวตฉัตรอีกด้วย

คำนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ ครั้นเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ได้เสด็จเข้าสู่พระราชพิธีบรมราชาภิเษก และทรงรับการเฉลิมพระบรมนามาภิไธยตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร” และได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาแห่งการครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจต่างๆ ล้วนก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อชาติและประชาชนในทุกๆ ด้านอย่างเหลือคณานับ จนอาจกล่าวได้ว่า ยากที่จะมีผู้หนึ่งผู้ใดจดจำและเรียบเรียงลำดับพระราชกรณียกิจเหล่านั้นให้ประจักษ์ได้อย่างละเอียด

ในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันเป็นมหามงคลยิ่งของประเทศในครั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จึงมีดำริจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง “๘ ทรงเป็นร่มฉัตรรัฐสภา : กษัตริย์ประชาธิปไตย” ณ อาคารรัฐสภา ระหว่างวันที่ ๕ มิถุนายน ถึง ๓๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อร่วมเฉลิมฉลองกับชาวไทยทุกหมู่เหล่า และแสดงความจงรักภักดีแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยพร้อมเพรียงกัน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

มิถุนายน ๒๕๕๐

	หน้า
๑. พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช นิตรรศการชุด ภูมิพลังแผ่นดิน	๙
๒. พระบรมเดชาานุภาพของพระมหากษัตริย์ไทย นิตรรศการชุด ยศยิ่งเดชาานุภาพ	๒๕
๓. พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับรัฐสภา นิตรรศการชุด กรณียราษฎร์รัฐสภา	๖๕
๔. พระราชดำรัสด้านกฎหมาย และการเมือง การปกครอง นิตรรศการชุด เอกอัครราชธรรมนิติ	๘๙
๕. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับประชาธิปไตย นิตรรศการชุด พระก่อกิจก่อเหล่าประชาธิปไตย	๑๑๑
๖. พระมหากรุณาธิคุณ นิตรรศการชุด น้ำพระทัยแม่ไพศาล	๑๓๗
บรรณานุกรม	๑๕๙

พระราชประวัติใน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

พระราชสมภพ

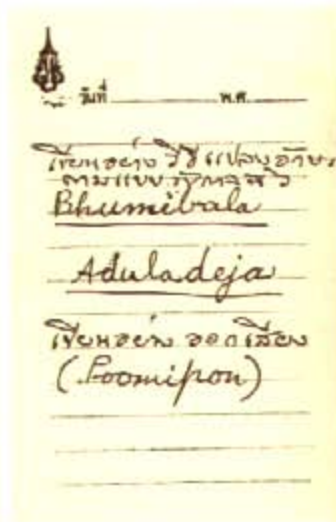
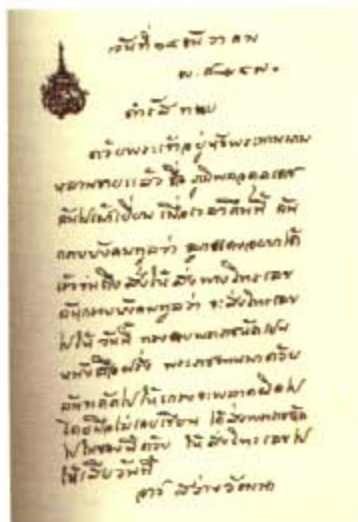
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระราชโอรสพระองค์เล็กใน สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกกับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชสมภพ ณ โรงพยาบาลเมาท์ ออเบิร์น (Mount Auburn) เมืองเคมบริดจ์ (Cambridge) รัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่จันทร์ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือนอ้าย ปีเถาะ จุลศักราช ๑๓๘๙ เวลา ๐๘.๕๕ นาฬิกา ตรงกับวันจันทร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๗๐ ทรงพระนามเดิมว่า พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งได้รับพระราชทานพระนามจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง มีสมเด็จพระเชษฐภคินี และสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช ๒ พระองค์ คือ

๑. สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
๒. พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

๘๗

ทรงศึกษาวิชาการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเริ่มเข้ารับการศึกษาชั้นต้น เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๖๕ ขณะมีพระชนมพรรษา ๕ พรรษา ณ โรงเรียนมาแตร์เดอี ถนนเพลินจิต จังหวัดพระนคร จนถึงปี ๒๔๗๖ จึงเสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระเชษฐภคินี และสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช เพื่อทรงศึกษาต่อในชั้นประถมศึกษา ณ โรงเรียนเมียร์มองต์ (Miremont) ทรงศึกษาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน และภาษาอังกฤษ

จากนั้นทรงเข้าศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ณ เอกอล นูแวล เดอ ลา ซืออิส โรมองต์ (Ecole Nouvelle de la Suisse Romande) เมืองแชลลี ซือ โลซานน์ (Chally sur Lausanne) และต่อมาทรงได้รับประกาศนียบัตรทางอักษรศาสตร์ (Bachelier ès Lettres) จากโรงเรียน ยิมนาส กลาซิค กังโตนาล (Gymnase Classique Cantonal) แห่งเมืองโลซานน์ หลังจากนั้นทรงเข้าศึกษาต่อในแขนงวิชาวิศวกรรมศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยโลซานน์

ภายหลังจากได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์สืบต่อจากสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช เมื่อปี ๒๔๘๙ ทรงเปลี่ยนแนวทางการศึกษาของพระองค์เป็นวิชาเกี่ยวกับกฎหมายและวิชารัฐศาสตร์

ทรงครองราชย์

หลังจากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ได้มีการประชุมรัฐสภาเป็นกรณีพิเศษ กรณีกาเลด็จสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ในเวลา ๒๐.๐๐ นาฬิกา ของวันเดียวกัน หลังจากที่ประชุมรับทราบแถลงการณ์จากรัฐบาลแล้ว นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี ได้เสนอขอความเห็นชอบจากรัฐสภาให้เชิญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นครองราชย์สืบราชสันตติวงศ์ต่อไป ที่ประชุมให้ความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์

ต่อจากนั้น ประธานวุฒิสภา ประธานสภาผู้แทน รองประธานวุฒิสภา และรองประธานสภาผู้แทน ได้ไปถวายพระพรและกราบบังคมทูลอัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นครองราชย์ตามมติของรัฐสภา และมีประกาศให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน แต่ในขณะนั้นโดยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงพระเยาว์ และทรงมีพระราชภารกิจด้านการ

ศึกษา ที่จะเสด็จพระราชดำเนินกลับไปยังประเทศสวีเดนอีกครั้งในเดือนสิงหาคม ๒๕๔๙ เพื่อทรงศึกษาต่อ จึงจำเป็นต้องมีคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาผู้มีอายุสูงสุด ๓ คน ประกอบด้วยพระสุธรรมวิจิฉัย พระยานลราชสุวัจน์ และ นายสงวน จุฑาเดมิย์ เป็นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว หลังจากนั้นในวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๙ รัฐสภาอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๙ ได้ประชุมปรึกษาและลงมติตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย

๑. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร เป็นประธาน
๒. พระยามานวราชเสวี

โดยมีข้อตกลงว่า ในการลงนามในเอกสารราชการนั้น ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ทั้งสองเป็นผู้ลงนาม

พระราชพิธีราชาภิเษกสมรส

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสกับ หม่อมราชวงศ์ สิริกิติ์ กิติยากร (สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ) อิดาในพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ กับหม่อมหลวง บัว กิติยากร เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๑๓ ณ พระตำหนักสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ในวังสระปทุม จังหวัดพระนคร ซึ่งในการพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสนี้ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาหม่อมราชวงศ์ สิริกิติ์ กิติยากร ขึ้นเป็น สมเด็จพระราชินีสิริกิติ์

ทรงมีพระราชโอรส พระราชธิดา ๔ พระองค์ คือ

๑. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี
๒. สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวิศิราลงกรณ ต่อมาทรงได้รับการสถาปนาพระราช

อิสริยยศ เป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร

๓. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตา กิติวัฒนาตุลาภุสภาคย์ ต่อมาทรงได้รับการสถาปนาพระราชอิสริยยศ เป็นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

๔. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ
ให้จัดการพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส
กับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร
เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๓

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

หลังจากเสด็จขึ้นครองราชสมบัติสืบราชสันตติวงศ์ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๙ แล้ว ได้เสด็จเข้าสู่พระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์ตามแบบอย่างโบราณราชประเพณี เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง จึงถือว่าวันที่ ๕ พฤษภาคม เป็นวันฉัตรมงคลประจำรัชกาลปัจจุบัน และทรงรับการเฉลิมพระบรมนามาภิไธยตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า “พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมารมหิตลธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร” พร้อมทั้งพระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

๑๔

โดยในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกนั้นเริ่มตั้งแต่ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ของวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เป็นพิธีจุดเทียนชัย พิธีประกาศการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก และเจริญพระพุทธมนต์ และ เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา เป็นพิธีแห่เชิญพระสุพรรณบัฏ ดวงพระบรมราชสมภพ และพระราชลัญจกร ส่วน ในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ซึ่งถือว่าเป็นวันประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกจะเริ่มขึ้นตั้งแต่เวลา ๑๑.๒๑ นาฬิกา ด้วยพิธีสงฆ์พระมูรธาภิเษก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จพัสดร์ ทรงสะพักขาวลือทอง เสด็จพระราชดำเนินถึงหน้ามณฑปพระกระยาसनาน ทรงจุดธูปเงินเทียนทองสังเวทเวทากลางท้าว แล้วจึงเสด็จขึ้นบนมณฑปพระกระยาसनาน ประทับเหนือพระอุทุมพรราชอาสน์ (ตั้งไม้อุทุมพรซึ่งเป็นไม้มะเดื่อชนิดหนึ่ง) เจ้าพนักงานไซสหัสสธารา (เครื่องโปรยน้ำให้เป็นฝอยสำหรับสงฆ์ ใช้ในการอภิเษก) โปรยน้ำพระมูรธาภิเษกจากเพดานมณฑป พระกระยาसनาน สมเด็จพระสังฆราช พระบรมวงศ์ และเจ้าหน้าที่ต่างๆ ถวายน้ำด้วยพระครอบ พระเต้า และพระมหาสังข์ตามลำดับ

ในโอกาสนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมสถาปนาเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ ขึ้นเป็น "สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี" และเสด็จประกอบพิธีประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก พิธีถวายบังคมพระบรมอัฐิ พิธีถวายเครื่องสิริราชกกุธภัณฑ์ และพิธีถวายน้ำอภิเชก ในวันที่ ๖ - ๗ พฤษภาคม ๒๕๙๓ ได้มีพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียรถวายพระพรชัยมงคล พิธีเฉลิมพระนามสมเด็จพระสังฆราช และตั้งสมณศักดิ์พระราชาคณะ เป็นต้น

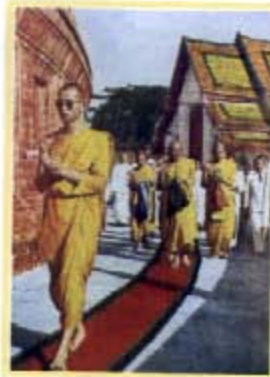

ทรงผนวช

ด้วยพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้เสด็จออกทรงผนวชเมื่อวันที่ ๓๓ ตุลาคม ๒๕๔๙ ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับจำพรรษาอยู่ ณ พระตำหนักปั้นหย่า วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นเวลา ๑๕ วัน ซึ่งในระหว่างที่ทรงผนวชอยู่นั้น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีทรงดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ หลังจากนั้นในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เฉลิมพระอภิไศยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีว่า "สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ"

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงมีพระราชจริยวัตรครบถ้วนด้วยทศพิธราชธรรมและชาติเดียววัตรของพระมหากษัตริย์ทุกประการ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ตลอดมาอย่างต่อเนื่องกัน นับตั้งแต่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเมื่อพุทธศักราช ๒๔๘๙ จวบจนกระทั่งปัจจุบัน พระราชกรณียกิจทั้งปวงที่ทรงบำเพ็ญตลอดระยะเวลา ๖๐ ปีนั้น ล้วนแต่เพื่อประโยชน์สุขแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งสิ้น ด้วยทรงตระหนักอยู่ในพระราชหฤทัยเสมอว่า ความทุกข์ของประชาชนคือทุกข์ของพระองค์ จึง

เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรเพื่อทรงแก้ไขปัญหาและสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน ขจัดความทุกข์ยากเดือดร้อนให้แก่ราษฎรทั่วทุกภูมิภาค แม้ในท้องถื่นทุรกันดารก็ทรงมีพระราชวิริยะอุตสาหะเสด็จพระราชดำเนินโดยไม่ย่อท้อแต่ประการใด ทรงนำประเทศไปสู่การพัฒนาทุกด้าน และพระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินับพันโครงการ อาทิ โครงการบำบัดน้ำเสียตามพระราชดำริด้วยกังหันน้ำชัยพัฒนา โครงการฝนหลวง โครงการแก้มลิง และทรงแนะนำเผยแพร่ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน และเกษตรทฤษฎีใหม่ นอกจากนี้พระองค์ยังทรงจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

พระเกียรติคุณแม่ไพศาล

ด้วยพระเกียรติคุณแห่งพระราชกรณียกิจอันนานับประการของพระองค์ ได้แม่ไพศาล ทั้งในประเทศและนอกประเทศทั่วโลก จึงมีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาเกิตติมศักดิ์ เทรียญรางวัล ลมาชิกเกิตติมศักดิ์ เกียรติบัตรเกิตติมศักดิ์ และรางวัลเกียรติยศอื่น ๆ เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณตลอดมา อาทิ

- ๘ กันยายน ๒๕๒๙ สมาคมอธิการบดีระหว่างประเทศ กรุงโซล สาธารณรัฐ เกาหลี (The International Association of University Presidents IAUP, Seoul, the Republic of Korea) ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลสันติภาพของสมาคมอธิการบดีระหว่างประเทศ ในฐานะที่ทรงอุทิศ พระองค์เพื่อการศึกษาาระดับสูง ตลอดจนถึงเสริมสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (IAUP Peace Award, in recognition of His Majesty's dedication to higher education and the promotion of peace in Southeast Asia)

- ๒ ธันวาคม ๒๕๓๔ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization UNESCO, Paris, the French Republic) ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญฟีแล (Philae Medal) เพื่อเฉลิมพระเกียรติในฐานะที่พระองค์ทรงประกอบพระราชกรณียกิจในด้านการ พัฒนาท้องถิ่นและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน

- ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ กรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา (The United Nations Environment Programme UNEP, Nairobi, the Republic of Kenya) ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญทองเฉลิมพระเกียรติที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ ดีเด่นเป็นที่ยอมรับของนานาชาติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (UNEP Gold Medal of Distinction, in recognition of long, dedicated, exemplary and eminent contributions to the improvement of the environment and nature conservation)

- ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ องค์การอนามัยโลก นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส (The World Health Organization WHO, Geneva, the Swiss Confederation) ทูลเกล้าฯ ถวาย เหรียญทองสาธารณสุขเพื่อมวลชน (Health-for-All Gold Medal, in recognition of His Majesty's outstanding contributions to achievement of the social goal of health for all by the year ๒๐๐๐)

- ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ ธนาคารโลก กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา (The World Bank, Washington, D.C., the United States of America) ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลรากหญ้า แผ่นกฐนสำริด เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณในฐานะที่ทรงเป็นนักอนุรักษ์ดินและน้ำ (Award of recognition of technical and development accomplishment in the promotion of the vetiver technology international)

๑๕

- ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๗ โครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย (The United Nations International Drug Control Programme UNDCP, Vienna, the Republic of Austria) ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญทองสดุดี พระเกียรติคุณในฐานะที่ทรงประเทภพพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด (Award of Appreciation, in recognition of His Majesty's outstanding contributions to drug control efforts in Thailand)

- ๕ มิถุนายน ๒๕๓๙ สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ เมืองลา구나 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (The International Rice Research Institute - IRRI, Laguna, the Republic of the Philippines) ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญทองเฉลิมพระเกียรติ ในฐานะที่ทรงห่วงใยและอุทิศพระองค์ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรและพลานามัยโดยส่วนรวม (International Rice Award Medal, in recognition of His Majesty's passionate and personal interest in, and devotion to, improving the well-being of rice farmers and consumers, particularly those with low incomes)

- ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๐ องค์การสมภกการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีนนานาชาติ กรุงออตตาวา ประเทศแคนาดา (The International Council for the Control of Iodine Deficiency Disorders - ICCIDD, Ottawa, Canada) ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญทองสดุดี พระเกียรติคุณ ในการที่ทรงเป็นผู้นำและชี้แนะแนวทางการแก้ไขปัญหาโรคขาดสารไอโอดีนในประเทศไทย (ICCIDD Gold Medal, in recognition of His Majesty's leadership, guidance and direction to the National IDD Control Project)

- ๑๘ มกราคม ๒๕๔๓ คณะการดนตรีแห่งมหาวิทยาลัยเยล รัฐคอนเนตทิคัต สหรัฐอเมริกา (Yale University School of Music, Connecticut, the United States of America) ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญทองแซนฟอร์ด เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณด้านการดนตรี (Sanford Medal, in recognition of His Majesty's preserving of the musical culture of Thailand through education and performance)

- ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ คณะกรรมการนานาชาติและคณะกรรมการประจำชาติ งานนิทรรศการ Brussels Eureka ๒๐๐๐ ณ กรุงบรัสเซลส์ ราชอาณาจักรเบลเยียม (The Organization Committee of Brussels Eureka ๒๐๐๐, Brussels, The Kingdom of Belgium) ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลสิ่งประดิษฐ์ดีเด่นในโอกาสที่พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำเครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำ

หมุน้ำแบบหมุนลอยหรือกังหันน้ำชัยพัฒนา (Chai Pattana Low Speed Aerator, Model RX ๒) ไปจัดนิทรรศการในงาน Brussels Eureka ๒๐๐๐ : ๔๙ th World Exhibition of Innovation, Research and New Technology ณ กรุงบรัสเซลส์ ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ จำนวน ๕ รางวัล ดังนี้

๑. เหรียญรางวัล Prix OMPI (Organisation Mondiale de la Propriete Intellectuelle) (รางวัลสิ่งประดิษฐ์ดีเด่นระดับโลก)

๒. เหรียญรางวัล Gold Medal with Mention (รางวัลสรรเสริญพระเจ้าจตุริยภาพแห่งการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ)

๓. ถ้วยรางวัล Grand Prix International (International Grand Prize) (รางวัลผลงานประดิษฐ์ดีเด่นสูงสุด)

๔. ถ้วยรางวัล Minister J. Chabert (รางวัลผลงานสิ่งประดิษฐ์ดีเด่น)

๕. ถ้วยรางวัล Yugoslavia Cup (รางวัลสรรเสริญพระเจ้าจตุริยภาพด้านการประดิษฐ์)

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ โครงการตั้งถิ่นฐานมนุษย์แห่งสหประชาชาติ กรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา (United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT), Nairobi, the Republic of Kenya) ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล UN-HABITAT Scroll of Honour Award : Special Citation) เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจด้วยความวิริยะอุตสาหะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยทั้งในเมืองและชนบท รวมทั้งยังทรงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการตั้งถิ่นฐานอย่างยั่งยืน (UN - HABITAT Scroll of Honour Award (Special Citation) in recognition of His Majesty's outstanding contribution to sustaining habitats and improving the quality of life of the people in cities and communities in the Kingdom of Thailand)

- ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๘ สมาคมสินเชื่อการเกษตรและชนบทภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก กรุงเทพฯ ประเทศไทย (Asia-Pacific Rural and Agricultural Credit Association: APRACA, Bangkok, Thailand) ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลทองคำ เพื่อตระหนักและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงอุทิศพระองค์เพื่อพัฒนาชนบทและการเกษตร (Golden Ear of Paddy, commemorating the outstanding leadership in Rural Development of His Majesty King Bhumibol Adulyadej)

- ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ (UNDP Human Development Lifetime Achievement Award) แต่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อถวายพระเกียรติที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกของโลกที่สหประชาชาติยกย่องว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนาที่ทรงวิริยปรชญาสำคัญ ๆ ไข่มกมมาย โดยเฉพาะเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการชื่นชมไปทั่วโลก และมีหลายประเทศนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนา

- ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ มูลนิธิเวิลด์ ฟู้ด ไพรซ์ (World Food Prize) ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล "Borlaug Medallion" เพื่อเชิดชูเกียรติบุคคลที่ปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมทั่วโลก จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชกรณียกิจในโครงการต่างๆ มากกว่า ๒,๐๐๐ โครงการ โดย

เฉพาะโครงการพัฒนาเทคนิคการทำกรเกษตรยุคใหม่ โครงการที่ช่วยยกระดับการเกษตร สุขภาพ และการศึกษาของประเทศ เพื่อลดความยากจนและความทิวโหยของเด็กๆ และประชาชน

- ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ นิตยสารไทม์ ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลวีรบุรุษแห่งเอเชีย หรือ TIME Asias Heroes เนื่องในงานครบรอบ ๖๐ ปี ของนิตยสารไทม์เอเชีย ณ โรงแรม เดอะ ริชชี คาลตัน ฮองกง เป็นรางวัลที่มอบแด่บุคคลสำคัญของเอเชีย จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชกรณียกิจที่สร้างคุณประโยชน์เอนกอนันต์ต่อประเทศไทย

พระราชวิริยะกุตสาหะอันแรงกล้า พระขันติธรรมอันสูงล้ำ และพระเมตตาบารมี อันหาที่สิ้นสุดมิได้ โดยไม่ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยพระวรกาย ได้นำความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่อาณาประชาราษฎร์ตลอดมานับตั้งแต่เสด็จขึ้นครองราชย์ สมดังพระปฐมพระบรมราชโองการที่

พระราชทานไว้ พระองค์จึงทรงเป็นทุกสิ่งทุกอย่างเทือกดวงใจประชาชนทุกหมู่เหล่าทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ทรงเป็นยิ่งกว่าพระนาม "พระเจ้าแผ่นดิน" และทรงเป็น "พลังของแผ่นดิน" สมดังที่คนไทยทั้งชาติได้ลงนามร่วมกันถวายพระราชสมัญญานามว่า "มหाराชา"

พระบรมเสนาภูษาของพระมหากษัตริย์ไทย

ประวัติศาสตร์อันยาวนานของชาติไทยไม่เคยว่างเว้นพระมหากษัตริย์ ที่ครองราชบัลลังก์เพื่อทรงนำพาประเทศให้ผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤติ และทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงในยามสงบ ทรงเป็นศูนย์กลางทางการปกครองนับเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบัน พระมหากษัตริย์จึงเป็นสถาบันทางสังคมที่เคียงคู่และผูกพันกับเหล่าพลนักรอย่างกลมกลืน เหล่าพลนักรต่างได้รับพระมหากรุณาธิคุณที่มีพระมหากษัตริย์เป็นที่พึ่ง จนมีคำเรียกความผูกพันนี้ว่า "ราชประชาสมาศัย" อันหมายถึง "พระมหากษัตริย์ที่ประชาชนต่างพึ่งพาอาศัย" ซึ่งสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พระมหากษัตริย์ หมายถึง องค์พระประมุขแห่งรัฐที่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติโดยการสืบราชสันตติวงศ์ตามกฎหมาย หรือธรรมเนียมราชประเพณีของแต่ละประเทศ ซึ่งของไทยเป็นไปตามกฎมณเฑียรบาล พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ แต่ละประเทศอาจเรียกประมุขแห่งรัฐแตกต่างกันตามรูปแบบการปกครองและตามพระราชสถานะ เช่น ราชอาณาจักรไทย สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่ และราชอาณาจักรเบลเยียม เรียกว่า "พระมหากษัตริย์" ขณะที่ประเทศญี่ปุ่น เรียกว่า "พระจักรพรรดิ"

หรือราชรัฐโมนาโกเรียกว่า "เจ้าชาย" หรือกลุ่มประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามเรียกว่า "สุลต่าน" เป็นต้น
ในเชิงนามธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาสันสกฤต พระมหากษัตริย์ หมายถึง พระผู้ซึ่ง
ดูแลพื้นที่ทำการเกษตร หรือผู้ครอบครองผืนแผ่นดินทั้งหมด ที่ปกครองคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่าง
สงบสุข

นอกจากนี้ ประมุขของรัฐที่มีพระมหากษัตริย์ ยังจำแนกประเภทออกไปตามพระราช
อำนาจและพระราชสถานะ ๓ ประเภทดังนี้

๑. พระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในระบอบการปกครองนี้ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐ มีพระราชอำนาจและพระบรมเดชานุภาพเด็ดขาดและถาวร แต่พระองค์เดียว ทรงเป็นองค์รัฐราชาธิปไตย ทรงให้กษัตริย์นิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการได้โดยลำพังพระองค์ พระบรมราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์เป็นที่สุดในทุกกรณี การปกครองรูปแบบนี้ เคยใช้อยู่ในประเทศไทยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี ๒๔๗๕

๒. พระมหากษัตริย์ในระบอบปริมิตาญาสิทธิราชย์ ในระบอบการปกครองนี้ พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจทุกประการ เว้นแต่ที่ต้องถูกจำกัดโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เช่น การบัญญัติกฎหมาย การกำหนดงบประมาณแผ่นดิน ต้องให้รัฐสภาเห็นชอบก่อน การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นอำนาจของผู้พิพากษา ซึ่งมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามกฎหมาย แต่ความแตกต่างสำคัญอยู่ที่ว่าอำนาจบริหารนั้น ยังคงเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ โดยทรงแต่งตั้งและถอดถอนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีทั้งคณะรับผิดชอบโดยตรงต่อพระมหากษัตริย์

ประมุขของรัฐเช่นนี้ มักเป็นกรณีสืบเนื่องมาจากเหตุที่พระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์แต่เดิม ทรงยินยอมที่จะจำกัดพระราชอำนาจบางประการของพระองค์ โดยการพระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน เช่น ประเทศญี่ปุ่นสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง และประเทศซาอุดีอาระเบียในปัจจุบัน เป็นต้น

๒๗

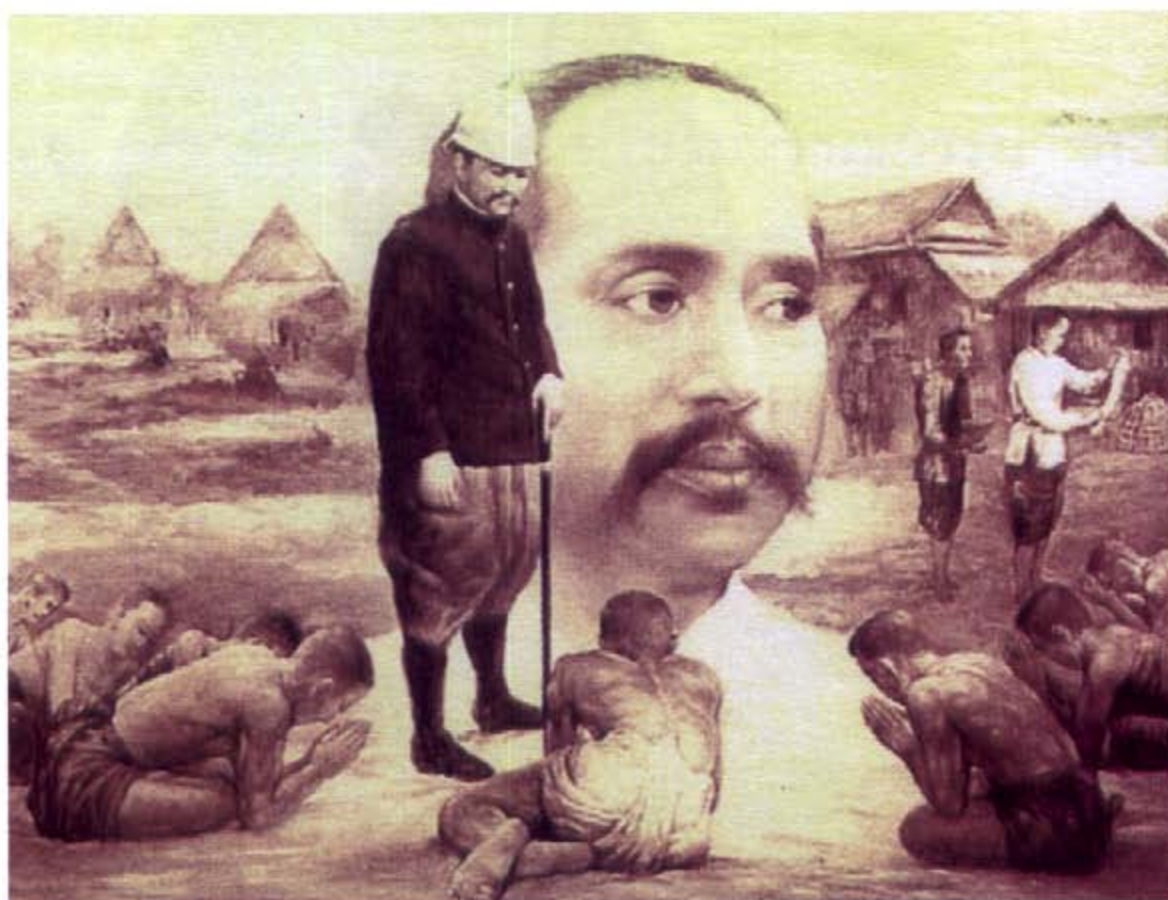
๓. พระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ในระบอบการปกครองนี้ พระมหากษัตริย์จะทรงเป็นพระประมุขของประเทศเท่านั้น การใช้พระราชอำนาจในทุกกรณี ไม่ว่าจะในด้านนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ พระมหากษัตริย์มิได้ใช้พระราชอำนาจเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง หากแต่มีองค์กรหรือหน่วยงานรับผิดชอบต่าง ๆ กันไป พระราชอำนาจทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นในฐานะประมุขของรัฐหรือในฐานะอื่น ๆ ย่อมถูกกำหนดไว้โดยแจ้งชัดในรัฐธรรมนูญ ดังเช่นที่ประเทศไทยเราเป็นอยู่ในปัจจุบัน

ประเทศไทย มีพระมหากษัตริย์ปกครองมาแต่โบราณกาล นับแต่แรกสร้างบ้านแปงเมืองสถาปนารุงสุโขทัยเป็นราชธานี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้นำชาติทั้งในยามศึกสงคราม และยามสงบทรงปกป้องคุ้มครองภัยอันตรายแก่ประชาชน และทรงเป็นผู้รวมชาติไทยให้เป็นปึกแผ่นมา

โดยตลอด แม้จะทรงมีพระราชอำนาจอย่างล้นพ้น แต่ก็ทรงใช้เพื่อประโยชน์สุขของทวยราษฎร์ และความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติอย่างแท้จริง

พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ เพื่อประโยชน์สุข แห่งอาณาประชาราษฎร์ การบำเพ็ญพระราชกรณียกิจดังกล่าวนี้ต้องทรงตรากตรำพระวรกายเป็นอย่างมาก แต่ก็มีได้ทรงย่อท้อต่อความยากลำบาก และมีได้ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยแต่อย่างใด จึงกล่าวได้ว่าสถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมไทย ทำให้สังคมไทยมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองอันแตกต่างจากสังคมอื่น ดังที่พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ทรงแสดงไว้ในพระนิพนธ์ เรื่อง บรมราชาภิเษก ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ไทย ว่า

“...ในวัฒนธรรมเดิมของไทยเรานั้น พระมหากษัตริย์มีหน้าที่เป็นจุดพ้อเมือง เป็นผู้นำออกรบพุ่งในเวลามีศึก เป็นทั้งพ่อผู้ปกครอง เป็นทั้งตุลาการของราษฎร ในเวลาปกติ ความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนเป็นไปอย่างสนิทสนมมาก ต่อมาเมื่อไทยอพยพมาสู่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ได้รับวัฒนธรรมมอญ

แห่งคัมภีร์พระธรรมศาสตร์มาเจือปน ก็เข้ากันได้สนิทดี มีความนิยมที่จะให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอรรคมหาราช ดูดังพระเจ้ามหาสมมติราชแห่งคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ โดยทรงบำเพ็ญทศพิธราชธรรม ทรงประกอบสังคหวัตถุ ๔ ประการ ดำรงพระองค์อยู่ในจักรวรรดิวัตร นอกจากนั้นก็ยังมีธรรมเนียมอื่น ๆ ที่จดจำกันมาโดยไม่ปรากฏว่าได้มาจากตำราใด เป็นต้นว่า พระมหากษัตริย์ขึ้นเสวยราชย์โดยสโมรสสมมติของประชาชน ครั้นไทยได้สมาคมกับเขมรแล้วฐานะของพระมหากษัตริย์ได้แปรรูปไปบ้าง คือ รับเอาขนบธรรมเนียมแห่งลัทธิเทวราชของเขมรมาใช้ ซึ่งหมายความว่าพระมหากษัตริย์เป็นอวตารของพระผู้เป็นเจ้าบนสวรรค์ แต่อย่างไรก็ดี ลัทธิเทวราชของเขมรนั้นติดอยู่แต่ภายนอก ถ้าจะพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปถึงจิตใจของคนไทยแล้ว ไม่รู้สึกว่พระมหากษัตริย์จะเป็นพระเจ้าไปได้ อย่างไร

ส่วนพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์แต่เดิมนั้น เห็นได้อย่างชัดเจนในพระบรมราชาบายในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่คณะผู้กราบบังคมทูลเพื่อทรงแก้ไขปัญหาการปกครองใน กรณี ร.ศ.๑๐๓ ว่า

“...พระบรมเดชาานุภาพของพระเจ้าแผ่นดินกรุงสยามนี้ ไม่ได้มีปรากฏในกฎหมายอันหนึ่งอันใด ด้วยเหตุนี้เห็นว่า เป็นที่ล้นพ้น ไม่มีข้อใดสิ่งอันใดหรือผู้ใดจะเป็นผู้บังคับขัดขวางได้ แต่เมื่อว่าตามความเป็นจริงแล้วพระเจ้าแผ่นดินจะทรงประพฤติการณ์อันใด ก็ต้องเป็นไปตามทางที่สมควรและเป็นที่ยุติธรรม

สมัยกรุงสุโขทัย พระมหากษัตริย์นอกจากจะทรงเป็นนักรบแล้ว ในทางการเมืองการปกครองทรงเป็นพระประมุขที่ปกครองราษฎรเหมือนพ่อปกครองลูก เสมือนเป็นหัวหน้าครอบครัวขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “พ่อขุน” โดยมีธรรมะเป็นหลักในการปกครอง และเป็นตุลาการชี้ขาดข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นระหว่างราษฎรกันเองหรือกับ “ลูกเจ้าลูกขุน” ราษฎรจึงมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย

สมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี เปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากเดิมมาเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยเปลี่ยนคำเรียกผู้ปกครองจากคำว่า “พ่อขุน” มาเป็น “พระมหากษัตริย์” พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจในฐานะต่าง ๆ กัน ดังนี้

ประการแรก ในฐานะทรงเป็นเจ้าของชีวิต หมายความว่า ทรงมีพระราชอำนาจเหนือชีวิตคนทุกคน เพราะกฎหมายทั้งหลายล้วนมาจากพระมหากษัตริย์ทั้งสิ้น และบุคคลอื่นจะใช้อำนาจนั้นได้ ก็ต่อเมื่อได้รับพระราชทานอาญาสิทธิ์จากพระมหากษัตริย์ก่อน

ประการที่สอง ในฐานะพระเจ้าแผ่นดิน หมายความว่า ทรงสามารถใช้พระราชอำนาจในฐานะที่ทรงเป็นเจ้าของแผ่นดินทั่วพระราชอาณาจักร จะพระราชทานที่ดินให้แก่ผู้ใดก็ได้ หรือจะทรงเรียกคืนเมื่อใดก็ได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งยังทรงเป็นจอมทัพในการศึกสงคราม ทำให้พระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจที่จะทำการใด ๆ ก็ได้

ประการที่สาม ในฐานะธรรมราชา หมายความว่า ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกในทุกศาสนา และทรงใช้พระราชอำนาจปกป้องรักษาสถาบันศาสนา ตลอดจนศีลธรรมคำสอนแห่งศาสนานั้น ๆ ด้วย

ประการสุดท้าย ในฐานะเทวราช หมายความว่า เมื่อมีพระบรมราชโองการแล้ว พระบรมราชโองการนั้นถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้ใดจะขัดขืนมิได้ แม้แต่จะวิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นในทางใด ๆ ก็ไม่ได้ทั้งสิ้น ดังนั้น พระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาจึงมีพระราชอำนาจเป็นล้นพ้น

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์ในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ยังคงดำรงอยู่ในลักษณะสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ฐานะสมมติเทพของพระมหากษัตริย์แปรเปลี่ยนไป การใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์นั้น เป็นไปในทางที่อำนวยความสะดวกแก่ราษฎรมากกว่าที่จะทรงกระทำตามพระราชหฤทัย ดังจะเห็นได้จากในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่เป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเปลี่ยนแนวความคิดในการใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ จากการที่ทรงมีพระราชอำนาจสูงสุดสมบูรณ์ทุกประการ ไปสู่การกระจายพระราชอำนาจและการยอมรับให้ขุนนางหรือข้าราชการทั้งปวงมีสิทธิมีส่วนในการบริหารประเทศร่วมกับพระมหากษัตริย์ แนวคิดนี้ปรากฏเป็นรูปธรรมในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจะเห็นได้จากการจัดระเบียบการบริหารราชการเป็นส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนกลางได้จัดตั้งกระทรวง กรม ต่าง ๆ ขึ้น มีเสนาบดีประจำแต่ละกระทรวงรับผิดชอบและบังคับบัญชาส่วนการบริหารราชการส่วนภูมิกษัตริย์นั้นได้

จัดรูปแบบการปกครองเป็นมณฑลเทศาภิบาล มีเทศาภิบาลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลางปฏิบัติหน้าที่บังคับบัญชา

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ :

การเปลี่ยนแปลงพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์

เมื่อต้นเดือนเมษายน ๒๔๗๕ บุคคลสำคัญของคณะราษฎรได้ประชุมวางแผนเพื่อยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยมอบหมายให้นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นหัวหน้า นายพันเอก พระยาทรงสุรเดช เป็นผู้วางแผนการยึดอำนาจ บนพื้นฐานการดำเนินการอย่างสงบ หลีกเลี่ยงการสู้รบ กระทบกระเทือนพระเกียรติยศพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวน้อยที่สุด และดำเนินการอย่างรวดเร็วฉับพลัน พร้อมทั้งประกาศชุดมาตรการคณะราษฎร ๑๐ ประการ สำหรับให้สมาชิกยึดมั่นและถือปฏิบัติ ประกอบด้วย

๑. ต้องให้มีพระมหากษัตริย์ตลอดไป
๒. ต้องทำเพื่อประโยชน์ไทย
๓. ต้องเคารพความเห็นซึ่งกันและกัน
๔. ต้องมีความเห็นอันเที่ยงตรง
๕. ต้องทำเพื่อมุ่งจรรโลงประเทศให้ก้าวหน้า
๖. ต้องไม่ทรยศต่อประเทศชาติ
๗. ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต
๘. ต้องไม่เย่อหยิ่งลิมตัว
๙. ต้องมีความประพฤติดี
๑๐. ต้องรักษาหน้าที่โดยเด็ดขาดและเที่ยงตรง

คณะราษฎรตระหนักดีว่า พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปณิธานที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นของขวัญแก่พสกนิกรของพระองค์เนื่องในพระราชพิธีสมโภชพระนคร ๑๕๐ ปี ถึงขั้นทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้น แต่ได้รับการคัดค้านและไม่เห็นด้วยจากอภิรัฐมนตรี ซึ่งเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงและเป็นเสนาบดีที่มีอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินทั้งสิ้น เพราะเห็นว่าประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญในขณะที่ประชาชนยังไม่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ เรื่องการปกครองตนเองอย่างดีพอ จะเป็นผลร้ายมากกว่าผลดี

พระราชพิธีสมโภชพระนครผ่านพ้นไปโดยที่ไม่มีการพระราชทานรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินทรงแปรพระราชฐาน ณ วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อทรงพักผ่อนภายหลังพระราชพิธีสมโภชพระนคร ๑๕๐ ปี ท่ามกลางกระแสข่าวลือการก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และความเคลื่อนไหวของบรรดานายทหารและพลเรือนที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ

๓๒

เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองไทยยุคใหม่ เริ่มต้นขึ้นตอนเช้าตรู่ของวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เมื่อกทหารเรือเคลื่อนกำลังพลพร้อมอาวุธเข้าประจำแนวถนนราชดำเนินนอก เรือรบ

หลายลำคุ่มน้ำน้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะบริเวณหน้าวังบางขุนพรหม ขณะเดียวกันบริเวณลานพระราชวังดุสิต หน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม มีกองกำลังทหารบกพร้อมอาวุธ ตั้งแถวเตรียมรับคำสั่งผู้บังคับบัญชา เพราะก่อนหน้านั้นกรมยุทธศึกษาทหารบก ได้มีคำสั่งให้ทหารทุกหน่วยไปพร้อมกัน

ที่ลานพระราชวังดุสิตก่อนเวลา ๐๖.๐๐ นาฬิกา เพื่อรับการฝึกยุทธวิธีแผนใหม่ ซึ่งอำนาจการฝึกโดย นายพันเอก พระยาทรงสุรเดช อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาทหาร โรงเรียนนายร้อยทหารบก

เมื่อถึงเวลา กลับเป็นนายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา ที่มาแสดงตนต่อหน้าแถว ทหาร และได้อ่านแถลงการณ์ของคณะราษฎรย์ต่ออำนาจ เพื่อก่อเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย และได้ประกาศหลัก ๖ ประการ เพื่อเป็นแนวทาง การบริหารบ้านเมืองต่อไป ประกอบด้วย

๑. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง การศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง
๒. จะต้องรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มากที่สุด
๓. จะต้องบำรุงความสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะต้อง จัดหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก
๔. จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน (ไม่ใช่พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎร เช่นที่เป็นอยู่)
๕. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก ๔ ประการดังกล่าวข้างต้น
๖. จะต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร

คณะราษฎร ได้ใช้พระที่นั่งอนันตสมาคมเป็นกองบัญชาการ และเพื่อป้องกันการ ต่อต้านจึงได้อัญเชิญพระบรมวงศานุวงศ์และเจ้านายราชกาชั้นผู้ใหญ่ มาไว้เป็นองค์ประกันและตัว ประกันในพระที่นั่งอนันตสมาคม พระตำหนักราชฤทธิ และตึกกองรักษาการณ์ เพื่อความปลอดภัย ของคณะราษฎร พร้อมทั้งประกาศว่า "ถ้าผู้ใดขัดขวางคณะราษฎร ผู้นั้นจะต้องถูกลงโทษและ พระบรมวงศานุวงศ์จะต้องถูกลงโทษ"

ในขณะที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เสนาบดี กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม เสด็จหนี การจับกุมขึ้นรถไฟไปเข้าเฝ้าฯ พระบาท สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวที่หัวหิน เสียก่อน

การก่อการเป็นไปอย่างสงบ ไม่มีการต่อสู้จากฝ่ายที่จงรักภักดีพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสำเร็จลงเมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ผู้สำเร็จราชการรักษาพระนคร ทรงยอมลงพระนามรับรองการก่อการของคณะราษฎรว่า "ด้วยตามที่คณะราษฎรได้ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินไว้ได้ โดยมีความประสงค์ข้อใหญ่ที่จะให้ประเทศสยามได้มีรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน นั้น ข้าพเจ้าขอให้ทหาร ข้าราชการ และราษฎรทั้งหลายจงช่วยกันรักษาความสงบ อย่าให้เสียเลือดเนื้อของคนไทยกันเองโดยไม่จำเป็นเลย" และเพื่อให้ราชการดำเนินไปตามปกติ คณะราษฎรได้ประกาศให้ "ข้าราชการทั้งหลายทุกกระทรวง ทบวงการ ให้ปฏิบัติการเช่นเคย ผู้ใดละทิ้งหน้าที่จะต้องมีความผิด"

คณะราษฎรได้แต่งตั้งคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ประกอบด้วยนายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายพันเอก พระยาทรงสุรเดช และนายพันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์ เพื่อเป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครองประเทศไปพลางก่อน จนกว่าบ้านเมืองคืนสู่สภาวะปกติ และมอบหมายให้นาย

๓๔

นาวาตรี หลวงสุภาษลาศัย นำเรือรบหลวงสุโขทัยไปกราบบังคมทูล อัญเชิญพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จกลับพระนครทรงเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญต่อไป พร้อมกันนั้นได้ส่งโทรเลขไปกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ทรงทราบเรื่องที่ได้ทำการยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครอง เพื่อขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ ว่า

"ด้วยคณะราษฎร ข้าราชการทหาร พลเรือน ได้ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินไว้ได้แล้ว และได้เชิญเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์ มีสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นต้น ไว้เป็นประกัน ถ้าหากคณะราษฎรนี้ถูกทำลายด้วยประการใดก็ดี จะต้องทำร้ายเจ้านายที่จับกุมไว้เป็นการตอบแทน"

คณะราษฎรไม่ประสงค์จะแย่งชิงราชสมบัติแต่อย่างใด ความประสงค์อันใหญ่ยิ่งก็เพื่อจะให้มีการรวมหมู่การปกครองแผ่นดิน จึงขอเชิญใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเสด็จจากล้าเดินสู่พระนครและทรงเป็นกษัตริย์ต่อไป โดยอยู่ใต้รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน ซึ่งคณะราษฎรได้สร้างขึ้น ถ้าได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทตอบปฏิเสธก็ดี หรือไม่ตอบภายในหนึ่งชั่วโมงนับแต่ได้รับหนังสือนี้ก็ดี คณะราษฎรจะได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินโดยเลือกเจ้านายพระองค์อื่นที่เห็นสมควรขึ้นเป็นกษัตริย์”

คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ได้เชิญเสนาบดีและปลัดทูลฉลองเข้าประชุมพิจารณาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม สรุปได้ดังนี้

๑. คณะราษฎรได้ยึดอำนาจการปกครองประเทศไว้เป็นผลสำเร็จ
๒. คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร เป็นผู้ใช้อำนาจการปกครองประเทศไปพลางก่อน จนกว่าจะมีสภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการราษฎร
๓. คณะราษฎรกราบทูลเชิญเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์หลายพระองค์ และเชิญข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หลายคนมาอยู่ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เพื่อประกันความปลอดภัยให้แก่คณะราษฎร
๔. คณะราษฎรกราบบังคมทูลเชิญเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กลับสู่พระนครเพื่อทรงเป็นพระมหากษัตริย์ต่อไปภายใต้รัฐธรรมนูญ
๕. คณะราษฎรได้ร่างรัฐธรรมนูญการปกครองเตรียมนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลง

พระปรมาภิไธย ประกาศใช้เป็นกฎหมายสูงสุดในการบริหารราชการแผ่นดิน

๖. จะให้มีสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎร แต่ในวาระเริ่มแรกนี้ จะแต่งตั้งจากบุคคลที่ร่วมอยู่ในคณะราษฎร ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ในระบอบประชาธิปไตย ร่วมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการชั่วคราว

และนายปรีดี พนมยงค์ กำชับให้ “ท่านเสนาบดีและปลัดทูลฉลองช่วยกันรักษาความสงบ และขอให้ช่วยแจ้งไปยังเจ้าพนักงานกรมกองต่างๆ ที่ขึ้นอยู่ ให้ปฏิบัติการไปตามเดิม สิ่งใดที่เป็นงานเคยปฏิบัติก็จะพิจารณาให้เสนาบดีและปลัดทูลฉลองกระทำไป สิ่งใดที่เคยเป็นปัญหาในทางนโยบายก็จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร”

วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๗๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงส่งโทรเลขตอบคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ว่า

“ด้วยได้ทราบความตามสำเนาหนังสือที่ส่งไปยังกระทรวงมูรธาธร คณะทหารมีความปรารถนาจะเชิญให้ข้าพเจ้ากลับพระนครเป็นกษัตริย์อยู่ได้พระธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน ข้าพเจ้าเห็นแก่ความเรียบร้อยของอาณาประชาราษฎร์ไม่ยากให้เสียเลือดเนื้อ กับทั้งเพื่อจัดการโดยละม่อมไม่ให้ขึ้นชื่อได้ว่าจลาจลเสียหายแก่บ้านเมือง และความจริงข้าพเจ้าก็คิดอยู่แล้วที่จะเปลี่ยนแปลงทำนองนี้คือ มีพระเจ้าแผ่นดินปกครองตามพระธรรมนูญ จึงยอมรับที่จะช่วยเป็นตัวเชิด เพื่อให้คุณโครงการตั้งรัฐบาลให้เป็นรูปวิธีเปลี่ยนแปลงตั้งพระธรรมนูญโดยสะดวก เพราะว่าถ้าข้าพเจ้าไม่ยอมรับเป็นตัวเชิด นานาประเทศคงจะไม่ยอมรับของรัฐบาลใหม่นี้ ซึ่งจะเป็นความลำบากยิ่งขึ้นหลายประการ ความจริงข้าพเจ้าเองในเวลานี้ก็ทราบกันอยู่แล้วว่ามีอาการทุพพลภาพ และไม่มีลูกสืบวงศ์สกุล และจะไม่ทนงานไปนานเท่าใดนัก ทั้งไม่มีความปรารถนามักใหญ่ใฝ่สูงให้เกินศักดิ์และความสามารถ ที่จะช่วยพยุงชาติของเราให้เจริญเทียมหน้าเขาบ้าง พุดมานี้เป็นความจริงใจเสมอ”

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินกลับพระนครโดยรถไฟพระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการที่ตามเสด็จถึงพระนครในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๔๗๕

ผู้แทนของคณะราษฎรมีนายพันโท พระประศาสน์พิทยายุทธ นายพันตรี หลวงวิระโยธิน นายปรีดี พนมยงค์ นายร้อยโทประยูร ภมรมนตรี นายจรูญ ณ บางช้าง และนายสงวน ตุลารักษ์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ ณ วังสุโขทัย โดยมีนายพลเรือตรี พระยาครุฑทองเศรณี

ซึ่งมิได้เป็นบุคคลในคณะราษฎร เป็นผู้มาเข้าเฝ้าฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายพระราชกำหนดนิรโทษกรรม และร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่างเตรียมไว้เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย แต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยเฉพาะพระราชกำหนดนิรโทษกรรมในคราวเปลี่ยนแปลงการปกครองเท่านั้น ส่วนร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม ทรงรับไว้และพระราชทานกระแสรับสั่งว่าขอเวลาพิจารณาอีกหนึ่งวัน

หลังจากนั้น ผู้แทนคณะราษฎรได้นำดอกไม้สุราเทียนขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อขอพระราชทานอภัยโทษที่ได้กระทำการประกาศคณะราษฎร ฉบับที่ ๑ ล่วงเกินพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว บวรพมหากษัตริย์และพระราชวงศ์จักรี พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม และเพิ่มเติมคำว่า “ชั่วคราว” ไว้ เพื่อป้องกันมิให้ใช้บังคับจัดการบ้านเมืองเป็นการชั่วคราว

เดิมพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจเป็นล้นพ้น แต่ภายหลังจากที่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนี้ ทำให้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์เปลี่ยนไป ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ บัญญัติให้ “อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย” และปรากฏชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ว่า “อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวสยาม พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

พระราชเสานางของพระมหากษัตริย์ ทรงเปลี่ยนมาอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ พระราชอำนาจทางนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ที่ทรงใช้ในฐานองค์อธิปัตย์แต่เดิมมา ได้รับการบัญญัติให้ทรงใช้ภายใต้ “คำแนะนำและยินยอม” ของสถาบันทั้งหลายที่รัฐธรรมนูญกำหนด

๓ ทรงสละราชย์ เพื่อราษฎร :

ในประวัติศาสตร์ชาติไทย ได้มีเหตุการณ์ที่นำไปสู่การกระทบกระเทือนในพระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างคณะราษฎร ที่แปรเปลี่ยนสถานะเป็นสภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรี กับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นปัญหาความขัดแย้งที่เริ่มต้นและนำไปสู่การสละราชสมบัติเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๗๕

กรณีที่เป็นเหตุแห่งความขัดแย้งนั้น เริ่มต้นขึ้นดังนี้

๑. พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว ที่นายปรีดี พนมยงค์ ร่างขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยนั้น ไม่ได้ทรงตรงกับพระราชประสงค์ แต่พระองค์ทรงเห็นแก่ความสงบของบ้านเมือง ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉิน จึงทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้ไปพลางก่อน จนกว่าสภาผู้แทนราษฎรจะได้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรขึ้นใช้บังคับแทน แต่รัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นใหม่นี้มีบทบัญญัติไม่เป็นประชาธิปไตย พระองค์ทรงมีพระราชดำริว่า "การที่พระราชทานรัฐธรรมนูญให้ในคราวนั้น ก็โดยทรงเชื่อว่ากิจการทุกอย่างจะได้เป็นอย่าง democratic เช่นอย่างในอังกฤษเขา แต่เท่าที่ได้ผ่านมาได้ทรงสังเกตเห็นว่ามีได้เป็นไปอย่าง democratic"

๒. การแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒ ที่ต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายสาขาอาชีพ เพื่อเป็นต้นแบบแก่สมาชิกประเภทที่ ๑ แต่คณะราษฎร "มิได้เลือกจากพวกที่มีคุณวุฒิความรู้ กลับเลือกจากบุคคลในคณะและฝักความประสงค์ ซึ่งมีได้เลือกตั้งจากบุคคลซึ่งทรงคุณวุฒิสมกับที่จะมาเป็นครูประเภทที่ ๑ " และในระหว่างการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ได้ทรงเคยตักเตือนเรื่องระยะเวลาที่ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒ ออกไปอย่างน้อย ๑๐ ปีนั้น จะสร้างความไม่พอใจแก่ราษฎร เพราะเคยเป็นเหตุผลหนึ่งที่กบฏบวรเดชใช้เป็นข้ออ้างว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒ ก็คือพวกพ้องของคณะราษฎร อีกทั้งบัญญัติรายชื่อที่ทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนั้น จุกละทุกกระหนัน ไม่สามารถมีพระบรมราชวินิจฉัยได้ เพราะถึงเวลาที่จะต้องเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร

๓. การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลและหนังสือพิมพ์ "ตัดสิทธิของพวกหนังสือพิมพ์ และความคิดเห็นของบุคคลอื่น ซึ่งถ้าใครพูดอะไรก็จะผิดไปหมด" โดยเฉพาะที่วิพากษ์วิจารณ์และอยู่

ตรงข้ามกับคณะราษฎร

๕. การตั้งพรรคการเมือง “ในเวลาที่ยังตั้งสมาคมการเมืองไม่ได้ ควรอนุญาตให้ตั้งได้ถ้าวัตถุประสงค์ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ และต้องไม่ให้ทหารบก ทหารเรือ และตำรวจประจำการ เป็นสมาชิกสมาคมการเมือง”

๕. การประกาศใช้กฎหมายที่ไม่ต้องตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นการบังคับใช้ภายหลังการกระทำความผิดในกรณีกบฏบวรเดช คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองโทษ พ.ศ. ๒๔๖๖ และพระราชบัญญัติป้องกันรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๖๖ ที่มี “การกดขี่ และตัดไม่ให้บุคคลแสดงความคิดเห็น เมื่อมีเรื่องขึ้นก็ไม่ให้อีกาสจำเลยสู้คดีในศาล เมื่อผู้ใดออกความคิดความเห็นขัดต่อรัฐบาล ๆ ก็หาว่า คิดร้ายต่อรัฐบาล” ส่วนเรื่องการลงโทษนักโทษการเมืองคราวกบฏบวรเดชนี้ ให้ยึดหลักเกณฑ์

- ๕.๑ ถ้ามีโทษประหารชีวิต ให้ลดลงเป็นโทษเนรเทศมีระยะเวลา ๑๐ ปี
- ๕.๒ ถ้ามีโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้ลดลงเป็นโทษเนรเทศมีระยะเวลา ๕ ปี
- ๕.๓ ถ้ามีโทษจำคุกต่ำกว่าตลอดชีวิต ให้ปล่อยตัวพ้นโทษเสีย
- ๕.๔ ข้าราชการผู้มีมลทินในคราวกบฏ มีโทษถูกปลดออก ให้ได้รับบำนาญนับแต่

วันที่ถูกตัดสินปลดออก

๕.๕ บุคคลผู้ต้องสงสัยพัวพันกับการกบฏที่กำลังตามจับกุม และอยู่ระหว่างฟ้องร้องดำเนินคดี ให้งดเสียสิ้น

๖. การตัดกำลังและงบประมาณของกองทหารรักษาวัง โดยให้รัฐบาลและสภาผู้แทนราษฎรให้คำมั่นเป็นลายลักษณ์อักษรว่า “จะไม่ตัดงบประมาณและกำลังทหารรักษาวังและให้ทหารรักษาวังมีกำลังพลและอาวุธเท่ากับกำลังทหาร ๑ กองพันทหารราบ”

๗. การตัดสินคดีที่มีโทษประหารชีวิต ซึ่งขั้นตอนสุดท้ายที่กฎหมายมิให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยพระบรมราชานุญาต นั้น “ไม่ให้ทรงเซ็นประหารชีวิตก็เห็นด้วย เพราะไม่เป็นของลูกอะไร แต่ข้อพระทัยในการบังคับคดีครั้งสุดท้าย ซึ่งควรจะได้ผ่านพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และในระหว่างทูลเกล้าถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษนั้น จะไม่ดำเนินการบังคับคดี”

๘. ทรงยืนยันในพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่จะทรงยับยั้งการออกกฎหมายได้ในกรณี “มีอยู่ ๒ ข้อ (๑) เป็นการทำลายฐานะของพระมหากษัตริย์ (๒) การใดที่ไม่ต้องด้วยความประสงค์ของราษฎรทั่วไป ใน ๒ ข้อนี้จะต้อง veto นอกจากนี้แล้วจะไม่ทรงใช้เลย”

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชกระแสที่จะทรงสละราชสมบัติ เพราะทรงเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ได้ได้รับการตอบสนองจากทั้งคณะรัฐมนตรี และจากสภาผู้แทนราษฎร เมื่อคณะรัฐมนตรีรับทราบพระราชกระแสที่ทรงยืนยันที่จะทรงสละราชสมบัติ จึงได้มอบหมายให้เจ้าพระยาศรัทธาธรรมาธิบดี ประธานสภาผู้แทนราษฎร บุคคลผู้ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงให้ความไว้วางพระราชหฤทัย และนายนาทตรี หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ในฐานะผู้แทนคณะรัฐมนตรี ไปเข้าเฝ้าฯ ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ มีนายดิเรก ชัยนาม เป็นเลขานุการ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ กราบบังคมทูลขอยุติภารกิจที่คณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินการไป และเพื่อยับยั้งเหตุการณ์ต่างๆ อันอาจขยายลูกกลมไปสู่การสละราชสมบัติ แล้วหาช่องทางที่จะจัดการให้เป็นที่พอพระราชหฤทัยทุกประการ ที่จะพึงกระทำได้ภายใต้บังคับแห่งรัฐธรรมนูญในที่สุด รัฐบาลใครจะได้เห็นได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทกลับมาครองราชสมบัติสืบไปช่วงเวลานาน” แต่การดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นผลใด ๆ

พระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตย ที่ทรงประทับประคองให้คณะราษฎรจัดตั้งคณะผู้บริหารราชการแผ่นดิน ตั้งสภาผู้แทนราษฎร และร่างรัฐธรรมนูญขึ้นบังคับใช้ จนเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ แต่ต้องทรงสละราชสมบัติ

๔๐

เป็นการสละราชสมบัติในขณะที่มิได้ประทับภายในราชอาณาจักรของพระองค์

แม้ว่าพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับความต้องการของคณะราษฎรจะตรงกันคือ จัดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่การดำเนินการให้ไปสู่เป้าหมายสูงสุดดังกล่าวนี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาขึ้น เป็นปัญหาที่ชนชาวสยามและผู้อยู่ภายใต้เบื้องพระยุคลบาท ต่างสำนึกร่วมกันว่าปัญหานี้จะต้องยุติลง และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงเป็นพระมหากษัตริย์ต่อไปเพื่อยังความสงบร่มเย็นของเหล่าอาณาประชาราษฎร์ แต่เมื่อเจ้าพระยาศรัทธาธรรมาธิบดี ประธานสภาผู้แทนราษฎร เดินทางกลับมาถึงสยามพร้อมกับลายพระราชหัตถเลขา ย่อมเป็นการยืนยันว่า พระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตยของไทย ทรงสละแล้วซึ่งราชบัลลังก์ แต่เป็นการสละราชบัลลังก์เพื่อราษฎร ดังความในพระราชหัตถเลขาตอนหนึ่งว่า

"...ข้าพเจ้าเห็นว่าคณะรัฐบาลและพวกพ้อง ใช้วิธีการปกครองซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการของเสรีภาพในตัวบุคคล และหลักความยุติธรรมตามความเข้าใจและยึดถือของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะยินยอมให้ผู้ใดคณะใด ใช้วิธีการปกครองอย่างนั้นวิธีนี้ในนามของข้าพเจ้าต่อไปได้..."

"ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใดโดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด โดยไม่เสียดำเนินแท้จริงของประชาราษฎร"

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระมหากษัตริย์แทบจะมิได้ทรงใช้พระราชอำนาจตามรัฐธรรมนูญด้วยพระองค์เอง หากแต่ได้มีการแต่งตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนเกือบตลอดรัชกาลของพระองค์

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นบังคับใช้หลายฉบับตามความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แต่ไม่ว่ารัฐธรรมนูญจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตามพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีอยู่เป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญ มิได้มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก หากมีก็จะเป็นการแก้ไขบ้างเพียงเล็กน้อย ที่เป็นไปในทางถวายพระเกียรติยศหรือเพิ่มพูนพระราชอำนาจให้มากขึ้น

พระราชสถานะของพระมหากษัตริย์

รัฐธรรมนูญทุกฉบับบัญญัติไว้เป็นนัยเดียวกัน ที่เป็นการรับรองพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์ ดังนี้

ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ ในทางใด ๆ มิได้

ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

ทรงใช้อำนาจอธิปไตยทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติ

แห่งรัฐธรรมนูญ

- 🏴‍☠️ ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย
- 🏴‍☠️ ทรงเป็นที่มาแห่งความยุติธรรม
- 🏴‍☠️ ทรงเป็นที่มาแห่งฐานันดรศักดิ์ อีสริยยศ อีสริยศศักดิ์ และองค์ประธานแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์นั้นทรงเป็นล้นพ้น และแสดงให้เห็นเป็น ๒ นัย คือ นัยแรกเป็นความหมายทางกฎหมาย นัยที่สองเป็นความหมายตามจารีตประเพณีการปกครองที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน เช่น พระราชอำนาจที่จะทรงพิจารณาฎีกาที่ประชาชนผู้เดือดร้อนทูลเกล้าฯ ถวาย และที่สำคัญโดยเฉพาะในภาวะวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่สถาบันทางการเมืองอ่อนแอ หรือขาดความชอบธรรมทางการเมืองการปกครอง พระราชอำนาจตามนัยนี้ ได้แผ่พระบรมเดชานุภาพ ทรงเป็นศูนย์กลางในการปัดเป่าบรรเทาเหตุ ยิ่งความสงบสันติกลับคืน ดังเช่น เหตุการณ์จลาจลเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ และเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์มีมากมายหลายด้าน ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร ปรากฏ
ในรัฐธรรมนูญและที่เป็นนิติราชประเพณี ที่ปฏิบัติต่อเนื่องยาวนาน

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ

เป็นพระราชอำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้คล้ายคลึงกันทุกฉบับ แบ่งออกตามหลัก
การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย แต่ “พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญนี้”

นับจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ถึงรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ บัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตย “แต่
โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” เป็นการให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยแทนปวงชนชาวไทย
โดยทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภา (ในกรณีของรัฐสภาประกอบด้วยสภา
ผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา) ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ บัญญัติให้ “อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย” และ
ไม่ระบุแบ่งแยกเป็น ๓ อำนาจ โดยที่พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในฐานะทรงเป็นประมุข
ของประเทศ นำไปบัญญัติแทรกไว้ในหมวดต่างๆ ของรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ตาม การใช้พระราช
อำนาจของพระมหากษัตริย์ประกอบกับ
พระราชสถานะที่ทรงอยู่เหนือการเมือง จะ
ไม่ทรงประกอบภารกิจทางการเมืองด้วย
พระองค์เอง หากเกิดความคลาดเคลื่อน
ผิดพลาดใด ๆ ไม่ว่าจะทรงใช้อำนาจ
นิติบัญญัติทางรัฐสภา อำนาจบริหารทาง
คณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการทางศาล

ย่อมถือว่ามิได้ทรงกระทำผิด เพราะบุคคลที่รับผิดชอบต่อความคลาดเคลื่อนผิดพลาดนั้น คือองค์กร
 เจ้าของเรื่องและผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ที่ถือเป็นผู้แทนขององค์กรนั้น ๆ รัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับบัญญัติไว้คล้ายกันว่า “พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่
 เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหา หรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ ในทางใด ๆ มิได้”
 และ “บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการ อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมี
 รัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ” แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับองค์กรใด ผู้มีอำนาจในองค์กร
 นั้นเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ทั้งนี้ พระราชอำนาจของ
 พระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ สามารถ
 แบ่งออกเป็นฝ่ายตามอำนาจอธิปไตยได้ ดังนี้

ทรงใช้พระราชอำนาจทาง ฝ่ายนิติบัญญัติ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ทางฝ่ายนิติบัญญัติ รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ดังนี้

๔๔

๑. ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ก่อนการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
 ที่ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน รัฐธรรมนูญทุกฉบับมีสาระสำคัญเหมือนกันคือ
 ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์

ในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อบุคคลผู้มีความรู้และ
 ประสบการณ์ในหลากหลายสาขาอาชีพขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลง
 พระปรมาภิไธยแต่งตั้ง ส่วนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๓ และรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๗ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้นำรายชื่อสมาชิกวุฒิสภา
 ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้ง ภายหลังได้แก้ไขเพิ่มเติมให้นายกรัฐมนตรี
 ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เพื่อหลีกเลี่ยงการนำประธานองคมนตรีไปเกี่ยวข้องกับผู้ดำรง
 ตำแหน่งทางการเมือง

๒. ทรงแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎร และรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญทุกฉบับมีสาระสำคัญเหมือนกัน โดยในการประชุมคราวแรกของแต่ละสภา สมาชิกจะทำการเลือกประธานและรองประธาน หลังจากนั้นนายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้ง ในการดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภานั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๙๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานรัฐสภา ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา และประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

๓. ทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

หลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้เข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้ว พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ตามที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำรายชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร การกำหนดให้มีเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ และยังคงให้มีไว้เรื่อยมา

๔๖

๔. ทรงเรียกประชุมรัฐสภา ทรงเปิดและปิดประชุมรัฐสภา

รัฐธรรมนูญทุกฉบับมีสาระสำคัญเหมือนกัน คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฐานะที่ทรงเป็นพระประมุขของประเทศ มีพระราชอำนาจทรงเรียกประชุมรัฐสภา ทรงเปิดและปิดประชุม

ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ทุกครั้งที่เปิดประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญ พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภาด้วยพระองค์เอง หรือจะโปรดเกล้าฯ ให้พระรัชทายาทที่บรรลุนิติภาวะแล้ว หรือผู้หนึ่งผู้ใด เป็นผู้แทนพระองค์มาทำรัฐพิธีเปิดประชุม ต่อมาภายหลังการทำรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภา จะทำเฉพาะสมัยประชุมสามัญภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ว่า “พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำรัฐพิธีเปิดประชุม สมัยประชุมสามัญทั่วไปครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง

ด้วยพระองค์เอง หรือจะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระรัชทายาทซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วหรือผู้ใด
ผู้หนึ่งเป็นผู้แทนพระองค์มาทำรัฐพิธีก็ได้”

การประกอบรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภา จะมีขึ้น ณ ท้องพระโรงพระที่นั่งอนันตสมาคม
พระราชวังดุสิต

สำหรับพระราชอำนาจในการเรียกประชุมสมัยประชุมวิสามัญ แยกเป็น ๒ กรณี คือ
กรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรเรียกประชุมสมัยวิสามัญให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยมีนายกรัฐมนตรี
เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่ถ้าเป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
สมาชิกวุฒิสภาเข้าชื่อกันร้องขอให้เรียกประชุมสมัยวิสามัญ ให้ทำเป็นพระบรมราชโองการเรียก
ประชุมสมัยวิสามัญแห่งรัฐสภา โดยประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลและลงนามรับสนอง
พระบรมราชโองการ

นอกจากนี้ การขยายระยะเวลาประชุมสมัยสามัญของรัฐสภาหรือการปิดประชุมสมัย
สามัญก่อนครบกำหนด ก็ให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกาเช่นเดียวกัน

๕. การยุบสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญทุกฉบับมีสาระสำคัญเหมือนกัน โดยเมื่อฝ่ายบริหารเห็นว่ามีความเห็นสมควร
ตัดสินใจให้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำความขึ้นกราบบังคมทูล พระมหากษัตริย์
เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร

๔๗

๖. ทรงลงพระปรมาภิไธยในร่างกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งหลาย ที่ได้รับความ
เห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ให้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลง
พระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย ส่วนกำหนด
ระยะเวลานำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย นั้น ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ กำหนดระยะเวลาไว้ภายใน ๓๐ วัน และรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กำหนดระยะเวลาไว้ภายใน ๒๐ วัน

๗. ทรงยับยั้งร่างกฎหมาย

พระราชอำนาจในการยับยั้งร่างกฎหมาย ไม่ว่าจะ เป็นร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราช

บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างรัฐธรรมนูญ นับเป็นพระราชอำนาจทางด้านนิติบัญญัติที่สำคัญประการหนึ่ง ในการยับยั้งร่างกฎหมายนั้น หากพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยกับร่างกฎหมายใด และพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือในกรณี que เมื่อพ้นเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดแล้ว มิได้พระราชทานคืนมา ถือว่าได้ทรงใช้พระราชอำนาจยับยั้งร่างกฎหมายนั้น

เมื่อครั้งที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติผ่านร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ และนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะไม่ทรงเห็นชอบด้วย แต่ไม่ได้ทรงใช้พระราชอำนาจยับยั้งโดยตรง แต่ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยว่า การให้ประธานองคมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตั้งสมาชิกวุฒิสภานั้น เป็นการตั้งพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการเมือง ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงได้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

กฎหมายที่ทรงยับยั้งในอดีต

ในการใช้พระราชอำนาจยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้น เคยเกิดขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๔๗๗ คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติอากรมรดกและการรับมรดกต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบ พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย หลังจากที่ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยโดยถ้อยแถลงแล้ว ได้พระราชทานร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนมายังสภาผู้แทนราษฎร พร้อมพระบรมราชวินิจฉัยให้เพิ่มบทบัญญัติยกเว้นการเก็บอากรมรดก ว่า “พระราชทรัพย์สินใด ๆ ที่เป็นพระราชมรดกไปยังผู้อื่นนอกจากผู้สืบราชสมบัติ ต้องเก็บอากรมรดก นอกจากนั้นเป็นพระราชทรัพย์ฝ่ายพระมหากษัตริย์ไม่ต้องเสียอากรมรดก”

คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ กราบบังคมทูลถวายรายงานยืนยันว่าตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ไม่ต้องเสียอากรมรดก ขณะที่ทางสภาผู้แทนราษฎรได้ประชุมพิจารณาและลงมติยืนยันตามร่างเดิมด้วยคะแนนเสียง ๑๓๒ : ๘๘ พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยอีกครั้งหนึ่ง และในที่สุดได้ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป

สำหรับการใช้พระราชอำนาจไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยในร่างพระราชบัญญัตินั้น เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๗ คณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎรมีหลักการ เดียวกัน ๓ ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา ร่างพระราช

บัญญัติแก้ไขกฎหมาย วิธีพิจารณาคriminal และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ทหาร โดยมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับวิธีการลงโทษตัดสินประหารชีวิต เปลี่ยนจากการตัดศีรษะมา เป็นการยิงเป้า และ "ให้เอาตัวไปประหารชีวิต ณ ตำบล และเวลาที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ในการนั้น จะเห็นสมควร แต่ห้ามมิให้เอาตัวไปประหารชีวิตภายในกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันคำพิพากษาถึง ที่สุด" เมื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบ พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึง นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมี พระบรมราชวินิจฉัยโดยถ้อยคำแล้ว พระราชทานร่างพระราชบัญญัติทั้งสามฉบับนั้น คืนมายัง สภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาใหม่ พร้อมพระบรมราชวินิจฉัยให้เพิ่มเติมบทบัญญัติที่ชัดเจนว่า ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิตนั้น จะต้องให้ญาติหรือตนเองได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาเพื่อขอ พระราชทานอภัยโทษโดยไม่ละเลยชักช้า และในระหว่างที่ยังไม่ได้มีพระบรมราชวินิจฉัย ให้รอการ ประหารชีวิตไว้ก่อน

วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๔๗๗ สภาผู้แทนราษฎรได้ประชุมพิจารณาปรึกษาร่าง พระราชบัญญัติทั้งสามฉบับ และมีมติยืนยันตามร่างเดิม พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึง นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยอีกครั้ง แต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยและพระราชทานคืนมา เมื่อการณเป็นเช่นนี้ จึงประกาศให้ร่างพระราช บัญญัติทั้งสามฉบับนั้นใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ โดยที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธย

ในรัชกาลปัจจุบัน สมัยที่นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งในคราวนั้น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พุทธศักราช... และ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พุทธศักราช... ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับความผิดหมิ่นประมาท ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นการจำกัดอายุพิณิจของศาล และไม่สอดคล้องกับเสรีภาพของสื่อมวลชน เมื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อครบ กำหนดเวลา ๙๐ วันแล้ว รัฐสภาไม่มีการทบทวนขึ้นมาพิจารณาอีก จึงเป็นอันตกไป

อีกครั้ง สมัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีเสนอ ร่างพระราชบัญญัติเหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องใน โอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ ๖ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗ พ.ศ. และ ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ต่อรัฐสภา เมื่อรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย หลังจากที่พระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยโดยถี่ถ้วนแล้ว พบว่ามีความคลาดเคลื่อนและบกพร่องเกิดขึ้น จึงไม่ทรงลงพระปรมาภิไธย และได้พระราชทานคืนมายังรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป ซึ่งเมื่อรัฐสภาได้ประชุมพิจารณาปรึกษาและมีมติไม่ยืนยันในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงมีผลทำให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นตกไป รัฐสภาจึงได้ปรับปรุงแก้ไขความบกพร่องที่เกิดขึ้นตามกระบวนการ เมื่อแล้วเสร็จนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้ง จนประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายในกาลต่อมา

ทรงใช้พระราชอำนาจทางฝ่ายบริหาร

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ทางฝ่ายบริหาร สำคัญสำคัญส่วนใหญ่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เหมือนกันทุกฉบับ ดังต่อไปนี้

๑. ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

กษัตริย์จะทรงแต่งตั้งบุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ในทางปฏิบัติจะมีการปรึกษาหารือกันระหว่างหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณา ผู้ที่มีความเหมาะสมเป็นนายกรัฐมนตรี เช่น การหารือกันระหว่างหัวหน้าพรรคการเมืองภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ปี ๒๕๑๘ เพื่อพิจารณาให้หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี และภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ปี ๒๕๓๑ เพื่อพิจารณาให้พลตรี ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีก่อนนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งโดยประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น เช่น เนื่องในเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ พระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจในฐานะพระประมุขแห่งรัฐ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อประโยชน์และความสงบ สันติของบ้านเมือง โดยมีนายทวี แรงขำ รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๒. ทรงแต่งตั้งรัฐมนตรี

ภายหลังจากที่ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีแล้ว นายกรัฐมนตรีจะทูลเกล้าฯ ถวายรายชื่อบุคคลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ประกอบกันเป็นคณะรัฐมนตรีเพื่อทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และก่อนที่รัฐมนตรีจะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์

นอกจากทรงแต่งตั้งรัฐมนตรีแล้ว ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงคณะรัฐมนตรีใหม่พระมหากษัตริย์ยังทรงให้รัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งได้ ตามคำกราบบังคมทูลของนายกรัฐมนตรี

๓. ทรงตราพระราชกำหนด

พระราชกำหนด เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี เฉพาะในกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ และอีกกรณีหนึ่ง ในระหว่างสมัยประชุมถ้ามีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร หรือ

เงินตรา ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับ เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน ให้มีผลบังคับใช้
ดังเช่น พระราชบัญญัติ แล้วเสนอให้รัฐสภาอนุมัติ

๔. ทรงตราพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกา เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของ
คณะรัฐมนตรี โดยอาศัยอำนาจตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ

๕. พระราชอำนาจในด้านการต่างประเทศ

พระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นพระประมุขแห่งรัฐ ทรงเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชาติ
และทรงเหมาะสมที่สุด ที่จะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในกรณีติดต่อเจริญสัมพันธไมตรีกับนานาชาติ
และทรงมีพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก สัญญาอื่นกับนานาประเทศ
หรือองค์การระหว่างประเทศ รวมถึงพระราชอำนาจในการประกาศสงคราม เมื่อได้รับความเห็นชอบ
ของรัฐสภา นอกจากนี้ ยังทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการแต่งตั้งเอกอัครราชทูตไปประจำในประเทศอื่น
และเสด็จออกรับพระราชสาส์นตราตั้งจากเอกอัครราชทูตผู้แทนประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับแต่งตั้งมาสู่
ราชอาณาจักรไทย

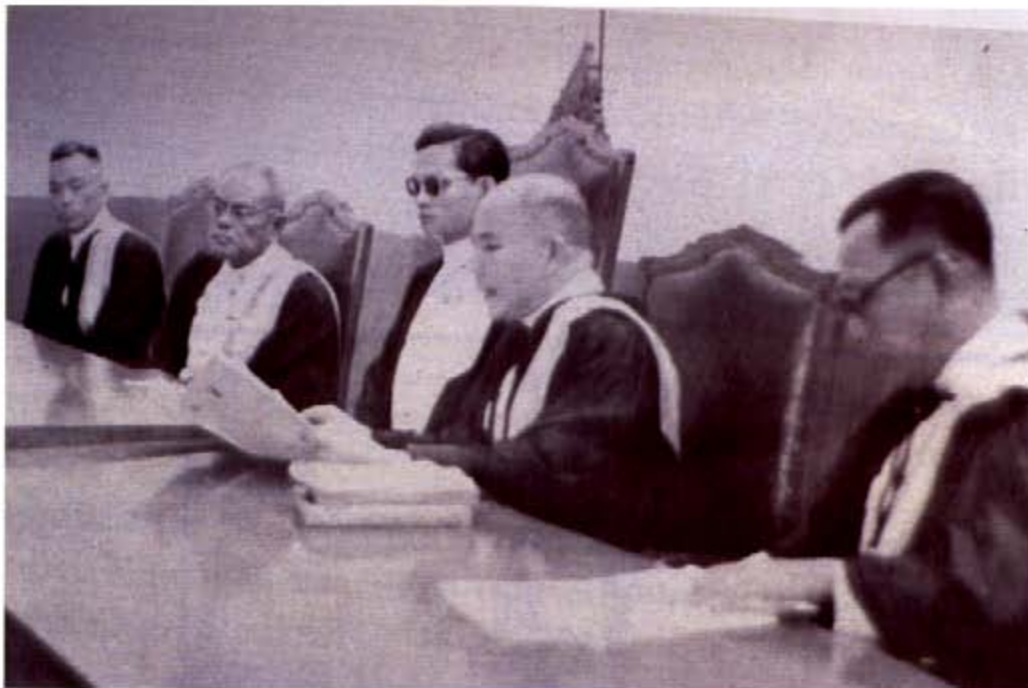

ทรงใช้พระราชอำนาจทางฝ่ายตุลาการ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ทางฝ่ายตุลาการ รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ดังนี้

๕๓

๑. ทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ในการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ เรียกว่า "ตุลาการรัฐธรรมนูญ" มีจำนวนเก้าคน มาจากการเลือกของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการตุลาการฝ่ายละสามคน โดยนายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกทั้งหมดกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เรียกว่า "ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ" ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ คนหนึ่ง และตุลาการรัฐธรรมนูญอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้พิพากษาในศาลฎีกาจำนวนห้าคน ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวนสองคน ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์จำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์จำนวนสามคน ตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๕๔

๒. พระราชอำนาจในการพิพากษาคดี

รัฐธรรมนูญบัญญัติสาระสำคัญไว้เหมือนกันทุกฉบับ โดยให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลตั้งกระทู้ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

๓. ทรงแต่งตั้งและให้ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมพ้นจากตำแหน่ง

การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมพ้นจากตำแหน่ง ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมก่อน แล้วจึงนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรง

พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งหรือให้พ้นจากตำแหน่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๒ ถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีสาระสำคัญเหมือนกัน ส่วน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีความแตกต่างออกไป ว่าการเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การย้าย ต้องได้รับความเห็นชอบของพระมหากษัตริย์ด้วย

๔. ทรงแต่งตั้งประธานศาลปกครองสูงสุด

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งประธานศาลปกครองสูงสุด มี ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยการแต่งตั้งประธานศาลปกครอง สูงสุดนั้น ต่ทงได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองและวุฒิสภา โดยให้ นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

๕. ทรงแต่งตั้งและให้ตุลาการในศาลปกครองพ้นจากตำแหน่ง

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้ง และการให้ตุลาการในศาลปกครอง พ้นจากตำแหน่ง บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ และรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เพิ่มสาระสำคัญว่าการแต่งตั้งและให้ตุลาการในศาลปกครองพ้นจากตำแหน่ง ต้องได้รับความ เห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองด้วย

๕-๕

ทรงใช้พระราชอำนาจทางองค์กรอื่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เพิ่มสาระสำคัญเกี่ยวกับ พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ในเรื่องการแต่งตั้งบุคคลในองค์กรที่ตั้งขึ้นใหม่ตามสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

๑. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งประธาน

คนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกสิบเอ็ดคน จากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไป เป็นกรรมการในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๒. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งประธานคนหนึ่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกแปดคน จากผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไป เป็นกรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามสนองพระบรมราชโองการ

๓. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง "ผู้ตรวจเงินแผ่นดินของรัฐสภา" ตามมติของรัฐสภา จากผู้ทรงคุณวุฒิในทางการบัญชีหรือการคลังที่ไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือข้าราชการ พนักงานของรัฐซึ่งมีตำแหน่งและเงินเดือนประจำ กรรมการ ตัวแทนหรือลูกจ้างของบุคคล บริษัท หรือองค์กรใด ๆ ที่ดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการรับจ่ายเงินของแผ่นดิน ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ โดยมีประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ให้การตรวจเงินแผ่นดินกระทำโดย "คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน" และ "ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน" ที่มีความเป็นอิสระและเป็นกลาง ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกจำนวนเก้าคน และทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน และการเงิน การคลัง ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๔. ทรงแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ปราบกฏในรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ เรียกว่า "ผู้ตรวจการรัฐสภา" พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมติของรัฐสภา โดยประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เรียกว่า "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา" พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความรอบรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๕. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยให้มีในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ เพื่อกำกับดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้บริสุทธิ์และยุติธรรม และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งประธาน และกรรมการอื่นอีกสี่คน เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไป โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๕๗

๖. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กำหนดให้มีในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่นายกรัฐมนตรีนำรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา จำนวนเจ็ดคน ขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

๗. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ กำหนดให้มีในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่นายกรัฐมนตรีนำรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา จำนวนเจ็ดคน ขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

พระราชอำนาจในด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ จะเห็นได้เมื่อมีการปฏิวัติ รัฐประหาร คณะผู้กระทำการเข้าควบคุมอำนาจการปกครองไว้ และประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญ ยกเลิกสถาบันทางการเมืองการปกครอง ตลอดจนออกกฎหมายขึ้นบังคับใช้ในรูปของประกาศที่ไม่ผ่านกระบวนการทางนิติบัญญัติ คือ ดำเนินการไปโดยไม่อาศัยพระปรมาภิไธย คณะผู้กระทำการนั้นย่อมเป็นรัฐธูธิปไตย เมื่อสถานการณ์กลับสู่ภาวะปกติ หัวหน้าคณะผู้กระทำการจะไม่ใช่ผู้ตราหรือผู้ประกาศใช้กฎหมายใด ๆ ขึ้นเอง หากแต่จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย เช่น ธรรมนูญการปกครอง ที่ประกาศใช้ภายหลังการยึดอำนาจการปกครอง พระราชอำนาจนี้ จะมีขึ้นได้เมื่อผู้ได้อำนาจรัฐธูธิปไตยถวายเฉพาะครั้งเท่านั้น

สำหรับพระราชอำนาจที่ทรงใช้ในฐานะที่ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภกนั้น จะได้ทรงแต่งตั้งประมุขแห่งศาสนาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ทรงแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในศาสนาพุทธ ทรงแต่งตั้งจุฬาราชมนตรี ในศาสนาอิสลาม เป็นต้น

พระราชอำนาจตามนิตินิราชประเพณีแต่โบราณ

เป็นพระราชอำนาจที่พระมหากษัตริย์ทรงมีมาแต่เดิมก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ในฐานะทรงเป็นประมุขแบบราชาธิปไตย เมื่อได้เปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว

๕๘

ทรงมีฐานะเป็นประมุขแห่งชาติไทย แต่ยังทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจ และพระบรมเดชาานุภาพ อย่างหาที่สุดมิได้

พระราชอำนาจตามนิติราชประเพณีแต่โบราณนี้ เป็นพระราชอำนาจตามธรรมเนียมปฏิบัติที่เข้าใจตรงกันระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าพระราชอำนาจนี้มีอยู่จริง จะเห็นได้จากพระราชอำนาจที่จะพระราชทานคำแนะนำปรึกษาแก่รัฐ พระราชอำนาจที่จะทรงพิจารณาฎีกาที่ประชาชนผู้เดือดร้อนทูลเกล้าฯถวาย หรือข้อพระราชดำริอย่างใดอย่างหนึ่งที่พระราชทานแก่รัฐบาลหรือแก่หน่วยงานซึ่งครอบคลุมในหลายสาขา จนกระทั่งก่อให้เกิดเป็นโครงการพระราชดำริ โครงการตามพระราชประสงค์ และโครงการหลวง เป็นต้น

๕๙

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
ใช้พระราชอำนาจตามนิติราชประเพณีแต่โบราณ
ดังนี้

๑. ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาท

ในกรณีที่ราชบัลลังก์ว่างลง และ
เป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งพระรัช
ทายาทไว้ ตามกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบ
ราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ให้
คณะรัฐมนตรีแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ และ
ให้ประธานรัฐสภาเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อรับทราบ
และ อัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นเป็น
พระมหากษัตริย์สืบไป ในเรื่องนี้มีปรากฏใน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

๖๐

๒. ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักรหรือด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งจะทรง
บริหารราชการไม่ได้ จะทรงแต่งตั้งผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๙
ให้ทรงตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคนเป็นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้อภิรัฐมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
และต่อมาได้ยกเลิกตำแหน่ง "อภิรัฐมนตรี" และมีตำแหน่งองคมนตรีขึ้นมาแทน

๓. ทรงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช
๒๔๖๗

โดยถือเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ เมื่อมีพระราชดำริประการใด
ให้คณะองคมนตรีจัดทำร่างกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์เพิ่มเติมขึ้นพลุกเกล้าฯ ถวาย เพื่อ

ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัย เมื่อทรงเห็นชอบและทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประธานองคมนตรี ดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภา เพื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้รัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภา ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็น กฎหมายได้

๕. ทรงแต่งตั้งองคมนตรี

พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและทรงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นประธานองคมนตรีและ องคมนตรี ประกอบเป็นคณะองคมนตรี มีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราช ภารกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา การเลือกและแต่งตั้งรวมไปถึงการให้องคมนตรีพ้นจาก ตำแหน่งให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

๕. ทรงสถาปนาฐานันดรศักดิ์และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่จะสถาปนาฐานันดรศักดิ์และพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ รวมทั้งการถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มี บัญญัติไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ ถึงปัจจุบัน

๖๒

๖. ทรงแต่งตั้งและถอดถอนข้าราชการในพระองค์และสมุหราชองครักษ์

เป็นพระราชอำนาจตามพระราชอัธยาศัยในการแต่งตั้งและการให้ข้าราชการในพระองค์และสมุหราชองครักษ์พ้นจากตำแหน่ง มีบัญญัติไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๒ ถึงปัจจุบัน

๗. ทรงแต่งตั้งและให้ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่าพ้นจากตำแหน่ง

เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งและให้ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่าพ้นจากตำแหน่ง มีบัญญัติไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๒ ถึงปัจจุบัน

๘. พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

เมื่อศาลยุติธรรมได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วจำเลยผู้ต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิด

และต้องรับโทษหรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิที่จะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ โดยจะยื่นเรื่องต่อกระทรวงมหาดไทย หรือทูลเกล้าฯ ถวาย โดยตรงทางสำนักพระราชเลขานุการก็ได้ ซึ่งสำนักพระราชเลขานุการจะส่งฎีกานั้นให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาทำความเข้าใจทูลเกล้าฯถวาย เพื่อทรงพิจารณาประกอบพระราชดำริเสมอแล้ว พระมหากษัตริย์จึงพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย

พระราชอำนาจที่ทรงมีนั้นเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน

นับจากวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันที่พสกนิกรและสภาผู้แทนได้ประชุมร่วมกันทำหน้าที่รัฐสภา ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม และมีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ขึ้นสืบราชสันตติวงศ์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ถึงปัจจุบัน พระองค์ทรงตรากตรำบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานับการ ซึ่งล้วนแต่ถ่วงดุลประโยชน์ ยังความผาสุกร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ โดยไม่ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยพระวรกาย ในยามที่สถานการณ์บ้านเมืองตกอยู่ในภาวะคับขันถึงขั้นวิกฤติ ทั้งเหตุการณ์มหาวิปโยควันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๖ เหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ และเหตุการณ์จลาจลเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ด้วยเดชพระบารมีทรงบริหารจัดการได้เป่าดับเหตุอันลงยังความสงบ สันติสุขกลับคืนด้วยพระอัจฉริยภาพ พระปรีชาญาณอันสูงม และพระมหากรุณาธิคุณอันทรงพลังสำคัญแห่งแผ่นดินหลายครั้งหลายหน

๖๓

ที่ทรงใช้พระราชอำนาจที่จะทรงให้การปรึกษาแก่รัฐ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่รัฐบาลเห็นสมควรนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อขอพระราชทานคำปรึกษาหลายครั้งหลายหน

ที่ทรงใช้พระราชอำนาจที่จะทรงสนับสนุนหรือให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชน เพื่อให้ก้าวพ้นอุปสรรคทั้งปวงและหลายครั้งหลายหน

ทรงใช้พระราชอำนาจที่จะทรงตักเตือน เพื่อยุติเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

พระราชอำนาจที่ทรงมีอยู่ นั้น พระองค์ทรงใช้แทนปวงชนชาวไทยตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ และตามจารีตประเพณีการปกครองของไทยที่อาศัยหลักพระธรรมศาสตร์ ราชศาสตร์ และทศพิธราชธรรม เพื่อความผาสุกสมบูรณ์แห่งอาณาประชาราษฎร์ และเพื่อความมั่นคงเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ทรงรับเอาความทุกข์ยากของเหล่าพสกนิกรมาทรงปฏิบัติเป็นพระราชภารกิจตลอดมา และทุกขณะที่ทรงบำเพ็ญพระราชภารกิจทรงคำนึงถึงแต่ประโยชน์สุขของอาณาประชาราษฎร์เป็นสำคัญ สมดังพระปฐมบรมราชโองการในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓ ว่า "เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"

พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับรัฐสภา

ทรงลงพระปรมาภิไธยและพระราชทานรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ รวมทั้งสิ้น ๑๗ ฉบับ* แบ่งเป็น

๑. รัฐธรรมนูญที่จัดทำในรูปเล่มสมุดไทย คือรัฐธรรมนูญที่ผ่านกระบวนการพิจารณา และให้ความเห็นชอบจากรัฐสภาหรือองค์การด้านนิติบัญญัติ ก่อนนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย มีจำนวน ๙ ฉบับ

- ประกาศใช้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวน ๑ ฉบับ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕
- ประกาศใช้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล จำนวน ๑ ฉบับ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๙
- ประกาศใช้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน จำนวน ๗ ฉบับ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒๕

๒. รัฐธรรมนูญที่มีได้จัดทำในรูปเล่มสมุดไทย คือรัฐธรรมนูญที่มีการประกาศใช้ โดยมิได้ผ่านกระบวนการพิจารณา และให้ความเห็นชอบจากรัฐสภา อันเนื่องมาจากการยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน มีจำนวน ๘ ฉบับ

*ข้อมูล ณ วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๐

- ประกาศใช้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวน ๑ ฉบับ
- ประกาศใช้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน จำนวน ๙ ฉบับ

หากพิจารณาเฉพาะรัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นับแต่เถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๙๙ จำนวน ๑๔ ฉบับ ประกอบด้วย

๑. รัฐธรรมนูญที่มีพระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญ

พระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญนั้น เป็นธรรมเนียมมราชประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดมาแต่ครั้งการพระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งกระทำ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม พระราชวังดุสิต โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาประกอบพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญ มีจำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

๑.๑ พระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๙๕ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

๑.๒ พระราชพิธี

พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๑ เวลา ๑๐.๒๙ นาฬิกา ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

๒. รัฐธรรมนูญที่ทรงลงพระปรมาภิไธย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธย และพระราชทานรัฐธรรมนูญ แต่มิได้ประกอบพระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญ มีจำนวน ๑๐ ฉบับ ดังนี้

๒.๑ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร

พุทธศักราช ๒๕๐๒ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๒

๒.๒ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร

พุทธศักราช ๒๕๑๕ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๕ ณ

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒.๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๗ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒.๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๙ เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๙ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒.๕ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒.๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๑ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒.๗ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๓๕ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๓๕ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒.๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๕ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒.๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

ช

๒.๑๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๓. รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีจำนวน ๒ ฉบับ ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนทักษนาทนเรนทร ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นผู้ลงพระนามเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

๓.๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๒ คณะอภิรัฐมนตรีในหน้าที่คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน ๕ คน เป็นผู้ลงพระนามและลงนามเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ พระที่นั่งราชกถัญญสถาน

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย

๑. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร ประธาน
๒. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัต
๓. พลโท พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอลงกฏ
๔. พระยามานวราชเสวี
๕. พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส

บันทึกพระราชกระแสเรื่องร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๑๗

นับตั้งแต่ที่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๑๖ จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังมีเคยปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงลงพระปรมาภิไธย หรือใช้พระราชอำนาจยับยั้งร่างรัฐธรรมนูญหรือร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับใดเลย แต่ได้เคยมีกรณีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ด้วยทรงเห็นว่าควรมีการแก้ไขในบางมาตรา ซึ่งได้แก่กรณีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ โดยทรงมีกระแสพระราชดำรัสกับหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ลงมาก่อนที่จะทรงลงพระปรมาภิไธยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ โดยเป็นข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญนั้นบางประการ ซึ่งในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ครั้งที่ ๑ วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๗ ณ ตึกรัฐสภา ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ แล้วตั้งแต่วันจันทร์ที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๗ ซึ่งในการลงพระปรมาภิไธยเพื่อพระราชทานรัฐธรรมนูญ ได้มีกระแสพระราชดำรัสในการพระราชทานรัฐธรรมนูญลงมาก่อนลงพระปรมาภิไธย และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้อ่านบันทึกพระราชกระแสเรื่องร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ ให้สมาชิกฯ ได้รับทราบดังนี้

“ตามที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติในวาระที่ ๓ ด้วยคะแนนเสียง ๒๘๖ ต่อ ๖ เห็นชอบในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จะได้นำร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่กล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสืบไป นั้น

ได้ทรงพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ และทรงมีพระราชดำริกับข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อความในร่างรัฐธรรมนูญนี้บางประการ เช่น

๑. คำปรารภ

๑.๑ ข้อความในคำปรารภนี้ เป็นถ้อยคำที่คณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำขึ้นถวาย

๑.๒ คำปรารภควรกล่าวเพียงสั้น ๆ สรุปได้ว่า ทรงมีพระราชดำริว่า โดยที่

ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยมาเป็นเวลากว่า ๙๐ ปีแล้ว ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ได้มีการยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหลายครั้ง อันแสดงว่ารัฐธรรมนูญนั้นยอมเปลี่ยนแปลงไปได้ ตามความเหมาะสมแห่งสภาวการณ์ของบ้านเมือง และกาลเวลา

๗๑

โดยที่ได้มีประชามติเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยเร็วที่สุด จึงทรงพระราชดำริว่า ร่างรัฐธรรมนูญนี้มีข้อบัญญัติหรือหลักการพอที่จะสนองความต้องการของประชาชน และตราใช้เป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้

๓. ตามมาตรา ๑๐๙ วรรคสองแห่งร่างรัฐธรรมนูญนี้ บัญญัติให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภานั้น ไม่ทรงเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง เพราะประธานองคมนตรีเป็นผู้ที่พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งตามพระราชอัธยาศัย ตามความในมาตรา ๑๖ เป็นการขัดกับหลักที่ว่า พระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือทางการเมือง (ในระบอบประชาธิปไตย) ทั้งจะทำให้ประธานองคมนตรีอยู่ในสภาพเสมือนเป็นองค์กรการเมือง ซึ่งขัดกับมาตรา ๑๙ ด้วย

๓. ทั้งนี้ยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่จะต้องพิจารณา แต่ยอมสุดแล้วแต่วิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งอาจมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมแก่สภาวการณ์ของบ้านเมืองและกาลสมัยได้

ต่อมารัฐบาลได้ดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ... เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๗ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

ตามเอกสารที่ปรากฏ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ เป็น รัฐธรรมนูญเพียงฉบับเดียวในขณะนี้ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานคำแนะนำเพื่อแก้ไข แต่มิได้ทรงใช้พระราชอำนาจในการยับยั้งร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว อาจเนื่องจากทรงเล็งเห็น สภาพการณ์ในขณะนั้นมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องประกาศใช้รัฐธรรมนูญ หากทรงใช้พระราช อำนาจในการยับยั้งจะทำให้กระบวนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญล่าช้าออกไป อาจจะทำให้เกิดความ เสียหายกับประเทศชาติได้ ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงลงพระปรมาภิไธยใน รัฐธรรมนูญเพื่อให้มีการประกาศใช้ไปก่อน แล้วจึงทรงแนะนำให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่ เหมาะสมในภายหลัง

พระราชพิธีฉลองรัฐธรรมนูญ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ นับเป็นพระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญ ครั้งแรกหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ภายหลังการพระราชทานรัฐธรรมนูญครั้งนั้น ได้มีพระราชพิธีฉลองรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๑๐ ธันวาคมของทุกปี โดยในระยะแรกๆ นอกจากพระราชพิธี ซึ่งจัดขึ้น ณ พระที่นั่งอนันตสมาคมแล้ว หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมสมโภชน์เฉลิมฉลองต่อเนื่องอีกหลายวัน มีทั้งการออกร้าน การแสดง และการละเล่นต่าง ๆ และกำหนดให้จัดขึ้นทั่วประเทศ โดยมี จุดประสงค์หลักเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ในขณะนั้น

ทั้งนี้ กิจกรรมสมโภชน์ดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไป เนื่องจากระยะเวลาและสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป คงไว้เพียงพระราชพิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือผู้แทนพระองค์จะเสด็จมาประกอบพระราชพิธีเป็นประจำทุกปี ต่อมาได้มีการจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งประดิษฐานที่หน้าอาคารรัฐสภา หลังจากนั้นหมายกำหนดการ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ของทุกปี จะประกอบด้วย ๒ กิจกรรม คือ การถวายบังคมพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระราชพิธีฉลองวันพระราชทาน รัฐธรรมนูญ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

รัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภา

รัฐพิธีเปิดประชุมไม่ว่าจะเป็นการประชุมรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร สภาร่างรัฐธรรมนูญ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือสภาที่เรียกชื่ออื่นที่ทำหน้าที่ในฐานะรัฐสภา ถือเป็นรัฐพิธีสำคัญที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบรัฐพิธีด้วยพระองค์เองหรือจะโปรดเกล้าฯ ให้พระรัชทายาทซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แทนพระองค์มาประกอบรัฐพิธีแทนพระองค์

รัฐพิธีเปิดประชุม เริ่มมีขึ้นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๖ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน รวมรัฐพิธีเปิดประชุมที่ได้กระทำขึ้นทั้งสิ้น ๕๘ ครั้ง ดังนี้

- พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ๑ ครั้ง
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ๒ ครั้ง
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ๓๓ ครั้ง
- คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ๑๘ ครั้ง
- ผู้แทนพระองค์ ๔ ครั้ง

๗๔

รัฐพิธีเปิดประชุมในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน

นับจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ถึงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ มีรัฐพิธีเปิดประชุมทั้งสิ้น ๓๒ ครั้ง แบ่งออกตามองค์ผู้กระทำพิธีเปิด ดังนี้

๑) คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติในพระองค์ยังทรงพระเยาว์ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จึงเป็นผู้กระทำพิธีเปิดประชุม จำนวน ๖ ครั้ง คือ

- ครั้งที่ ๑ โดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ทรงประกอบรัฐพิธีเปิดประชุม เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๐

- ครั้งที่ ๒ โดยคณะอภิรัฐมนตรี ในฐานะคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ร่วมกัน
ประกอบรัฐพิธีเปิดประชุม เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ คณะอภิรัฐมนตรี ประกอบด้วย

๑. พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร เป็นประธาน
๒. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิติ
๓. พลโท พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอลองกฎ
๔. พระยามานวราชเสวี
๕. พลตำรวจเอก อุดล ยตุลเดชจรัส

- ครั้งที่ ๓ โดยคณะอภิรัฐมนตรี ในหน้าที่คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จำนวน ๕ คน (ชุดเดิม) ร่วมกันประกอบรัฐพิธีเปิดประชุม เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑

- ครั้งที่ ๔ โดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร ประธานคณะอภิรัฐมนตรีในหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ทรงประกอบรัฐพิธีเปิดประชุม เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๓

- ครั้งที่ ๕ โดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระชัยนาทนเรนทร ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ทรงประกอบรัฐพิธีเปิดประชุม เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๓

- ครั้งที่ ๖ โดยพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ทรงประกอบรัฐพิธีเปิดประชุม เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๔

๒) ผู้แทนพระองค์

ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่สามารถเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบรัฐพิธีเปิดประชุมได้ด้วยพระองค์เอง จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ผู้แทนพระองค์มาประกอบรัฐพิธีเปิดประชุมแทน ซึ่งที่ผ่านมามีเพียง ๓ ครั้ง คือ

- ครั้งที่ ๑ โดยจอมพล แปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ ประกอบรัฐพิธีเปิดประชุม เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๑๕

- ครั้งที่ ๒ โดยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินเป็นผู้แทนพระองค์ทรงประกอบรัฐพิธีเปิดประชุม เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘

- ครั้งที่ ๓ โดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินเป็นผู้แทนพระองค์ ทรงประกอบรัฐพิธีเปิดประชุม เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๑๙

๓) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบรัฐพิธีเปิดประชุม
ตัวพระองค์เองเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๙๓ จนกระทั่ง เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ รวม
ทั้งสิ้น ๓๓ ครั้ง

ในรัฐพิธีเปิดประชุม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะพระราชทานพระราชดำรัสเปิด
ประชุมทุกครั้ง พระราชดำรัสนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เป็นข้อคติเตือนใจให้แก่บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ใน
ฐานะผู้แทนของประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้น้อมรำลึกอยู่เสมอขณะปฏิบัติหน้าที่

พระราชดำรัส
ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา สมัยประชุมวิสามัญ
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
วันพฤหัสบดี ที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทน

ข้าพเจ้ามีความยินดีมากที่ได้มาประกอบพิธีเปิดประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญในวันนี้

นับแต่ข้าพเจ้าได้กลับมาสู่ประเทศไทยในคราวนี้ข้าพเจ้าได้รับการต้อนรับจากท่านทั้งหลาย และจากประชาชนเป็นอย่างดี ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท่านทั้งหลายคงจะตระหนักใจอยู่ว่า เหตุการณ์ของโลกกำลังอยู่ในระยะอันจะผันแปรไปสู่ทางร้ายหรือทางดีก็หาจะมีผู้ใดอาจพยากรณ์ได้ไม่ เท่าที่ปรากฏอยู่ในเวลานี้มีการขัดแย้งกันในทางลัทธิการเมือง แม้ใกล้ประเทศเราเองก็ถึงกับประหัตประหารกันด้วยอาวุธ ด้วยมีความเห็นแตกแยกกัน สถานการณ์เช่นนี้ย่อมจะก่อให้เกิดความวิตกอยู่บ้างว่าจะเป็นการกระทบกระเทือนถึงประเทศไทยเพียงใด แต่ข้าพเจ้ามีความพอใจที่เห็นประเทศชาติของเรายังสามารถรักษาความสงบสุขไว้ได้ดี

การเศรษฐกิจได้ฟื้นฟูจนเกือบจะเข้าสู่ปกติ มีการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศไทยเกือบเท่าระดับเดิม เป็นต้น

สำหรับการเงิน เรามีรายได้พอที่จะใช้จ่ายในการสาธารณประโยชน์ การฟื้นฟูเศรษฐกิจ และบูรณะบ้านเมืองในสาขาสำคัญต่าง ๆ ได้ และถ้าภาวะของบ้านเมืองดำเนินเช่นนี้ต่อไปแล้ว ในอนาคตก็มีความมั่นใจว่า จะนำความสุขมาสู่อาณาประชาราษฎร์ได้ตามสมควร ตลอดจนประเทศของเราจะมีเสถียรภาพมั่นคง

ส่วนการครองชีพของประชาชนนั้น มีเครื่องอุปโภคบริโภคทุกอย่างตามที่พึงต้องการ ถ้าเปรียบกับประเทศอื่นแล้ว เราอยู่ในภาวะดีกว่าหลายประเทศ ยังคงเหลืออยู่แต่การยกมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้นต่อไป.

โดยที่สุขภาพของข้าพเจ้าในเวลานี้ยังไม่สมบูรณ์ และยังคงต้องการรักษาพยาบาลจาก นายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญอยู่ ข้าพเจ้าจึงมีความจำเป็นต้องเดินทางกลับไปยังประเทศสวิสฯ ในสองสาม วันข้างหน้าและจะได้กลับมาในเวลาอันสมควร ข้าพเจ้าเชื่อว่า ท่านทั้งหลายจะได้มีความตั้งใจในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่บ้านเมืองและประชาราษฎร โดยตั้งมั่นในสามัคคีธรรมและพร้อมใจกันร่วมมือในการดำเนินการของรัฐบาลให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราให้วัฒนาถาวรสืบไป.

บัดนี้ ถึงเวลาอันเป็นอุดมฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญตั้งแต่วันที่บัดนี้เป็นต้นไป และข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งหลายจงประสบแต่ความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส
ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา (ชุดที่ ๒) ครั้งแรก
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๐๐

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาประกอบพิธีเปิดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒ เป็นครั้งแรก ซึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งทั่วราชอาณาจักรมาประชุมกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ตามหลักแล้ว การที่ท่านมาร่วมกันปฏิบัติภารกิจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรนี้ เป็นการปฏิบัติงานที่สำคัญยิ่งของประเทศชาติบ้านเมืองจะเจริญก้าวหน้า อาณาประชาราษฎร์จะได้รับความผาสุกเพียงไรหรือไม่ ย่อมอาศัยการที่ท่านทั้งหลายจะสมัครสมานสามัคคีกัน ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต หวังประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งโดยยึดมั่นในการสร้างเสริมความวัฒนาสถาพรแก่ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเรา และส่งเสริมประโยชน์สุขแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งปวงเป็นหลักปฏิบัติ

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นสุขมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ได้ดลบันดาลให้สรรพกรณียกิจของสภาผู้แทนราษฎรดำเนินไปปราศจากอุปสรรค บรรลุผลนำมาซึ่งความวัฒนาสถาพรแก่ประเทศชาติ บังเกิดความสุขความเจริญแก่อาณาประชาราษฎร์ และขอให้ทุกท่านมีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๐๒

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันพฤหัสบดี ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมากที่ได้มากระทำพิธีเปิดประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญในวันนี้

หน้าที่ของสภานี้มีอยู่สองประการคือ (๑) เป็นสภาร่างรัฐธรรมนูญ (๒) เป็นสภานิติบัญญัติ
หน้าที่ที่นี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จักวางหลักกันแน่วแน่ในการปกครองแผ่นดินให้ยั่งยืนต่อไป
ปฏิบัติงานกันจะเป็นประโยชน์ได้เสียแก่ประชาชนพลเมืองทั่วไป ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายได้
สำนึกในภาระอันใหญ่ยิ่งของท่านและเพียรพยายามปฏิบัติด้วยความรอบคอบเต็มความสามารถของท่าน
ทั้งนี้ เพื่อเป็นทางที่จะนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ชาติบ้านเมืองอันเป็นที่รักของเรา

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นสุขมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยได้ดลบันดาลให้สภาร่างรัฐธรรมนูญประสบผลสำเร็จอันดีงามใน
กรณีกิจอันเป็นหน้าที่ เพื่อนำมาซึ่งความเจริญสภาวะแก่ประเทศชาติ และความสุขสมบูรณ์แก่
ประชาชนถึง ๆ ขึ้นไป ทั้งขอให้ท่านทั้งหลายจงมีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส
ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา
สมัยประชุมสามัญประจำปี ๒๕๑๑
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมากที่ได้มาประกอบพิธีเปิดประชุมรัฐสภาในวันนี้ การประชุมรัฐสภาในครั้งนี้นับว่ามีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการประชุมครั้งแรกภายหลังที่ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ รัฐสภาจึงได้เริ่มปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยที่เป็นวาระเริ่มแรกยังไม่มี การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน วุฒิสภา ต้องทำหน้าที่ของรัฐสภา จึงมีภาระอันหนักและมีความรับผิดชอบมาก ข้าพเจ้าเชื่อว่าทุกท่านต่างตระหนักในหน้าที่และพร้อมที่จะร่วมกันปฏิบัติโดยเต็มกำลัง เพื่อความเจริญมั่นคงของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชน

๘๒

ในด้านรัฐบาลนั้น ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐบาลปัจจุบันมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินไป ภารกิจอันเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐบาลประการหนึ่ง คือ จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนภายในกำหนดเวลาที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ซึ่งขณะนี้รัฐบาลได้เริ่มปฏิบัติการเพื่อการนี้อยู่แล้ว และในไม่ช้านี้ก็จะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมือง และร่างพระราชบัญญัติเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของสภาขึ้นเพื่อพิจารณา นับเป็นการปฏิบัติการตามลำดับขั้น เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญโดยบริบูรณ์

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นศุภมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภาเพื่อดำเนินการตามหน้าที่ต่อไป ขอคุณพระศรีวิรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ภารกิจของรัฐสภาดำเนินไปโดยเรียบร้อย ปราศจากอุปสรรคทั้งปวงให้เกิดความวัฒนาสถาพรแก่ประเทศชาติ และความร่มเย็นเป็นสุขแก่อาณาประชาราษฎร์โดยทั่วหน้า และขอให้ท่านทั้งหลายประสบความสุขความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นตลอดไป.

พระราชดำรัส
ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา สมัยประชุมสามัญ
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
วันศุกร์ ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีเปิดประชุมรัฐสภา สมัยประชุมสามัญประจำปี พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ โอกาสนี้

ข้าพเจ้าขอกล่าวย้ำแก่สมาชิกแห่งสภาอีกครั้งหนึ่งว่า งานในหน้าที่ของท่านทั้งหลายมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงและความเจริญของประเทศชาติ ควรที่ท่านจักได้ปฏิบัติด้วยความตั้งใจและบริสุทธิ์ใจ โดยเต็มกำลังความสามารถ และพยายามกระทำหน้าที่นั้นให้ครบถ้วน ทั้งในฐานะเป็นผู้แทนของปวงชน และในฐานะเป็นผู้ที่จะทำให้กลไกการปกครองดำเนินโดยเรียบร้อยตามระเบียบประชาธิปไตย หมายความว่า ท่านจะต้องปฏิบัติกรทุกอย่างเพื่อประชาชน และเพื่อให้นิ่งเกิดประโยชน์สุขและความเอ็นแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

บัดนี้ ถึงเวลาอันเป็นมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภา สมัยประชุมสามัญประจำปี พุทธศักราช ๒๕๖๒ ตั้งแต่วาระนี้เป็นต้นไป ขอคุณพระศรีรัตนตรัยจงบันดาลให้กรดำเนินงานของสภานี้เป็นไปโดยความเรียบร้อยสำเร็จผลอันพึงประสงค์ อำนวยความผาสุกแก่อาณาประชาราษฎรและความเจริญรุ่งเรืองแก่ชาติบ้านเมืองยั่งยืนสืบไป ขอให้ท่านทั้งปวงมีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระราชดำรัส
ในพิธีเปิดประชุมสมัชชาแห่งชาติ
ณ ราชตฤณมัยสมาคม แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์
วันอังคาร ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาเปิดการประชุมสมัชชาแห่งชาติในวาระนี้
วัตถุประสงค์แห่งการแต่งตั้งสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ และหน้าที่ของสมัชชาแห่งชาตินั้น
ท่านทั้งหลายคงจะทราบดีโดยทั่วกัน เพราะได้แจ้งไว้แล้วในประกาศแต่งตั้งสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ ใน
การประชุมครั้งนี้ สมาชิกแห่งสมัชชาจะต้องกระทำหน้าที่ของท่านโดยสุจริตยุติธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่ง
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ อันเป็นตัวแทนของผลประโยชน์ อาชีพ วิชาการ ตลอดจนทรรศนะความคิด
เห็นอันกว้างขวาง ในประเทศของเราอย่างแท้จริง เพื่อที่จะได้ทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติ รวมทั้ง
พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร อันจักได้ประกาศใช้เป็นหลักในการปกครองบ้านเมืองต่อไป

๘๕

ข้าพเจ้ามั่นใจว่าท่านทุกคนที่มาประชุม ณ ที่นี่ มีเจตนาดีต่อบ้านเมือง และมีความ
รับผิดชอบ ต่อประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราทั้งปวง และด้วยความมั่นใจนี้ ข้าพเจ้าขอมอบหมาย
ให้ท่านร่วมกันเลือกผู้ที่เหมาะสมจะได้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

บัดนี้ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมสมัชชาแห่งชาติ ณ บัดนี้
ขอให้การประชุมและการเลือกตั้งดำเนินไปโดยเรียบร้อย สำเร็จประโยชน์ที่ปรารถนาทุกประการ
ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมกัน ณ ที่นี่ มีความสุขความสวัสดิภาพทั่วกัน.

พระราชดำรัส

ในพิธีเปิดประชุมสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม พระราชวังดุสิต

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีเปิดประชุมสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในโอกาส
นี้ ขอแสดงความชื่นชมกับท่านทั้งปวง ที่ได้รับมอบหมายให้มาร่วมงานสำคัญของบ้านเมือง

การเรียกประชุมสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดินครั้งนี้ ควรจะนับเป็นนิมิตหมายของ
การเริ่มต้นที่ดี นับแต่วาระนี้ไป ท่านทั้งหลายจะได้ประชุมปรึกษากันดำเนินการปกครองของประเทศ
และให้ท่านาจนิตบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อฟื้นฟูเสถียรภาพของประเทศทุก ๆ
ด้าน ให้บังเกิดความมั่นคงปลอดภัยและความวัฒนาผาสุกขึ้นแก่ชาติบ้านเมืองและประชาชน ข้าพเจ้า
เชื่อใจว่า บรรดาสมาชิกแห่งสมานี้นี้มีความสำนึกในชาติอยู่ถ้วนทั่วทุกคน และต่างเล็งเห็นว่า สถานการณ์
อันเป็นภัยต่อความปลอดภัยของชาติยังคงมีอยู่ตามที่ทราบกันแล้ว ดังนั้น จึงควรจะตระหนักว่า
ภารกิจของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด และจะต้องรีบเร่งพิจารณาดำเนินการให้ลุ่ล่งไปโดย
ถูกต้องและรวดเร็ว ขอให้ท่านร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมสามัคคีกัน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจ
และด้วยความคิดพิจารณาอันรอบคอบสุชุม ให้กิจการงานทุกอย่างสัมฤทธิ์ผลอันสมบูรณ์ และบรรลุ
ผลตามจุดประสงค์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเรา

บัดนี้ได้เวลาอันเป็นสุขมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
เพื่อให้ดำเนินการตามหน้าที่สภานิติบัญญัติต่อไป ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใน
สากลโลก จงดลบันดาลให้กิจการของสภานี้ดำเนินไปโดยราบรื่นปราศจากอุปสรรคทั้งปวง และบรรลุ
ผลอันเลิศทุกประการ ขอให้ท่านทั้งหลายประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์จงทุกเมื่อ

พระราชดำรัส
ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
วันจันทร์ ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๕

บัดนี้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสร็จสิ้นลง และมีการเรียกประชุมรัฐสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภา เพื่อให้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคราวนี้ ประชาชนต่างเล็งเห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้ได้ผู้แทนที่ดีเข้ามารับภาระของแผ่นดิน เพื่อให้เกิดความมั่นคงในชาติบ้านเมือง และให้การปกครองประเทศดำเนินไปตามระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนปรารถนา จึงขอให้สมาชิกแห่งสภานี้ นึกถึงความสำคัญและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้มาก แล้วพยายามใช้สติปัญญาความสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญ ด้วยความสำนึกตระหนักว่าการกระทำทุกอย่างของแต่ละคนมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศ และสุขทุกข์ของประชาชน ทุกคนควรอย่างยิ่งที่จักได้ ร่วมมือปรองดองกันในภารกิจทั้งปวง ด้วยความคิดพิจารณาอันสุจริตรอบคอบหนักแน่นด้วยเหตุผลที่ถูกต้องเที่ยงตรงตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม ใฝ่งานของแผ่นดินดำเนินก้าวหน้าไปโดยไม่ติดขัด จนบรรลุผลเลิศ บังเกิดประโยชน์อันพึงประสงค์สมบูรณ์บริบูรณ์ทุกด้าน

ขออวยพรให้การดำเนินงานของรัฐสภาเป็นไปโดยเรียบร้อย สัมฤทธิศุภผลเป็นความผาสุกสวัสดิ์ และความวัฒนาถาวร แห่งราชอาณาจักรและประเทศไทย ขอให้ทุกคนที่ร่วมประชุมร่วมกันอยู่ ณ ที่นี้ ประสบแต่ความสุขความเจริญทุกเมื่อทั่วหน้ากัน

พระราชดำรัส
ในพิธีเปิดประชุมรัฐสภา
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
วันศุกร์ ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๘

บัดนี้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสร็จสิ้นลง และมีการเรียกประชุมรัฐสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมรัฐสภา เพื่อให้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติตั้งแต่วาระนี้เป็นต้นไป

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคราวนี้ ประชาชนต่างตระหนักถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้การปกครองประเทศดำเนินเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย แต่ขณะนี้ไป จึงเป็นภาระและความรับผิดชอบโดยตรงของท่านทั้งหลาย ที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ให้งานของแผ่นดินดำเนินก้าวหน้าไปโดยถูกต้อง เทียงตรง และบังเกิดผลที่พึงประสงค์ทุกด้าน ดังนั้น เรื่องราวและปัญหาใด ๆ ที่เข้ามาสู่สภาแห่งนี้ จึงควรจะได้พิจารณา ปรึกษา ตกลงกัน ด้วยเหตุด้วยผล ด้วยความสามัคคีปรองดอง และด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุด

๘๗

ขอทวาทให้การดำเนินงานของรัฐสภาเป็นไปโดยเรียบร้อย ปราศจากอุปสรรคทั้งปวง บรรลุผลสำเร็จอันดีงามตามวัตถุประสงค์ทุกอย่าง ทั้งขอให้ทุกคนที่มาประชุมร่วมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อไป

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ด้านกฎหมาย การเมือง และด้านการปกครอง

คำว่า "ดำรัส" หมายถึง คำพูด ซึ่งตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ปรบออกการใช้เอาไว้ว่า ถ้าเป็นคำพูดของเจ้านายใช้ว่า "พระดำรัส" หากเป็นคำพูดของพระมหากษัตริย์ใช้ว่า "พระราชดำรัส"

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันที่พระราชทานแก่บุคคล คณะบุคคล หรือประชาชนทั่วไป ตลอดมาที่ทรงครองราชย์นั้น มีมากมาย หลากหลายกรณี ทั้งในด้านการเมือง ด้านการปกครอง และด้านกฎหมาย ซึ่งพระราชดำรัสที่ทรงแสดงให้เห็นปรากฏแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า มีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งที่ประชาชนทุกระดับสมควรที่จะได้ น้อมนำมาปฏิบัติและเป็นแบบอย่างแก่ตนเอง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติโดยรวม ซึ่งพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงแสดงออกนั้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้ประเทศชาติมีความมั่นคงปลอดภัย มีความเจริญก้าวหน้าและประชาชนมีความสุข อาทิ พระราชดำรัสที่ทรงแนะนำการแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์มากมาย โดยเฉพาะการเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจช่วงปี ๒๕๓๔ ทรงชี้แนะวิถีชีวิตคนไทยที่ควรปฏิบัติ คือเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และทฤษฎีใหม่ (New Theory) เพื่อให้คนไทยต่อสู้กับวิกฤตดังกล่าวได้ หรือพระราชดำรัสกรณีที่เกิดความขัดแย้งทางการเมือง เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ที่ทำให้เหตุการณ์วิกฤติของประเทศไทยสงบลงได้อย่างเหลือเชื่อ อีกทั้งพระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่ทรงให้ข้อคิดแก่นักกฎหมาย และผู้ที่ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้กฎหมายนั้น ให้ดำรงรักษาและผดุงความยุติธรรมโดยเคร่งครัด รวมทั้งการทำให้กฎหมายมีผลบังคับได้และสามารถปฏิบัติตามได้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประเทศ และความผาสุกของประชาชน

ในที่นี้จึงขออัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบางองค์มาแสดงให้เห็นปรากฏต่อผู้คนทั่วไป เพื่อจะได้น้อมนำข้อคิด ข้อแนะนำต่าง ๆ ไปปฏิบัติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติโดยรวมและเป็นการสนองพระราชปณิธานที่ว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระราชดำรัสด้านกฎหมาย

กระแสพระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่คณะกรรมการจัดงาน “วันรพี”

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธ ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๖

ขอแสดงความยินดีที่คณะนิติศาสตร์ได้สามารถที่ให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ และได้ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งประโยชน์นี้จะมีประโยชน์โดยตรงแก่ประชาชน และเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่โดยตรงเป็นอย่างยิ่ง

อันกฎหมายนี้ก็สิ่งที่สำคัญมากสำหรับบ้านเมืองเพราะว่าหลักของการเป็นอยู่ร่วมกันในชาติบ้านเมือง เพื่อให้การเป็นอยู่มีระเบียบเรียบร้อย และให้ทุกคนที่อยู่ในชาติได้สามารถที่จะมีชีวิตที่รุ่งเรืองโดยไม่เบียดเบียนกันหน้าที่ของผู้ที่รักษากฎหมายและผู้ปฏิบัติกฎหมายก็มีหลายด้าน ด้านแรกก็คือที่จะให้บุคคลต่าง ๆ สามารถที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย และถ้ามีเหตุใดก็ทำให้ปฏิบัติการณ์ทางกฎหมายเป็นไปโดยยุติธรรม ไม่ทำให้ผู้ใดเสียเปรียบได้เปรียบกันมากเกินไป ในด้านนี้ก็ต้องให้ประชาชนทั้งหลายมีความรู้ในข้อกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งท่านได้ทำบริการชี้แจงเรื่องกฎหมายแก่ประชาชนอยู่แล้ว นอกจากนี้จะต้องศึกษากฎหมายให้สามารถที่จะบริการประชาชนได้ดีที่สุด คือถ้ามีช่องโหว่หรือมีกฎหมายที่ไม่เหมาะสมแก่เหตุการณ์ ก็จะต้องพยายามจะศึกษาเพื่อที่จะให้ปรับปรุงให้ดี เราจะต้องพิจารณาในหลักว่า กฎหมายมีไว้สำหรับให้มีความสงบสุขในบ้านเมือง มิใช่ว่ากฎหมายมีไว้สำหรับบังคับประชาชน ถ้ามุ่งหมายที่จะบังคับประชาชนก็กลายเป็นเผด็จการ กลายเป็นสิ่งที่บุคคลหมุ่น้อยจะต้องบังคับบุคคลหมุ่น้อยมาก ในทางตรงข้าม กฎหมายมีไว้สำหรับให้บุคคลส่วนมากมีเสรี และอยู่ได้ด้วยความสะดวก บางทีเราตั้งกฎหมายขึ้นมา ก็ด้วยวิชาการซึ่งได้มาจากต่างประเทศ เพราะว่าวิชากฎหมายนี่ก็เป็นวิชาที่กว้างขวาง จึงต้องมีหลักอะไรอย่างหนึ่ง แต่วิชาการนั้นอาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์หรือท้องที่ของเราอย่างที่เคยยกตัวอย่างมาเกี่ยวข้องกับที่ดิน เกี่ยวข้องกับการทำมาหากินของประชาชนที่อยู่ห่างไกล ซึ่งเราเอากฎหมายไปบังคับประชาชนเหล่านั้นก็ไม่ได้ เพราะว่าเป็นความผิดของเราเอง เพราะการปกครองไม่ถึงประชาชนที่อยู่ห่างไกล จึงไม่สามารถที่จะทราบถึงกฎหมาย ความ

บทพระองค์อยู่ทางฝ่ายที่บังคับกฎหมายมากกว่าฝ่ายที่จะถูกบังคับ ข้อนี้ควรจะต้องถือเป็นหลักเหมือนกัน ฉะนั้นต้องหาวิธีที่จะปฏิบัติกฎหมายให้ถูกต้องตามหลักของธรรมชาติ มีข้อกำหนดเฉพาะอย่างหนึ่ง ที่ได้เคยประสบ อันนี้ก็เป็นที่กรณีเฉพาะ แต่ก็ขอมาเล่าให้ฟัง และถือว่าเป็นข้อยกอย่างหนึ่งที่เป็นปัญหา อย่างยิ่ง ก็เกี่ยวข้องกับที่ดินถือ และเกี่ยวข้องกับผู้ที่อยู่ห่างไกล เช่น ในป่าสงวนซึ่งทางราชการได้ ชิดเส้นไว้ว่าเป็นป่าสงวนหรือป่าจำแนก แต่ว่าเราชิดเส้นไว้ ประชาชนก็มีอยู่แล้ว เราจะเอา กฎหมายป่าสงวนไปบังคับคนที่อยู่ในป่าที่ยังไม่ได้สงวน แล้วเพิ่งไปสงวนทีหลังโดยขีดเส้นบนเศษ กระดาษก็ดูชอบกลอยู่ แต่มีปัญหาเกิดขึ้น ที่เมื่อชิดเส้นแล้ว ประชาชนที่อยู่ในนั้นก็กลายเป็นผู้ฝ่าฝืน กฎหมายไป ถ้าดูในทางกฎหมายเขาก็ฝ่าฝืน เพราะว่าตรามาเป็นกฎหมายโดยชอบธรรม แต่ว่าถ้า ตามธรรมชาติใครเป็นผู้ทำผิดกฎหมาย ก็ผู้ที่ขีดเส้นนั่นเอง เพราะว่าบุคคลที่อยู่ในป่านั้นเขาอยู่ก่อน เขา มีสิทธิ์ในทางเป็นมนุษย์ หมายความว่าทางราชการบุกรุกบุคคล ไม่ใช่บุคคลบุกรุกกฎหมายบ้านเมือง ข้อนี้ก็ปัญหาและเกิดวุ่นวายขึ้นมาหลายครั้ง เมื่อได้ดำเนินคดีกับผู้บุกรุกในป่าสงวน และข้อนี้ก็ เคยพูดมาแล้ว อาจจนถึงว่าทำไมมาพูดอีก ก็เพราะว่ามีความคิดไปอีกขั้นหนึ่ง บุคคลเหล่านั้นผิด กฎหมายบ้านเมือง เมื่อป่าสงวนนั้นทางราชการเปิดให้เป็นป่าเปิดจับจองได้ แต่บุคคลที่อยู่ในนั้นก็กลับ เป็นผู้บุกรุกที่เจ้าของ อันนี้ก็เป็นที่มหัศจรรย์อยู่ เพราะว่าเมื่อเปิดแล้ว ผู้ที่อยู่ในป่าและปฏิบัติ ดำเนินชีวิตอย่างธรรมดาควรจะมีสิทธิ์ในที่นั้น แต่กลับมาเป็นผู้บุกรุก บุกรุกที่ดินที่มีเจ้าของนี่ก็เพราะ เหตุว่าเมื่อป่าสงวนนั้นเปิดออกมาเป็นป่าเปิดก็มีผู้ไปจับจองทำกิน ผู้ที่ไปจับจองก็ต้องตามกฎหมาย เพราะไปที่ถ้ามาแล้วก็ไปขอจอง ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ไปจับจองไว้ก็ต้องตามกฎหมาย ก็ไปจับไล่คนที่ อยู่ในนั้น คนที่อยู่ในนั้นเดิมก็กลับเป็นจำเลยอีก เป็นจำเลยในกรณีบุกรุกที่ของคนอื่น อันนี้เห็นว่ามัน ไม่ยุติธรรมอย่างยิ่ง และกฎหมายที่มีอยู่เรื่องการจองที่ก็มีว่า ทุกคนสามารถที่จะไปจองที่ที่ว่างเปล่าหรือ ที่ว่างเปล่าที่ไม่หวงห้าม แต่ว่าความยุติธรรมอยู่ที่ไหน เรื่องนี้ก็พยายามที่จะบอกให้เจ้าหน้าที่ทราบ หมายถึงเจ้าหน้าที่ปกครองว่าน่าจะมีทางหนึ่ง ถ้าเราเปิดป่าที่เป็นป่าสงวนหรือป่าจำแนก ป่าอะไรที่ไม่ให้ ประชาชนเข้าไป ควรที่จะห้ามไม่ให้จับจอง หรือห้ามไม่ให้จับจองเป็นระยะเวลา ๑ ปี มีกำหนดบ้าง นี่ก็เป็นเพราะกฎหมาย ซึ่งต้องปรับปรุง ถ้าเราทำเช่นนั้นก็สามารถที่จะป้องกันไม่ให้พวกที่ไปจดชื่อ เอาไว้จัดการเกิดคล้าย ๆ ไปตั้งคิดอยู่ก่อนที่จะเปิด ผู้ที่ไปจับจองในลักษณะนั้นโดยมากก็รู้ล่วงหน้า ซึ่งก็ไม่ยุติธรรมอยู่แล้ว รู้ล่วงหน้าว่าจะเปิดป่านั้นไม่ให้เป็นป่าสงวน ก็ไปเซ็นชื่อหรือไปจองที่จะจอง ควรจะห้ามไม่ให้เป็นอย่างนั้น แล้วก็ถ้าเปิดออกมาก็น่าจะเป็นที่ที่ทางราชการหรือทางจังหวัด ขึ้น จังหวัดก็ได้เป็น ผู้ที่จะจัดสรรที่ดินให้แก่ประชาชนที่ไม่มีที่ดินอยู่ หรือแก่ประชาชนที่อยู่ในนั้นแล้ว แล้ว จัดสรรที่ดินให้ทำมาหากินโดยสุจริต จะแก้ปัญหาคความวุ่นวาย แม้ปัญหาการร้ายก็จะขจัดไปด้วย ฉะนั้น

ก็ต้องมีการวิจัยหรือมีการแก้ไขกฎหมายบางส่วน ซึ่งอาจบอกว่าไม่ใช่หน้าที่ของคณะนิติศาสตร์ที่จะแก้ไขกฎหมายว่าถูกต้อง ต้องเป็นเรื่องของทางสภานิติบัญญัติที่จะแก้กฎหมาย แต่ว่าถ้าสภานิติบัญญัติ ซึ่งถ้าตามปรกติจะประกอบด้วยผู้แทนราษฎร ผู้แทนราษฎรนั้นอาจมีนักกฎหมายบ้าง แต่ส่วนมากก็เป็นผู้ที่เป็นผู้แทนราษฎรอาชีพคือเป็นผู้ที่ไปลงหาเสียง แล้วก็ไปเข้าไปในสภาสังกัดพรรคการเมือง ไม่ได้เป็นนักวิชาการแท้จะต้องอาศัยนักวิชาการ หมายถึงผู้ที่ศึกษากฎหมายโดยแท้ ถ้านักกฎหมายที่ศึกษาในทางกฎหมาย โดยแท้ไม่ได้สนใจในปัญหาที่แท้จริงมันแต่ดูเพียงทางทฤษฎีของกฎหมายก็จะไม่เกิดประโยชน์ได้ แต่ถ้านักกฎหมายหรือที่สนใจกฎหมายได้ไปดูข้อเท็จจริงต่าง ๆ กฎหมายจะช่วยให้บ้านเมืองมีความเรียบร้อยก็จะทำให้ช่วยทางสภานิติบัญญัติชี้ทางให้สภานิติบัญญัติว่าควรจะปรับปรุงกฎหมายที่ตรงไหน

ที่เล่าให้ฟังเพราะว่าได้ไปประสบปัญหานี้ มีความเดือดร้อนอย่างยิ่งว่าประชาชนในเมืองไทยจะไร้ที่ดิน และถ้าไร้ที่ดินแล้วก็จะทำงานเป็นทาสเขา ซึ่งเราไม่ปรารถนาที่จะให้ประชาชนเป็นทาสคนอื่น ในเมืองไทยนี้ที่ผ่านมามีประชาชนแต่ละคนเป็นไทแท้ คือมีที่อยู่อาศัย มีอาชีพที่เป็นเอกเทศที่จะเลี้ยงตัวได้ แต่เวลานี้กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างน่ากลัว คือประชาชนกำลังจะเป็นทาสที่ดิน ให้มีนายทุนมากด กดหัว ซึ่งข้อนี้ก็มาคิดอยู่ เพราะว่าเมืองไทยซึ่งเคยโดนประณามจากคนบางส่วนว่าเป็นระบบศักดินาจักรวรรดินิยม แท้จริงไทยแท้ของเราอาจมีศักดินา แต่ศักดินาไม่ได้หมายถึงอย่างที่เขาคิดความหมาย คือการกดหัว เรามีระบบว่าแต่ละคนมีที่ดินของตัวเอง แต่ละคนมีที่อยู่อาศัยของตัวเอง มาเดี๋ยวนี้กลายเป็นระบบที่เขาประณาม คือระบบแบบสมัชคกลางในยุโรป ซึ่งเป็นระบบที่กดหัวต่อ ๆ กันมา จนกระทั่งใครที่จะแย ก็คือคนที่อยู่ติดแผ่นดิน ที่ได้บัญญัติศัพท์ไว้ว่าเป็นทอนแดนดิน ได้เห็นมาว่าคนที่เคยทำงานในที่ที่ตัวเองเห็นเป็นของตัวเองกลายเป็นทอนแดนดิน เพราะว่าความคับแค้น ความลำบาก แท้จริงตัวเองเคยทำงานในที่ที่เป็นของตัวเอง หรือเป็นของตัวเองได้แต่ว่ามีนายทุนมาขอซื้อที่ดินจึงขาย เพราะว่ามันกว่าเงินนั้นจะดี เงินนั้นจะนำความสุขมาให้แก่ตัวแท้จริงเมื่อเงินหมดไปแล้วก็ต้องรับจ้างเขา รับจ้างเขาในราคาถูก และกลายเป็นทาสเขาในที่สุด แต่ถ้าเราสามารถที่จะขจัดปัญหานี้ โดยเอาที่ดินจำแนกนี้มาจัดสรรอย่างยุติธรรม อย่างที่มีการตั้งจะเรียกว่านิคม หรือจะเรียกว่าหมู่บ้านหรือกลุ่มหรือสหกรณ์ก็ตาม ก็จะทำให้คนมีชีวิตที่แร้นแค้น สามารถที่จะพัฒนาตัวเองขึ้นมาได้ แต่ต้องอาศัยกฎหมายอาศัยระเบียบการที่เหมาะสม และอาจต้องปรับปรุงกฎหมายและระเบียบการให้ดี ฉะนั้นก็ขอฝากความคิดแก่ท่านทั้งหลาย ทั้งอาจารย์ ทั้งนิสิตว่ามีปัญหาในทางกฎหมายหลายด้าน ทั้งในด้านปฏิบัติกฎหมายซึ่งจำเป็นต้องบริการประชาชน ชี้แจงให้ทราบถึงกฎหมาย แล้วก็ชี้แจงให้บริการในทางช่วยเหลือทั้งมีปัญหาก็จะปรับปรุงกฎหมาย ไม่ใช่ปฏิวัติ แต่ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ กับท้องที่

กับบ้านเมืองของเรา สมมุติว่าเราเริ่มก้ายคน ถึงเวลาเริ่มย้ายคน ก็บอกว่าครอบครัวที่อยู่ในเขต
ที่เรากำลังทำงานนี้ มีเท่านี้ครอบครัว แล้วก็คนที่อยู่ในเขตนี้ไปอยู่ไหน แล้วให้หนังสือพิมพ์เห็นว่าไป
อยู่ที่ไหน อยู่ที่เขหาหาให้ ที่ที่ทำได้คนอื่นเขาอยู่ตลอดได้... จะทำให้บ้านเมืองของเรามีความสามารถ
ที่จะรักษาความดี รักษาความเป็นปึกแผ่น รักษาความเป็นเองของประชาชน ก็ไม่จำเป็นที่จะเป็นทาส
ของความคิด ซึ่งเราอาจนึกว่าสมัยใหม่ ถ้าเราคิดอะไรออกให้อยู่เย็นเป็นสุขแล้ว นั่นนะสมัยใหม่พอแล้ว
ก็ขอฝากความคิดเหล่านี้แล้วก็เป็นประโยชน์ อย่างไม่ก็ตาม ก็ขอให้ประสบความสำเร็จในความคิด
ต่าง ๆ ที่มี ที่ดีที่งาม และผู้ที่ศึกษาขอให้อำนาจการศึกษาโดยดีที่สุด เพื่อที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง
เป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง และส่วนรวม ขอจงประสบแต่ความดีความงาม ความเจริญทุกประการ

พระราชดำรัส
พระราชทานแก่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ณ ศาลาศรีศิริน
วันเสาร์ ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๐

สภาร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อที่จะร่างรัฐธรรมนูญซึ่งในระยะก่อนนี้ก็เคยมีเหมือนกัน แต่สภานี้ได้มีการตั้งด้วยวิธีการที่ไม่เคยมีมาก่อน และทุก ๆ ท่านก็เป็นผู้ที่ได้อาสาเข้ามาร่างรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ. การที่ท่านได้อาสา และท่านเป็นผู้ที่เป็นกลาง หมายถึงไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองใด ๆ ก็เชื่อว่าท่านจะมีความสามารถที่จะร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้ได้อย่างดี.

๙๔

การร่างรัฐธรรมนูญนี้เป็นงานที่ไม่ใช่ง่าย แต่ไม่ใช่ง่ายๆ สำคัญอยู่ที่แต่ละท่านจะต้องได้ศึกษา ว่าในโลกนี้มีรัฐธรรมนูญหลากหลาย ซึ่งบางฉบับก็สั้นบางฉบับก็ยาว เป็นเหมือนหนังสือเป็นปึกใหญ่. ปัญหาอยู่ที่ว่าท่านจะตัดสินใจที่จะสร้าง หรือร่างรัฐธรรมนูญให้ยาวหรือสั้น. แต่เข้าใจว่าถ้ามีข้อความมากเกินไป จะลำบากในการที่จะสร้างรัฐธรรมนูญที่เหมาะสม เพราะความจริงรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่เป็นแม่บท หรือเป็นกฎหมายที่วางระเบียบกว้าง ๆ สำหรับที่จะปกครองประเทศ. นอกจากนั้น ก็ควรจะมีการร่างกฎหมายที่เขาเรียกกันว่า "กฎหมายลูก" ง่ายกว่าที่จะเอากฎหมาย "ทั้งแม่ทั้งลูก" อยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน เพราะว่าการแก้ไขจะลำบาก. ส่วนการแก้ไขนั้นแก้ไขรัฐธรรมนูญก็ไม่ควรจะลำบากเกินไป เพราะว่าโลกก็เจริญ หรือวิวัฒนาการไปเรื่อย จะต้องให้รัฐธรรมนูญนี้สามารถที่จะใช้ในโอกาสทุกโอกาส. ฉะนั้น ข้อสำคัญอย่างหนึ่งของรัฐธรรมนูญก็คือ จะต้องคล่องตัว.

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่สำคัญก็คือ จะต้องให้สามารถที่จะร่างกฎหมายที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้โดยง่ายและไม่มีปัญหาถ้ากรม. ฉะนั้นการสร้างหรือการร่างรัฐธรรมนูญนี้ จะต้องมีความสำคัญอยู่ที่ให้แจ่มแจ้ง. การร่างรัฐธรรมนูญนี้มีความลำบากอยู่ อย่างหนึ่งคือ จะต้องสรรหาคำที่เหมาะสม. ที่ไม่กำกวม ลงในกฎหมายที่ไม่เยิ่นเย้อ. แต่ละท่านผู้มีความรู้มีอยู่ ๙๘ คน ตามหลักควรจะมี

๙๗ คน แต่เดี๋ยวนี้ท่านมี ๙๘ คน ก็จะต้องพยายามที่จะพูดกันเพื่อที่จะเลือกสรรค่าเหล่านี้ให้เหมาะสม. มิใช่จะให้ตกลงกันง่ายเกินไป แต่ไม่ใช่ให้ตกลงยากเกินไป เพราะว่าท่านมีเวลาจำกัด. ที่ได้พูดอย่างนี้ก็เป็นการพูดแบบคร่าว ๆ และรวม ๆ. เข้าใจว่าท่านทั้งหลายจะมีความสามารถที่จะร่วมกันร่างรัฐธรรมนูญที่จะใช้งานได้.

ในการนี้ก็ขอให้ท่านทุกคนมีความสามารถ และมีความตั้งอกตั้งใจที่แน่วแน่และสามารถที่จะปรองดองกัน หาค่าที่จะมาร่างรัฐธรรมนูญนี้ด้วยดี. การนี้ก็ขอให้ท่านถึงพร้อมด้วยกำลังกาย กำลังปัญญา ที่จะปฏิบัติงานที่ให้เป็นผลสำเร็จ. ก็ขอให้ทุก ๆ ท่านจงประสบแต่ความเจริญและความสำเร็จในการนี้.

พระราชดำรัส

ในโอกาสให้ประธานศาลฎีกา นำผู้พิพากษาประจำกระทรวงเฝ้าฯ
เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ ศาลาเริง วังไกลกังวล
วันจันทร์ ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

การที่ผู้พิพากษาจะต้องกล่าวคำปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่เป็นครั้งแรกนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากหน้าที่ผู้พิพากษาโดยตรง ยังมีหน้าที่อื่น ๆ อีกมาก และโดยเฉพาะในวรรคสุดท้ายหรือส่วนสุดท้ายของคำปฏิญาณนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะว่าจะต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในระบบประชาธิปไตยตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายคุ้มครองประชาชน. ข้อนี้เป็นสิ่งที่สำคัญจะต้องปฏิบัติทั้งในศาล ทั้งนอกศาล.

ปัจจุบันนี้มีปัญหาทางกฎหมายมากหลาย แต่ละคนจะต้องใช้ความรู้ที่ได้เรียนและความรู้ที่คิดเองด้วย มาปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้. คือเกิดปัญหานั้น ไม่ใช่จะเข้าศาลเป็นปัญหาที่คนเขาอยากจะทำปฏิบัติตนให้ดี ให้สามารถที่จะรักษาประเทศชาติให้มีความสุขความสงบ. แต่ว่าปัญหานี้ จะแก้ด้วยกฎหมายก็ยากเต็มที เพราะกฎหมายขัดกัน. โดยมากมีปัญหาแล้ว ก็บอกว่าถ้าขัดกัน หรือขัดกับกฎหมายที่สูงกว่า ก็ต้องใช้กฎหมายที่สูงกว่า เช่นที่บอกว่าถ้าไม่มีอะไร ไม่มีคำตอบก็ให้ไปหาในรัฐธรรมนูญ. แต่ในรัฐธรรมนูญเอง ก็คงทราบว่ามีปัญหาที่ขัดกันเอง. รัฐธรรมนูญขัดขาตัวเอง. ฉะนั้น จะทำยังไง. ก็จะต้องให้ผู้มีความรู้ และมีความสามารถคิดด้วยสามัญสำนึกของตัวเองให้แก้ไขได้.

ตอนนี้จะยกตัวอย่างของตัวเอง แต่ว่าอย่าไปเครียดเกินไป. ของตัวเองเกิดปัญหา เพราะว่าตัวเองเป็นคนไทยคนหนึ่ง ก็จะต้องมีหน้าที่ที่จะใช้สิทธิเลือกตั้ง. แต่มีคนเขามองออกมาว่าพระมหากษัตริย์นั้นไม่มีสิทธิที่จะเลือกตั้ง. อันนี้ขัดกัน เพราะว่าบุคคล พระมหากษัตริย์ก็เป็นบุคคลเป็นคนไทย จะไม่ไปเลือกตั้งก็จะถูกตำหนิและจะใช้คำว่าถูกขึ้นป้ายว่าไม่มีสิทธิ คือตัดสิทธิ. ข้อนี้พูดอย่างนี้คงทำให้ท่านทั้งหลายทุกคน รวมทั้งท่านประธานศาลฎีกาด้วย ปวดหัว และเครียด. แต่ก็ขอย้ำให้เครียด เพราะว่าพระมหากษัตริย์นั้นจะต้องสละหมด แม้จะสิทธิอะไรก็สละได้. อันนี้พูดไว้สำหรับให้เห็นว่า แต่ละคนมีปัญหา และบางทีปัญหานั้นเป็นปัญหาโลกแตก. แต่ละท่านก็มีความปัญหาซึ่งจะเป็นปัญหาโลกแตกเหมือนกัน. แต่ว่าถ้าแต่ละคนใช้สามัญสำนึก และพยายามทำเพื่อให้หน้าที่

ของตนในฐานะ อย่างท่านทั้งหลายในฐานะผู้พิพากษาบรรลุไปอย่างดีที่สุด และนอกหน้าที่ก็ในฐานะเป็นคนไทย ในฐานะเป็นมนุษย์ ให้ทำอะไร ที่ดีที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองและเพื่อนมนุษย์ ให้ผ่านพ้นไปได้ดีที่สุด. อันนี้จะไม่บอก ไม่พูดอะไรเป็นเจาะจงว่าควรจะทำอย่างไร. ไปค้นหาในสมองของตน ค้นหาในจิตใจของตนว่า อะไรดี.

เคยพูดถึงว่า คำว่า ดี นี้ไม่รู้แปลว่าอะไร. คนเขาบอกว่าดี คืออะไรที่ไม่ชั่ว แล้วถามว่าอะไรชั่ว ก็คืออะไรที่ไม่ดี. ไม่มีทางที่จะตอบได้สั้น ๆ ว่าความดีคืออะไร แต่ว่าแต่ละคนจะต้องพิจารณาอยู่เสมอ ถ้าทำตามคำปฏิญาณที่ได้เปล่งมาเมื่อสักครู่นี้ ก็เป็นการทำดี และถ้าทำดีอย่างนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ ต่อเพื่อนร่วมชาติ. ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านพิจารณาดี ๆ ในคำปฏิญาณของท่าน และพยายามทำให้ครบถ้วนที่สุด เพื่อให้ได้ชื่อว่าทำดี ทำสิ่งที่เหมาะสม และเป็นคนที่เห็นประโยชน์.

ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีกำลังใจ กำลังกาย กำลังความสามารถ กำลังจิตใจที่ซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานการตามหน้าที่ และนอกหน้าที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และในเวลาเดียวกันก็เป็นประโยชน์ต่อส่วนตัวของตัวเอง. ขอให้ทุกคนประสบความสำเร็จ รุ่งเรือง ความสำเร็จ และความสุขทุกประการ.

พระราชดำรัสด้านการเมือง

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๒

วันอังคารที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๑

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ในโอกาสที่จะขึ้นปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ นี้ ข้าพเจ้าขอวยพรปีใหม่และขอส่งความปรารถนาดีมายังท่านทั้งหลายอีกวาระหนึ่ง

ขอขอบใจท่าน ที่ได้แสดงน้ำใจไมตรีต่อข้าพเจ้าและพระราชินีกับลูก ๆ ทุกคน ทั้งได้ร่วมมือสนับสนุนในกิจทุกอย่างด้วยดีตลอดมา ทำให้เกิดกำลังใจเป็นอันมาก.

ในรอบปีที่ผ่านมา เหตุการณ์ของบ้านเมืองโดยส่วนรวมกล่าวได้ว่าเป็นปรกติงานทั้งปวงยังดำเนินมาได้เรียบร้อยพอสมควร โครงการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ตลอดจนการเจริญสัมพันธไมตรีกับมิตรประเทศเป็นมาโดยราบรื่น ทำให้บังเกิดความก้าวหน้าและเป็นคุณแก่ประเทศหลายประการ สิ่งสำคัญที่ทางราชการได้กระทำ คือได้ประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นที่หวังว่าจะทำให้การปกครองประเทศเข้ารูปเข้ารอยต่อไปก็จะมีทางเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนท่านทั้งหลายควรจะได้ใช้สิทธิ์และทำหน้าที่ของท่านให้ดีที่สุด

แต่พร้อมกันกับที่เราพยายามปฏิบัติการทุกอย่าง เพื่อสร้างความเจริญมั่นคงของประเทศอยู่ดี ฝ่ายตรงข้ามก็รุกรานเราไม่หยุดยั้ง ทั้งด้วยการแทรกซึมบ่อนทำลายและด้วยการใช้กำลังรบเจ้าหน้าที่ฝ่ายเราต้องต่อสู้ป้องกันความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศอย่างหนัก เราทั้งหลายไม่พึงประมาทต่อเหตุการณ์ ต้องตระหนักว่าเรามีศัตรูคอยมุ่งร้าย เพราะฉะนั้น ทุกคนจะต้องตั้งมั่นในความสามัคคีและความไม่ประมาท จะต้องใช้ปัญญา และความรอบคอบคิดอ่านก่อนที่จะกระทำการทั้งปวง จะต้องร่วมกันป้องกันแก้ไขและกำจัดสิ่งชั่วร้ายเป็นอันตรายต่อประเทศชาติ หนั้นประกอบสัมมาอาชีวะด้วยความซื่อสัตย์สุจริต คิดถึงประโยชน์สุขส่วนรวมของบ้านเมืองเป็นนิจเป็นสำคัญ

ขออนุภาพแห่งพระรัตนตรัยจงปกป้องคุ้มครองท่านทั้งหลายให้แผ้วพานจากภัยทุกทุกประการ บันดาลให้มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสามัคคีอันมั่นคง ให้สามารถประกอบกรณียกิจ

ทั้งปวงตามหน้าที่ให้ลุล่วงเป็นประโยชน์ได้โดยสมบูรณ์ และสามารถดำรงความเป็นปึกแผ่นพร้อมทั้ง
ความเจริญผาสุกของบ้านเมืองไว้สืบไปชั่วกาลนาน ขอทุกท่านจงประสบความสุขสิริสวัสดิ์ สำเร็จใน
สิ่งพึงปรารถนาตลอดศกหน้านี้โดยทั่วกัน.

กระแสพระบรมราโชวาท
ในโอกาสที่นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี
นำคณะรัฐมนตรีเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันอังคาร ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าขอชื่นชมในนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรีที่ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีทุกท่านที่ได้รับเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลใหม่ ท่านได้มารับตำแหน่งในวาระที่วิกฤตอย่างยิ่ง และเป็นสถานการณ์ที่ถูกเงิน การที่ได้รับตำแหน่งในวาระนี้จึงเป็นสิ่งที่ลำบากที่จะปฏิบัติต่อไป เพราะว่างานต่าง ๆ จะต้องทำด้วยความกล้าหาญ ทำด้วยความรอบคอบ เพื่อให้สามารถนำพาประเทศชาติให้มีความมั่นคง และมีความเจริญต่อไป

ปัญหาของสถานการณ์ในปัจจุบันนี้มีแปลกประหลาดหลายอย่าง คือนอกจากงานตามปกติของประเทศชาติที่จะต้องปฏิบัติ เช่น สวัสดิภาพของประชาชน ความก้าวหน้าของประชาชนตามปกติแล้ว ยังมีสถานการณ์ที่แหวกแนว และถ้าพูดถึงสถานการณ์แบ่งก็ได้เป็นสองอย่าง แบ่งสถานการณ์เป็นทางวัตถุอย่างหนึ่ง กับสถานการณ์ทางจิตใจอีกอย่างหนึ่ง ทางวัตถุสำหรับในกรุงเทพฯ นอกจากสถานการณ์ทางวัตถุที่เป็นปกติคือสิ่งก่อสร้างขึ้นมา ซึ่งจะต้องพยายามสร้างให้ดีขึ้น ยังมีสิ่งที่ถูกทำลายซึ่งจะต้องซ่อมแซม ในทางจิตใจก็เช่นเดียวกัน มีสิ่งที่ต้องพัฒนาให้ประชาชนมีความคิดที่ดีมีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความคิดในทางพัฒนา และอีกอย่างหนึ่งก็ต้องซ่อมแซมจิตใจที่สูญลงไปด้วยเหตุการณ์ที่ได้ผ่านมาในสัปดาห์ที่แล้ว เหตุการณ์นี้ได้ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างประหลาด เพราะว่าเป็นเรื่องของจิตใจที่จะอยากให้มีการปกครองที่ถูกต้อง เพื่อให้ทุกคนได้สามารถอยู่ในประเทศไทยด้วยความมีเกียรติ ด้วยความปลอดภัย และด้วยความภูมิใจ แต่สภาพในปัจจุบันนี้ก็พูดอีกอย่างได้เหมือนกันว่าเป็นอย่างไร ยิ่งค้นกัน คึกการได้มาซึ่งสำหรับคนภายนอกทั่ว ๆ ไปเห็นว่าเป็นการได้มาซึ่งประชาธิปไตย โดยได้ต่อสู้ และได้เท่ากับได้ชัยชนะว่ารัฐบาลนี้จะให้ประชาธิปไตย และได้แถลงแล้วก่อนหน้านี้ว่าจะได้รัฐธรรมนูญภายใน ๖ เดือน แต่ในเวลาเดียวกันกลไกต่าง ๆ ของการปกครองก็ลวงไปหมด เช่นการรักษาความสงบก็ตาม คึกการรักษาความสะอาดทั้งทางจิตใจและทางวัตถุ แทนที่จะเป็นของทางราชการ ก็เป็นของเอกชน และรัฐบาลนี้ก็จะต้องมีหน้าที่พิเศษ

คือจะต้องทำให้ภาวะต่าง ๆ กลับคืนมาสู่ตน ภาวะต่าง ๆ ของรัฐบาล ของทางราชการก็ต้องกลับมาเป็นของทางราชการ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้ได้บรรลุผลถึงจุดประสงค์ของการมีรัฐบาล ของการมีรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย คือเป็นผู้นำพาประเทศไปสู่ความเจริญหรือความดี และโดยมากตามแบบประชาธิปไตย ก็คือมีการเลือกผู้แทนของแต่ละคนขึ้นมาเพื่อที่จะมาปกครองประเทศ มาเป็นสภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้แทนราษฎรจึงได้เลือกหรือควบคุมผู้ที่จะมาเป็นคณะรัฐมนตรี ในปัจจุบันนี้คณะรัฐมนตรีตั้งขึ้นมาไม่ใช่โดยที่ประชาชนได้เลือกขึ้นมา แต่โดยตั้งขึ้นมาเฉย ๆ มาทำหน้าที่ ซึ่งควรจะทำได้.

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี และ
พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรี นำพลเอก สุจินดา คราประยูร
และพลตรี จำลอง ศรีเมือง เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันพุธ ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕ เวลา ๒๑.๓๐ น.

๑ คงไม่เป็นที่แปลกใจทำไมถึงเชิญให้ท่านมาพบกันแบบนี้ เพราะว่าทุกคนก็ทราบ
ว่าเหตุการณ์มีความยุ่งเหยิงอย่างไร และก็ทำให้ประเทศชาติล่มจมไปได้ แต่ที่จะแปลกใจก็อาจ
จะมีว่าทำไมเชิญ พลเอก สุจินดา คราประยูร และพลตรี จำลอง ศรีเมือง เพราะว่าอาจจะจะมีผู้
เป็นตัวแสดง ตัวละคร มากกว่านี้ แต่ที่เชิญมาเพราะว่า ตั้งแต่แรกที่มีเหตุการณ์ สองท่านเป็นผู้ที่
เผชิญหน้ากัน และก็ในที่สุด การต่อสู้หรือการเผชิญหน้า กว้างขวางออกไป ถึงได้เชิญสองท่านมา

๑๐๒

๒ การเผชิญหน้าตอนแรก ก็เห็นจุดประสงค์ของทั้งสองฝ่ายได้ชัดเจนพอสมควร
แต่ต่อมาภายหลัง ๑๐ กว่าวัน ก็เห็นแล้วว่าการเผชิญหน้านั้น เปลี่ยนโฉมหน้าไปอย่างมาก จน
กระทั่งผลจะออกมาอย่างไรก็ตาม ก็จะเสียทั้งนั้น เพราะว่าทำให้มีความเสียหายในทางชีวิตเลือดเนื้อ
ของคนจำนวนมากพอสมควร แล้วก็มีความเสียหายทางวัตถุ ซึ่งเป็นของส่วนราชการและส่วนบุคคล
เป็นมูลค่ามากมาย นอกจากนั้น ก็มีความเสียหาย ในทางจิตใจ และในทางเศรษฐกิจของประเทศชาติ
อย่างที่จะนับคณนาไม่ได้ ฉะนั้นการที่จะเป็นไปอย่างนี้ต่อไป จะเป็นด้วยเหตุผลหรือดันตอ
อย่างไรก็ช่าง เพราะเดี๋ยวนี้เหตุผลเปลี่ยนไป ถ้าหากว่า เผชิญหน้ากันแบบนี้ต่อไป เมืองไทยมีแต่
ล่มจมลงไป แล้วก็ทำให้ประเทศไทยที่เราสร้างเสริมขึ้นมาอย่างดีเป็นเวลานาน จะกลายเป็น
ประเทศที่ไม่มีความหมาย หรือมีความหมายในทางลบอย่างมาก ซึ่งก็เริ่มปรากฏผลแล้ว ฉะนั้นจะ
ต้องแก้ไข โดยที่ดูว่ามีข้อขัดแย้งอย่างไร แล้วก็พยายามที่จะแก้ไขตามลำดับ เพราะว่าเดี๋ยวนี้ปัญหา
ที่มีอยู่ทุกวันนี้ สองสามวันนี้ มันเปลี่ยนไป ปัญหาไม่ใช่เรื่องของที่เรียกว่าการเมือง หรือเรียกว่าของ
การดำรงตำแหน่งอะไร มันเป็นปัญหาของการสឹกรของประเทศไทย ฉะนั้นจะต้องช่วยแก้ไข

๓ มีผู้ที่ส่งข้อแนะนำในการแก้ไขสถานการณ์มาหลายฉบับ หลายคนจำนวนเป็นร้อยแล้วก็หึ่งในเมืองไทยทั้งต่างประเทศก็ส่งมา ที่เขาส่งมา การแก้ไข หรือการแนะนำว่า เราควรจะทำอย่างไร ก็มีต่าง ๆ นานา ตั้งแต่ตอนแรก ก็บอกว่าให้แก้ไขด้วยวิธียุบสภา ซึ่งก็ได้หารือกับทุกฝ่ายที่เป็นสภา หมายความว่า พรรคการเมืองทั้งหมด ๑๑ พรรค ใน ๑๑ พรรคนี้ คำตอบมีมาว่า ไม่ควรยุบสภาเป็นส่วนมาก มี ๑ รายที่บอกว่า ควรยุบสภา ฉะนั้นการที่จะแก้ไขแบบที่เขาเสนอนั้น ก็เป็นอันว่าตกไป นอกจากนั้นก็ยังมีเป็นฎีกาและแนะนำวิธีการต่าง ๆ กัน ซึ่งก็ได้พยายามเสนอไปตามปกติ คือเวลามีฎีกาขึ้นมา ก็ส่งไปให้ทางสำนักคณะรัฐมนตรี หรือสำนักนายกรัฐมนตรี แต่ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขตามแบบนั้น ตกลงมีแบบยุบสภา และก็ยังมีอีกแบบหนึ่ง คือแบบแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้ได้ตามประสงค์ที่ต้องการ หมายความว่าประสงค์เดิมที่เกิดเหตุนี้หน้ากัน

๔ ความจริงวิธีนี้ ถ้าจำกันได้ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๔ ก็ได้พูดต่อสมาคมที่มาพบจำนวนหลายพันคน แล้วก็ดูเหมือนว่าพอจะฟังกัน ฟังกันโดยดีเพราะเหตุผลที่มีอยู่ในนั้นดูจะแก้ปัญหาได้พอควร ตอนนั้นก็ขย้าว่าทำไมพูดอย่างนั้น ว่าถ้าจะ “แก้ก่อนออก” ก็ได้ หรือ “ออกแล้วแก้” ก็ได้ อันนั้นทุกคนก็ทราบดีว่าเรื่องอะไร ก็เรื่องรัฐธรรมนูญ ซึ่งครั้งนั้นการแก้รัฐธรรมนูญก็ได้ทำมาตลอด มากกว่าฉบับเดิมที่ได้แก้ไขไว้ แล้วก็ก่อนที่จะไปพูดที่ศาลาดุสิตาลัย ก็ได้พบพลเอกสุจินดา ก็ขออนุญาตเล่าให้ฟังว่า พบพลเอก สุจินดา แล้วพลเอก สุจินดา ก็เห็นด้วยว่าควรจะใช้ รัฐธรรมนูญนี้ และแก้ไขต่อไปได้ อันนี้ก็เป็นที่ทำกันได้ และตอนหลังนี้ พลเอกสุจินดา ก็ได้ยืนยันว่าแก้ไขได้ ก็ค่อย ๆ แก้ให้เข้าระเบียบ ให้เป็นแบบที่เรียกว่า “ประชาธิปไตย” ฉะนั้นก็ได้พูดตั้งหลายเดือนมาแล้ว ในวิธีการที่จะแก้ไขแล้วข้อสำคัญอยู่ที่ทำไมอยากให้ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ แม้จะถือว่ารัฐธรรมนูญนี้ยังไม่ครบถ้วน ก็เพราะเหตุว่ารัฐธรรมนูญนั้น มีคุณภาพพอใช้ได้ ดีกว่าธรรมนูญการปกครองชั่วคราวที่ใช้มาเกือบปี เพราะเหตุว่ามีบางข้อบางมาตราซึ่งเป็นอันตรายแล้วก็ไม่ครบถ้วนในการที่จะใช้ปกครองประเทศ ฉะนั้นก็นึกว่าถ้าหากว่าสามารถที่จะปฏิบัติตามที่ได้พูดในวันที่ ๔ ธันวาคม นั้น ก็เท่ากับเป็นการกลับไปดูปัญหาแต่เดิมไม่ใช่ปัญหารวันนี้

๕ ปัญหารวันนี้ไม่ใช่ปัญหาของการบัญญัติหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่ปัญหาทุกวันนี้คือความปลอดภัย และขวัญของประชาชน ซึ่งเดี๋ยวนี้ประชาชนทั่วไปทุกแห่งทุกหน มีความหวาดระแวงว่าจะเกิดอันตราย มีความหวาดระแวงว่าประเทศชาติจะล่มจม โดยที่จะแก้ไขลำบาก ตามข่าวที่ได้ทราบมาจากต่างประเทศ เพราะเหตุว่าในขณะนี้ทั้งลูกชายทั้งลูกสาวก็อยู่ต่างประเทศ

ทั้งสองก็ทราบดี แล้วก็ได้พยายามที่จะแจ้งกับคนที่อยู่ในประเทศเหล่านั้น ว่าประเทศไทยนี้จะยังแก้ไขสถานการณ์ได้ แต่ความรู้สึกว่าจะเป็นความคิดที่เป็นความคิดแบบหวังสูงไปหน่อย ถ้าหากว่าเราไม่ทำให้สถานการณ์อย่าง ๓ วันที่ผ่านมาเนี่ยสิ้นสุดลงไปได้ ฉะนั้นก็ขอให้ท่านโดยเฉพาะสองท่านพลเอก สุจินดา และพลตรี จำลอง ช่วยกันคิด คือหันหน้าเข้าหากัน ไม่ใช่เผชิญหน้ากัน เพราะว่าประเทศไทยของเรา ไม่ใช่ประเทศของหนึ่งคนสองคน เป็นประเทศของทุกคน ต้องเข้าหากัน ไม่เผชิญหน้ากัน แก้ปัญหา เพราะว่าอันตรายมีอยู่เวลาคนเราเกิดความข้าเลือก ปฏิบัติการรุนแรงต่อกัน มันล้มตัว ลงท้ายก็ไม่ว่าดีกันเพราะอะไร แล้วก็แก้ปัญหอะไร เพียงแต่ว่า จะต้องเอาชนะ แล้วก็ใครจะชนะ ไม่มีทางชนะ อันตรายทั้งนั้น มีแต่แพ้ คือต่างคนต่างแพ้ ผู้ที่เผชิญหน้าก็แพ้ แล้วก็ที่แพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ ประชาชนจะเป็นประชาชนทั้งประเทศ ไม่ใช่ประชาชนเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ถ้าสมมติว่า กรุงเทพมหานครเสียหาย ประเทศก็เสียหายไปทั้งหมด แล้วก็จะมีประโยชน์อะไรที่จะทะเลาะงัดว่าชนะ เวลาอยู่บนกองสิ่งปรักหักพัง

๑๐๔

๖ ฉะนั้นจึงขอให้ทั้งสองท่านเข้ามา คิดไม่เผชิญหน้า แต่ต้องหันหน้าเข้าหากัน และสองท่านนี้เท่ากับเป็นผู้แทนของฝ่ายต่าง ๆ คือ ไม่ใช่สองฝ่าย คือฝ่ายต่าง ๆ ที่เผชิญหน้ากัน ให้ช่วยกันแก้ปัญหาปัจจุบันนี้ คือความรุนแรงที่เกิดขึ้น แล้วก็เมื่อเหยี่ยวยาปัญหานี้ได้แล้ว จะมาพูดกันปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรสำหรับให้ประเทศไทยได้มีการสร้างพัฒนาขึ้นมาได้ กลับมาคืนได้โดยดี อันนี้เป็นเหตุผลที่เรียกท่านทั้งสองมา และก็เชื่อว่าทั้งสองท่านก็เข้าใจว่าจะเป็นผู้ที่ได้สร้างประเทศจากสิ่งปรักหักพัง แล้วก็จะได้ผลในส่วนตัวมาก ว่าได้ทำดี แก้ไขอย่างไร ก็แล้วแต่ที่จะปรึกษากัน ก็มีข้อสังเกตดังนี้

๗ ท่านประธานองคมนตรี ท่านองคมนตรีเปรม ก็เป็นผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ ผู้ที่พร้อมที่จะให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือกันด้วยความเป็นกลาง ด้วยความรักชาติเพื่อสร้างสรรค์ประเทศให้เข้าสู่ทางของความวัฒนา ขอฝากให้ช่วยกันสร้างชาติ.

พระราชดำรัสด้านการปกครอง

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรีเฝ้าฯ
ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๘

การที่รัฐมนตรีต้องมากล่าวคำปฏิญาณก่อนปฏิบัติหน้าที่นั้น เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีความหมายว่าจะต้องตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อบริหารประเทศให้มีความก้าวหน้าคงทนถาวร ทำให้ประชาชนมีความสุขความเจริญก้าวหน้าตามที่ควรที่จะเป็น.

ระบอบประชาธิปไตยก็เป็นระบอบที่ควรจะเหมาะสมสำหรับการปกครองประเทศเพราะว่าประชาชนได้มีเสียงมีสิทธิ์ ที่จะบอกชี้หน้าว่าประเทศควรจะไปทางไหน. มาบัดนี้มีการเลือกตั้งก็หมายความว่าประชาชนได้ชี้ว่า อยากได้อะไร. แต่ว่าระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นสิ่งที่มีชีวิตจะต้องพัฒนาไปเรื่อย ๆ. บางทีก็อาจไม่เป็นระบอบที่ดีเด่นที่สุดก็ได้ แต่ก็แล้วแต่ผู้ปฏิบัติ. ถ้าผู้ปฏิบัติปฏิบัติดี ก็สามารถที่จะปั้นเพื่อให้ระบอบประชาธิปไตยก้าวหน้าไปสู่ส่วนที่จะเป็นเป้าหมายที่สูง คือความก้าวหน้าของประเทศด้วยความเห็นหรือความต้องการของประชาชนทั้งประเทศ. ฉะนั้นท่านทั้งหลายจึงมีหน้าที่สำคัญ.

ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยได้พัฒนามาเรื่อย ๆ. เข้าใจว่าเดี๋ยวนี้ก็จะพัฒนาไปในทางที่จะเข้ารูปเข้ารอยได้ เพราะว่ามีการเลือกตั้งมาหลายครั้งในลักษณะต่าง ๆ. ถ้าปฏิบัติอย่างนี้ต่อไป และพยายามที่จะทำด้วยความสามารถ ก็จะทำให้ระบอบนี้บรรลุเป้าหมาย. ความสามารถนั้นก็คือความสามารถของท่านทั้งหลาย. ความรู้ในวิชาการ ความรู้ในประสบการณ์ที่มี เอามาใช้หมดข้อหนึ่ง. ข้อหนึ่ง คือความมีจิตใจที่สุจริต มีจิตใจที่ตั้งอกตั้งใจที่จะทำให้สิ่งที่ดี เว้นเสียจากสิ่งที่ไม่ดี. ดังนี้ ก็จะบรรลุผลตามปรารถนา. เชื่อว่าทุก ๆ ท่านก็ตั้งใจเช่นนี้.

อีกข้อหนึ่งที่น่าจะพูดก็คือ ประชาธิปไตยนี้ตามแบบ แบ่งเป็นอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ. ถ้าพูดอย่างนี้ อาจไม่ได้เป็นตามลำดับ. บางคนก็จะบอกว่าอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ หรือบางคนก็จะบอกว่า อำนาจตุลาการ นิติบัญญัติ บริหาร หรือกลับไปอีกทางก็อำนาจตุลาการ บริหาร และนิติบัญญัติแล้วแต่จะพูด.

ท่านทั้งหลายตามหลักที่ท่านได้ถือไว้ว่า ในรัฐธรรมนูญบอกว่ายานายกต้องมาจากการเลือกตั้ง. ในที่นี้ก็หมายความว่า เลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร มิใช่ว่าเลือกตั้งเป็นนายก. ในรัฐธรรมนูญไม่มีบัญญัติไว้ ว่ามีการเลือกตั้งนายก แต่เข้าใจกันว่าต้องเลือกตั้ง. มาจากเลือกตั้งก็หมายความว่า เป็นผู้แทนราษฎร. ท่านนายกก็เป็นผู้แทนราษฎร ก็เป็นอันว่าใช้ได้. รัฐมนตรีมิได้บอกว่ายานายกต้องเป็นผู้แทนราษฎร แต่ส่วนใหญ่ท่านก็เป็นผู้แทนราษฎรก็ใช้ได้.

ปัญหาเกิดขึ้นว่า เมื่อแบ่งอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหารแล้ว ท่านเป็นอะไร. ท่านเป็นผู้แทนราษฎร ท่านก็เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งทำหน้าที่นิติบัญญัติ. มาบัดนี้ท่านเป็นรัฐมนตรี ท่านก็เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่บริหาร. อันนี้ก็เลยแบ่งตัว แยกตัว ผ่าตัดตัว เป็นนิติบัญญัติส่วนหนึ่งบริหารส่วนหนึ่งหรือ. อันนี้เป็นปัญหาที่ตอบไม่ได้ เพราะว่าค่อนข้างจะทารุณที่จะเอาแต่ละท่านมาหั่นเป็นสองส่วน, ฉะนั้นอยู่ที่ใจ. ท่านจะปฏิบัติหน้าที่บริหาร ก็จะต้อง ถือว่าท่านเป็นผู้บริหาร เป็นฝ่ายบริหารเป็นสำคัญ. ความเป็นผู้แทนราษฎรนั้น ก็ยังคงเป็นตามรัฐธรรมนูญ. จะเป็นปัญหาอยู่ว่าจะปฏิบัติตนอย่างไร. อันนี้ไม่มีคำตอบ

ฉะนั้นการที่ท่านจะปฏิบัติหน้าที่ ท่านจะต้องมีความคิด ท่านจะต้องมีความสามารถที่จะเลือกสิ่งที่ดีที่ชอบ. ถ้าท่านเลือกสิ่งที่ดีที่ชอบ สมัยนี้ชอบใช้คำว่าชอบธรรมจะแปลว่าอะไรก็ไม่ทราบ แต่ว่าชอบพูดว่า ชอบธรรม. แปลเป็นภาษาอังกฤษ ก็แปลเองว่า ควรจะเป็นคำว่า legitimate. legit นี้มาจากคำว่า lex แปลว่า กฎหมายถูกต้อง ชอบธรรม. หมายความว่า ท่านนะเป็นรัฐมนตรีโดยชอบธรรม ขอให้ท่านปฏิบัติงานโดยชอบธรรมอย่าง Legitimate อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งชอบธรรมถูกต้องตามศีลธรรม.

ถ้าทำเช่นนั้นแล้วไม่มีปัญหา หมดปัญหา. เพราะว่าทุกคนก็มีความรู้ ผ่านงานมาได้ดี ได้ผ่านงานทั้งในด้านอาชีพต่าง ๆ และทั้งในด้านเป็นผู้แทนราษฎร มาพูดจาในสภาคนได้ยืนท่านพูดทั่วประเทศ เพราะว่าสมัยนี้มีการถ่ายทอดวิทยุโทรทัศน์ทุกครั้ง. คนก็ชี้ว่าคนนี้เป็นอย่างนั้น คนนี้เป็นอย่างนี้ จำหน้าได้. พูดอะไร ดีไม่ดีอย่างไร เขาก็จำได้. คนเขาฉลาด. ฉะนั้นต่อไปนี้ขอให้ท่านปฏิบัติให้ดี และทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง. ในการนี้ขอให้ทุก ๆ ท่านมีความกล้าหาญ มีความฉลาดเฉลียว มีความสามารถ มีความชอบธรรม มีความสุจริตในงานการทั้งปวง จึงจะเป็นผู้ที่นำ

ความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศไทย ความปลอดภัย ความสุขแก่ประชาราษฎร์โดยทั่วไป.

ขอให้ทุก ๆ ท่านจงมีอนามัย ทั้งกาย ทั้งใจเข้มแข็งแข็งแรงอย่างที่สุด เพื่อให้สามารถ
บรรลุเป้าหมาย ที่ท่านควรจะมีอยู่ในใจ และขอให้ทุก ๆ ท่านได้ประสบความสำเร็จในกิจทั้งปวง
ทั้งสิ้นตัว ทั้งทางราชการ.

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันพุธที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑

ก่อนขึ้นขอแสดงความยินดีกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกท่าน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตุลาการของศาล เป็นที่พึงที่จะเป็นศาลที่ช่วยให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อยได้อย่างดี.

การที่ท่านได้เปล่งคำปฏิญาณนี้ก็เกินไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็มีความสำคัญมาก เพราะว่าท่านก็ได้เปล่งวาจาว่าจะปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ปราศจากสิ่งชั่วทั้งปวงของชาติบ้านเมือง. ข้าเหล่านั้นก็เป็นเพียงคำพูด แต่ที่สำคัญก็เข้าใจว่า ท่านทุกคนมีความตั้งใจแน่วแน่ ที่จะใช้ความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้มา เพื่อที่จะให้กรอบรัฐธรรมนูญไทยทำงานได้อย่างเต็มที่ โดยที่ถ้าเกิดปัญหาใด ๆ อาจสามารถที่จะแก้ไขได้. ด้วยการณ์นี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ท่านจะทำตามคำปฏิญาณ และนอกเหนือจากคำปฏิญาณ. จะต้องทำตามความตั้งใจที่มีในแต่ละท่าน คือความละเอียดรอบคอบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เพราะว่าในสมัยปัจจุบันนี้ทำอะไรค่อนข้างจะผิวเผิน ค่อนข้างจะเอาแต่เอาชนะ. หน้าที่ของท่านไม่ใช่เอาชนะ แต่ทำหน้าที่ของท่านที่จะทำต่อไปนี้ ก็คือให้มีความละเอียดรอบคอบในระเบียบการต่าง ๆ. ตั้งแต่รัฐธรรมนูญ รวมถึงข้อระเบียบงานต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นมาสำหรับการปกครองประเทศ อยู่ในดุลยพินิจของท่านทั้งหลายทุกเรื่อง. ฉะนั้น การที่ท่านได้มากล่าวคำปฏิญาณ ก็เข้าใจว่าทุกท่านได้ตั้งใจที่มั่นคง เพื่อที่จะให้หน้าที่ของท่านลุล่วงไปโดยดีอย่างรอบคอบ และอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการปกครองและหลักวิชาทั้งหลายที่ทำให้คนเป็นคน. ก็ขอแสดงความยินดีกับท่านทั้งหลาย และขอขอบใจที่ท่านมีความตั้งใจที่แน่วแน่เช่นนี้. ขอให้ท่านมีกำลังทั้งกายทั้งใจเข้มแข็ง เพื่อที่จะใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ท่านมี เพื่อภารกิจอันสูงที่ท่านจะพึงปฏิบัติต่อไป และรักษาเกียรติรักษาชื่อเสียงของท่านทั้งหลาย ทั้งเป็นบุคคลและทั้งเป็นคณะ เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่ามีที่พึง.

ขอให้ท่านได้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ ให้มีกำลังใจกำลังกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ มาเบียดเบียน สามารถปฏิบัติงานอันสำคัญได้โดยเต็มที่ และมีความพอใจที่ได้ทำงานเพื่อส่วนรวม เป็นเกียรติแก่ตนเอง และประสบความสำเร็จทุกประการ.

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๓

วันศุกร์ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๒

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

บัดนี้ถึงวาระที่จะขึ้นปีใหม่ ข้าพเจ้าขอส่งความปรารถนาดีมาอวยพรแก่ท่านทั้งหลายทั่วกัน ทั้งขอขอบใจท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ร่วมกันจัดงานฉลองวันเกิดครบ ๖ รอบ ให้อย่างงดงาม ยิ่งใหญ่ รวมทั้งได้แสดงไมตรีจิตความหวังดีโดยประการต่าง ๆ ทำให้เกิดกำลังใจเป็นอันมาก.

เป็นเวลาต่อเนื่องกันหลายปีแล้ว ที่บ้านเมืองของเรามีความเปลี่ยนแปลงมาตลอดทั้งในวิถีทางดำเนินของบ้านเมืองและของประชาชนทั่วไป เป็นเหตุให้เราต้องประดับประดาตัวมากขึ้น เพื่อให้อยู่รอดและก้าวต่อไปโดยสวัสดิ์. ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ทุกคนเข้าใจและเล็งเห็นสถานการณ์ของบ้านเมืองตามเป็นจริง. เวลานี้ บ้านเมืองของเรากำลังต้องการการปรับปรุงและการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ. ทางที่เราจะช่วยกันได้ก็คือการที่ทำความคิดให้ถูกและแน่วแน่ ในอันที่จะยึดถือประโยชน์ของบ้านเมืองเป็นที่หมาย. ต้องเพลาการคิดถึงประโยชน์เฉพาะตัวและความขัดแย้งกันในสิ่งที่มีไขสวระลง. ต้องหันหน้าปรึกษาหารือกัน ด้วยความรู้คิด ด้วยความเป็นญาติ เป็นมิตร และเป็นไทยด้วยกัน ผู้ใดมีภาระหน้าที่อันใดอยู่ ก็เร่งกระทำให้สำเร็จลุล่วงไป ให้ทันการณ์ทันเวลา. ผลงานของแต่ละคนแต่ละฝ่ายจักได้ประกอบส่งเสริมกันขึ้น เป็นความสำเร็จและความเจริญวัฒนาของประเทศไทย.

ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านตั้งความหวัง ตั้งความเพียรอันมั่นคงไว้ ที่จะช่วยตัวช่วยชาติให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ทั้งด้วยการขะมักเขม้นทำงานให้เต็มกำลังความสามารถ ทั้งด้วยการดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง ให้รู้จักพอเหมาะพอประมาณ จะคิดอ่านปฏิบัติการใดให้ยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวมและชาติบ้านเมืองเป็นเป้าหมายสูงสุด.

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวไทยเคารพบูชา จงอภิบาลรักษาท่านทุกคน ให้มีความสุขปราศจากทุกข์ภัยทุกเมื่อทุกสถาน บันดาลให้มีกำลังกายใจและปัญญาอันกล้าแข็งพร้อมมูล ที่จะประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ให้บรรลุผลเลิศทุก ๆ ด้านทั้งสามารถธำรงรักษาอธิปไตย และความเจริญร่มเย็นของบ้านเมืองให้สถิตเสถียรตลอดไปชั่วกาลนาน.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับประเทศไทย

พระราชกระแสประกอบพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๙

นายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี
โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

นายรองพล เจริญพันธุ์
รักษาการเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ นายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และนายรองพล เจริญพันธุ์ รักษาการเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เปิดแถลงข่าวที่ศูนย์แถลงข่าวตึกนารีสโมสร ทำเนียบรัฐบาล เรื่อง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙ พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมีเนื้อหาระบุถึงการกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙ พระราชกฤษฎีกานี้มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป ทั้งนี้พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแล้ว อนึ่งในการนี้ได้มีหนังสือของนายอาสา สารสิน ราชเลขาธิการ อัญเชิญพระราชกระแสประกอบพระราชกฤษฎีกามายังพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีด้วย มีใจความระบุว่า

ตามหนังสือที่อ้างถึงข้างต้น ได้อัญเชิญพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๙ ความแจ้งอยู่แล้วนั้น ขอกราบเรียนว่ามีพระราชกระแสประกอบพระราชกฤษฎีกาข้างต้นเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลที่ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชกฤษฎีกานั้น ก็เพราะทรงมีพระราชประสงค์อยากให้ประเทศชาติกลับสู่ความสงบเรียบร้อยโดยเร็ว

๒. ทรงมีพระราชประสงค์ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีขึ้นในคราวต่อไป เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ เรียบร้อย และยุติธรรมอย่างแท้จริง

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการสนองพระราชกระแสโดยด่วน จักขอบพระคุณยิ่ง

นายอาสา สารสิน
ราชเลขาธิการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

๑๑๒

หนังสืออัญเชิญพระราชกระแสดังกล่าว เป็นหนังสือตราครุฑ ประทับตราลับเฉพาะ ส่วนที่
ที่สุด เลขที่ รล.๐๐๙.๒๑/๑๔๐๕๐ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เรื่องพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติม
กำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๙ เรียน พันตำรวจโท
ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ลงนามโดย นายอาสา สารสิน ราชเลขาธิการ

นับได้ว่าเป็นอีกครั้งหนึ่งหลังจากเมื่อ ๓๒ ปีมาแล้ว ที่ทรงมีกระแสพระราชดำริสกับ
หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติก่อนทรงลงพระปรมาภิไธยในรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๙ ซึ่ง ศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี
และหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในขณะนั้น ได้ร่วมกันดำเนินการ
สนองพระราชกระแส จนกระทั่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
พุทธศักราช ๒๕๑๘

จะเห็นได้ว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดในการที่ทรงมีพระราชกระแสประกอบพระราชกฤษฎีกา
แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๙ ในครั้งนี้
คือ ทรงมีพระราชประสงค์ให้ประเทศชาติกลับสู่ความสงบโดยเร็ว แต่แล้วก็ยังมิได้มีการดำเนินการ
เพื่อสนองพระราชกระแสแต่อย่างใด เนื่องจากได้เกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจการปกครองประเทศในวันที่
๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ ขึ้นก่อน

พระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๔๙

พระราชกฤษฎีกา

แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป
พ.ศ. ๒๕๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เป็นปีที่ ๖๑ ในรัชกาลที่๙

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่นายกรัฐมนตรีนำความมากราบทูลเกล้าฯ ว่า ตามที่มีพระราชกฤษฎีกาขุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดให้ยุบสภาผู้แทนราษฎรและกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ต่อมาผู้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งว่าการดำเนินการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นการเลือกตั้งที่ทำให้เกิดผลของการเลือกตั้งที่ไม่เที่ยงธรรม ไม่เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จึงเป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๑๐๙ วรรคสาม และมาตรา ๑๔๔ และเมื่อถึงขนาดเวลาที่จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร

ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้แจ้งวันเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๖ วรรคสอง ไปแล้ว จึงให้องค์การที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปคืนเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการให้มีพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมีผลใช้บังคับ เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๖ วรรคสอง ต่อไป บัดนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งว่า ได้หารือพรรคการเมืองแล้วจึงเสนอให้วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นวันเลือกตั้งทั่วไป ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรมและเปิดโอกาสให้ผู้ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งมีเวลาเพียงพอในการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่างหัดเทียมกัน และให้ในไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้กำหนดวันเลือกตั้งใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกามีผลใช้บังคับ สมควรตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงระยะเวลาที่แน่นอนในการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยทั่วกัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑๖ มาตรา ๒๒๑ และมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๔๕"

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่อันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีและประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
 พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
 นายกรัฐมนตรี

๑๑๖

หมายเหตุ : เหตุผลในทางประเพณีใช้พระราชกฤษฎีกาดังนี้ คือ ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรและให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ แต่ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ วินิจฉัยว่า การดำเนินกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ นั้น เป็นการเลือกตั้งที่ทำให้เกิดผลของการเลือกตั้งที่ไม่เที่ยงธรรม และไม่เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จึงเป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๑๐๔ วรรคสาม และมาตรา ๑๐๙ และมีข้อกำหนดพิเศษที่จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปสืบเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชกฤษฎีกาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ล่วงพ้นหกสิบวันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๖ วรรคสอง ไปแล้ว จึงให้องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปสืบเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรและดำเนินการให้มีพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมีผลใช้บังคับ เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๖ วรรคสอง ดังต่อไปนี้

เนื่องด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งว่า ได้หารือพรรคการเมืองแล้วจึงเสนอให้วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เพื่อให้ทุกพรรคการเมืองและเกิดโอกาสให้ผู้ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งมีเวลาเพียงพอในการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสามารถหาเสียงเลือกตั้ง หรือดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งใด ๆ อย่างทัดเทียมกัน รวมทั้งเป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ให้กำหนดวันเลือกตั้งใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกามีผลใช้บังคับ สมควรที่จะได้กำหนดวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาดังนี้ เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง ตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงระยะเวลาที่แน่นอนในการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยทั่วกัน เป็นการล่วงหน้า และสามารถเตรียมการหรือตัดสินใจดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ได้ก่อนถึงวันสมัครรับเลือกตั้งและวันเลือกตั้ง ซึ่งจะทำการเลือกตั้งเป็นไปอย่างเที่ยงธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

พระราชดำริเกี่ยวกับประชาธิปไตย

พลตรี หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช
อดีตนายกรัฐมนตรี

๑๑๘

“...อย่างไรก็ตามที เท่าที่ผมผู้เขียนเรื่องนี้ได้ทราบมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงระมัดระวังพระองค์เป็นอย่างยิ่ง ในพระราชกรณียกิจต่างๆ ที่อาจไม่เป็นประชาธิปไตยเพราะเมื่อถึงคราวที่จะใช้อำนาจใดๆ โดยไม่มีผู้รับสนองพระบรมราชโองการแล้ว ก็รู้สึกว่าจะไม่เต็มพระราชหฤทัยที่จะปฏิบัติพระราชกรณียกิจเหล่านั้น และทรงพระราชวิตกในข้อที่ว่าอาจผิดระบอบประชาธิปไตยได้ทุกครั้งไป

แต่เหตุการณ์บ้านเมืองบางครั้งก็บังคับให้ต้องทรงใช้พระราชอำนาจในฐานะเป็นประมุขของประเทศ อย่างเช่นกรณีหลังวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้น ในตอนนั้นเหตุการณ์บ้านเมืองบังคับให้ทรงต้องทำอย่างนั้น หากไม่ทรงทำอย่างนั้น ภัยพิบัติก็อาจเกิดขึ้นแก่บ้านเมืองโดยที่ไม่มีใครคาดคะเนถึงได้ จึงต้องทรงปฏิบัติไปตามนั้น โดยที่ไม่มีความเต็มพระราชหฤทัยที่จะทรงปฏิบัติตามนั้นเลย

ในที่นี้ก็น่าจะรำลึกถึงพระเดชพระคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไว้ว่า ในกระบวนการบุคคลต่างๆ ในระบอบประชาธิปไตยของบ้านเมืองเรา ผมยังไม่เห็นผู้ใดเลยที่เป็นประชาธิปไตยอย่างพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ทรงรอบรู้ในระบอบประชาธิปไตย และความหมายของระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นอย่างดี ทรงเว้นสิ่งที่ควรเว้น เพราะเหตุว่าอาจกระทบกระเทือนระบอบประชาธิปไตย และทรงกระทำสิ่งที่ควรกระทำเพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

อยู่เป็นนิจ

ควรที่ท่านที่รักระบอบประชาธิปไตย และมีความเห็นว่าบ้านเมืองควรเป็นระบอบประชาธิปไตยนั้น จะได้รับรู้ไว้ได้ด้วยว่า นักประชาธิปไตยชั้นนำของเรานี้ ก็คือองค์พระประมุขของประเทศ จะหาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้อีกแล้ว..."

จากบทความ เรื่อง "วินิจฉัยเกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์," โดย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ในหนังสือ
คึกฤทธิ์วินิจฉัย เล่มที่ ๑ รัฐวินิจฉัย. ม.ป.ป. หน้า ๑๙.

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร
องคมนตรีและอดีตนายกรัฐมนตรี

“...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยเป็นพิเศษในเรื่องการตีความรัฐธรรมนูญ ยิ่งตอนนี้มีปัญหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญอยู่บ่อย ๆ มักจะมีพระราชกระแสรับสั่งถามว่า ปัญหาที่กำลังโต้เถียงกันอยู่ในบ้านเมืองเวลานั้น องคมนตรีเห็นอย่างไรบ้าง บางครั้งก็มีพระราชกระแสรับสั่งถามลงมาว่า ถ้าปัญหาไม่ใช่อย่างนั้นแต่เป็นอีกอย่างหนึ่ง จะเห็นอย่างไร ในบางครั้ง บางคราว ทรงทักท้วงลงมาขอให้ทบทวนความเห็นใหม่ เพราะมีข้อมูลเพิ่มเติมมาใหม่อย่างนี้ เป็นต้น ในการที่จะมีพระบรมราชวินิจฉัยเกี่ยวกับปัญหากฎหมาย จะทรงรับฟังความคิดเห็น และเหตุผลจากผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนเสมอ โดยมีพระบรมราโชวาทครั้งหนึ่งที่มีข้อความน่าใคร่ครวญอย่างยิ่งก็คือ ทรงเน้นย้ำในตอนท้ายว่า “ต้องรักษาวัตถุประสงค์อันแท้จริงของกฎหมายแต่ละฉบับไว้ให้แน่นแฟ้นเสมอไป อย่างไม่มีข้อแม้ประการใดๆ พร้อมทั้งต้องรักษาอุดมคติ จรรยา ความสุจริต และมโนธรรมของนักกฎหมายไว้โดยรอบคอบเคร่งครัด เสมอด้วยรักษาชีวิตตัวเอง” เพราะหากผู้ตีความกฎหมายไม่มีหลักธรรมประจำใจอย่างที่พระราชทานเอาไว้ ไม่เคารพในเรื่องของความถูกต้องชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าไม่เคารพต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น จะเป็นอันตรายต่อผู้อื่นและประเทศชาติมาก

เราต้องยอมรับว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยที่ทรงเผชิญปัญหาวิกฤตของประเทศมาหลายครั้งหลายครา แต่ทรงแก้ไขได้ทุกครั้ง ทั้งที่พระองค์ทรงไม่มีโอกาสศึกษาอบรม เตรียมตัว เพื่อเป็นพระประมุขของประเทศมาก่อน นอกจากนี้เมื่อบ้านเมืองเข้าสู่ภาวะวิกฤตไม่อาจอาศัยรัฐธรรมนูญได้ ต้องอาศัยพระปรีชาญาณในพระองค์โดย

แท้ ซึ่งพระบรมราชวินิจฉัยก็เหมาะสมกับภาวะการณ์และโอกาสเสมอมา ทั้งนี้ พระองค์ทรงห่วงใยในสถานการณ์บ้านเมืองตลอด

โดยเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ขึ้น ปวงประชาก็หวังพึ่งพระองค์ ในการปัดเป่าแก้ไข ปัญหาต่างๆ ดังที่พระองค์เคยทรงช่วยแก้ไขวิกฤตการณ์ร้ายแรงมาแล้วหลายครั้งในอดีตด้วยสันติวิธี ซึ่งวิกฤตทางการเมืองครั้งล่าสุดในช่วงต้นปี ๒๕๔๗ ก็เช่นกัน นอกจากนี้ ถ้าหากเราสังเกตแนวทางการแก้ไขวิกฤตการณ์บ้านเมืองของพระองค์ในครั้งก่อน ไม่ว่าจะในปี ๒๕๑๖ หรือ ๒๕๓๕ จะเห็นว่าพระองค์ก็ทรงใช้หลักการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ในกรอบของความชอบธรรม ตามครรลองของรัฐธรรมนูญและระบอบประชาธิปไตย...”

ปาฐกถาพิเศษ โดย “พณฯ” ธาณินทร์ กรัยวิเชียร เรื่อง “พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับกฎหมาย” ใน โครงการเสวนาวิชาการพัฒนาชาติฉลองสิริราชสมบัติ ๖๐ ปี วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุมศรีบูรพา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. จากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ. วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๐ หน้า ๑๐.

นายอนินทร์ กรัยวิเชียร
องคมนตรีและอดีตนายกรัฐมนตรี

“...เราได้เรียนรู้สิ่งใดบ้างจากแนวพระราชดำริอันล้ำค่า และจากพระราชกรณียกิจต่าง ๆ อันทรงคุณค่า เพื่อที่เราจะได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตส่วนตัว การทำงานและสังคม ซึ่งมีแนวทางอัน ทรงคุณค่า *๗* ประการด้วยกัน

๑๒๒

(๑) ทรงร่วมทุกข์ร่วมสุขกับพสกนิกร ไม่ว่าจะอยู่ในยามสงบหรือยามสงคราม พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงยืนเคียงข้างประชาชนและ พระราชทานของขวัญ กำลังใจให้แก่พสกนิกรอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นจากเพลง “เรารู้” และ “ความ ผันผันสูงสุด” ที่เนื้อเพลงบางตอนทำให้ประเทศมีพลังมากขึ้นในยามวิกฤต

(๒) ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก พระองค์ทรงทำนุบำรุงพระศาสนาในทุกด้านทรง อุปถัมภ์และคุ้มครอง ในทุกศาสนา และเปิดโอกาสให้ทุกคนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร สามารถ มีโอกาสได้นับถือศาสนาใดก็ได้ พสกนิกรในพระองค์ที่ต่างมีความเชื่อที่แตกต่างกัน สามารถยึดถือ แนวพระราชดำริในเรื่องการนับถือศาสนาไปสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

(๓) ทรงเป็นผู้ให้ในเรื่องที่ผู้รับประสงค์ พระองค์ได้ร่วมกับทุกภาคส่วนของสังคมในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาประเทศชาติ ผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีหลักการ ว่าต้องเป็นไปตามภูมิประเทศและความต้องการของประชาชน โดยได้เสด็จฯ ยังพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อ สัมผัสปัญหาต่างๆ ด้วยพระองค์เอง อันจะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาผ่านโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ซึ่งมีถึง ๓,๓๙๙ โครงการ

(๔) ทรงเป็นตัวอย่างดั่งที่ทรงเสนอแนะ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอันเป็นแนวพระราชทานให้ประชาชน นำไปใช้ในชีวิตของตนเอง ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริอันทรงคุณค่า และเป็นแนวทางที่พระองค์ทรงยึดถือเป็นพระราชจริยาวัตรมาโดยตลอด ทรงดำรงพระองค์ด้วยทางสายกลางและพึ่งพาตนเองด้วยแนวเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี บทเรียนนี้เป็นข้อสำคัญสำหรับผู้นำที่มักจะทำตัวเป็นผู้เสนอแนะ แต่ผู้เสนอแนะที่ดีจะต้องลงมือทำเองด้วยจึงจะประสบความสำเร็จ

(๕) ทรงยึดมั่นในความยุติธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวความคิดว่าความยุติธรรมเป็นสิ่งสำคัญเรื่องหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม โดยที่ความยุติธรรมคือสิ่งที่มีเหตุมีผลในตัวบุคคล ซึ่งเห็นร่วมกันว่า “ชอบธรรม” ดังนั้น ความยุติธรรมต้องมาก่อนและอยู่เหนือ “กฎหมาย” ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างกฎหมายกับความยุติธรรม เพราะกฎหมายเป็นเพียงเครื่องมือในการรักษาความยุติธรรม

(๖) ทรงแก้วิกฤตการณ์ด้วยสันติวิธีและในกรอบของความชอบธรรม พระองค์ทรงเอาพระทัยใส่ในเหตุการณ์บ้านเมืองมาโดยตลอด วิกฤตการณ์ทางการเมืองครั้งล่าสุดที่เกิดขึ้นเพราะความบกพร่องของกฎหมายจนทำให้กลไกในสังคมไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้ พระองค์ทรงใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญมอบหน้าที่ให้ “ศาล” เข้ามาแก้ไขวิกฤตการณ์ในครั้งนี้อย่างทรงใช้สันติวิธีในกรอบของความชอบธรรม

(๗) ทรงยึดถือเอาความถูกต้องชอบธรรมเป็นคตินิยม การปฏิบัติตามกฎหมายยังไม่เพียงพอที่จะถือว่าเป็นผู้มีคุณธรรม เพราะกฎหมายยังไม่ครอบคลุม ยังมีช่องว่างสามารถตีความเข้าข้างตัวเองได้ หากถือเอาความถูกต้อง ความชอบธรรม ก็จะไม่พยายามใช้กฎหมายเพื่อตัวเอง แต่จะเป็นเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม มีคุณค่ามากกว่าการทำตามกฎหมาย ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ทุกระดับจึงควรยึดถือไว้เป็นหลัก และมีความกล้าที่จะทักท้วงความไม่ถูกต้องไม่ชอบธรรมใดๆ ที่เกิดขึ้น

โดยสรุป ทุกสิ่งทุกอย่างที่ในหลวงพระราชทานจะเต็มไปด้วยน้ำพระทัยที่เปี่ยมล้น พลกนิกรทุกหมู่เหล่า เราจะต้องเดินตามรอยพระยุคลบาทอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง...”

ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท : บุญของคนไทยที่มีในหลวง” โดย

ฯพณฯ อานินทร์ กรัยวิเชียร, วันจันทร์ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ หอประชุมสุโขทัย
ประดิษฐ์ สำนักงาน ก.พ. นนทบุรี, จากหนังสือพิมพ์แนวหน้า, วันที่ ๓๑ สิงหาคม
๒๕๕๙, หน้า ๕.

ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน
อดีตรัฐมนตรี

“...ข้าพเจ้าได้ทราบบังคมทูลเรื่องการจัดตั้ง “ศูนย์แนะนำกฎหมายสำหรับประชาชน” ขึ้นที่แผนกวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินการโดยอาจารย์และนิสิต เพื่อให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ได้พระราชทานพระราชดำรัสในเรื่องนี้ว่า

๑๒๔

“ขอให้ทุกคนเรียนให้สำเร็จแล้วมาพิจารณาว่าต่อไปควรจะทำอะไร อย่างไร แต่หลักใหญ่ที่ได้ทำกันมาแล้วจนถึงวันนี้ก็ดี รวมกลุ่มกันขึ้นมา แล้วจัดให้มีงาน โดยมีอาจารย์ที่หวังดี ที่เข้าใจกันมาช่วยจัดงานสร้างศูนย์กลางที่ช่วยให้ประชาชนได้รับความสะดวกที่ดี ในการติดต่อกับประชาชนก็ขอให้เป็นการช่วยส่วนตัวและเมื่อพูดถึงหน้าที่ของตนก็ไม่ใช่ว่ารับหน้าที่ราชการ เพราะหน้าที่ราชการต้องไปสังกัดโน่นสังกัดนี่ มีผู้บังคับบัญชา มีผู้อยู่เหนือหัว แล้วต่อไปก็มีผู้ที่อยู่ใต้ตัว ขอให้พูดในฐานะที่เป็นนักศึกษา ในฐานะที่ตัวเป็นคนไทยที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว ช่วยกันให้ความรู้แก่ผู้ที่มีความรู้น้อยกว่า ให้ความสะดวกเพื่อให้อยู่เย็นเป็นสุขกันได้ ซึ่งจะเป็นการดีมาก และต่อไปก็ต้องใช้สิ่งนี้ รักษาสิ่งนี้ไว้เท่าที่จะทำได้ เพื่อที่บ้านเมืองของเราอยู่ด้วยการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยโดยแท้ ตามจุดประสงค์ตามหัวใจของประชาชนโดยทั่วไป ไม่ใช่ตามตัวหนังสือ...”

จากบทความ เรื่อง “พระอัจฉริยภาพทางกฎหมายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.” โดย ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ในหนังสือ รัฐสภาไทยได้ร่วมพระบารมี ๖๐ ปี ทรงครองราชย์.

๒๕๔๙: หน้า ๓๑๑.

นายมีชัย ฤชุพันธุ์
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“...ในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับที่ให้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีการจัดตั้งองค์กรพิเศษขึ้นเพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเป็นการเฉพาะ ประกอบด้วยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ที่เรียกกันว่า สสร.) จำนวน ๗๙ คน นั้น เมื่อประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญได้นำสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญเข้าเฝ้า พระราชดำรัสที่พระราชทานต่อคณะผู้เข้าเฝ้า ยังได้แสดงถึงพระปรีชาในการร่างรัฐธรรมนูญที่ทรงคุณค่าแก่การเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง ดังความในพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

“...ในโลกนี้มีรัฐธรรมนูญหลากหลาย ซึ่งบางฉบับนั้นก็สั้น บางฉบับก็ยาว เป็นเหมือนหนังสือเป็นเทือกใหญ่ ปัญหาอยู่ที่ว่าท่านจะตัดสินใจจะสร้าง หรือร่างรัฐธรรมนูญให้ยาวหรือสั้น แต่เข้าใจว่าถ้ามีข้อความมากเกินไปจะลำบากในการที่จะสร้างรัฐธรรมนูญที่เหมาะสม เพราะความจริงรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่เป็นแม่บท หรือเป็นกฎหมายที่วางระเบียบกว้างๆ สำหรับที่จะปกครองประเทศ นอกจากนั้นก็ควรจะมีการร่างกฎหมายที่เขาเรียกกันว่า “กฎหมายลูก” ง่ายกว่าที่จะเอากฎหมาย “ทั้งแม่ทั้งลูก” อยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน เพราะว่าการแก้ไขจะลำบาก ส่วนการแก้ไขนั้น แก้ไขรัฐธรรมนูญก็ไม่ควรจะทำมากเกินไป เพราะว่าโลกก็เจริญ หรือวิวัฒนาการไปเรื่อย จะต้องให้รัฐธรรมนูญนี้สามารถที่จะใช้ในโอกาสทุกโอกาส ฉะนั้นข้อสำคัญอย่างหนึ่งของรัฐธรรมนูญคือจะต้องคล่องตัว...”

เป็นที่น่าเสียดายว่า สสร. มิได้ตระหนักถึง “แก่น” แห่งพระราชดำรัสดังกล่าว จึงร่างรัฐธรรมนูญไว้ถึง ๓๓๖ มาตรา เป็นรัฐธรรมนูญที่ยาวที่สุดเท่าที่ประเทศไทยเคยมีมา และ

มีรายละเอียดมากมาย ที่เมื่อมาถึงปัจจุบันก็พบว่ารายละเอียดเหล่านั้นก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ จนหลายเรื่องยากที่จะแก้ไข

เมื่อ สสร. ร่างเสร็จแล้ว เป็นหน้าที่ของรัฐสภาที่จะต้องพิจารณาว่าจะรับหรือไม่รับร่าง นั้นประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญต่อไป บทบัญญัติต่างๆ ที่บัญญัติไว้ ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่ สมาชิกของทั้งสองสภาอย่างรุนแรง และเสียงส่วนใหญ่ของทั้งสองสภาจะรู้สึกว่าจะรับไม่ได้ แต่ในขณะที่เดียวกันคณะผู้ร่างได้ทำการประชาสัมพันธ์และปลุกกระแสในหมู่ประชาชนเพื่อบีบบังคับให้รัฐสภา “ต้องรับ” โดยจะเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขอย่างใดมิได้ มีการเดินขบวนถือธงเขียนกันอย่างเอิกเกริก พร้อมทั้งคำขู่ว่าถ้าสภาไม่รับก็จะก่อเหตุรุนแรงขึ้น ในส่วนของสมาชิกวุฒิสภานั้นได้มีการแบ่งความคิดออกเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าต้องรับ แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่ารับไม่ได้ เพราะจะเกิดปัญหาขึ้นในบ้านเมืองอย่างคาดไม่ถึง ในฐานะที่เป็นประธานวุฒิสภา แม้จะไม่ต้องรับผิดชอบต่อ “การลงคะแนน” ของสมาชิก เพราะเป็นเอกสิทธิ์ของแต่ละท่านก็ตาม แต่ในฐานะที่เป็นผู้นำขององค์กร ก็อยู่ในฐานะที่จะต้องทำให้เกิดความกระจ่างแก่มวลสมาชิก เพื่อจะได้ตัดสินใจบนฐานของ “ผลประโยชน์ของส่วนรวม” ได้อย่างถูกต้อง ในขณะที่กำลังมืดแปดด้านอยู่นั้น ได้มีผู้ใหญ่ท่านหนึ่งนำพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว มาแจ้งให้ทราบ ว่า ทรงมีพระราชดำริว่า

๑๒๖

“ไม่ว่าจะมีมติรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญนี้ล้วนแต่มีปัญหาถ้าลงมติไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในทันที เพราะคงจะเกิดความวุ่นวายขึ้น แต่ถ้าลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญก็สร้างปัญหาในวันข้างหน้าแต่ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้าทุกฝ่ายยังมีเวลา มีสติ และได้เห็นบทเรียน ซึ่งจะสามารถทำให้แก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นนั้นได้...”

พระราชดำริดังกล่าว นับเป็นแสงสว่างให้สามารถไปชี้แจงต่อมวลสมาชิกได้ทันเวลา และเป็นเหตุให้สมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่พร้อมใจกันรับร่างรัฐธรรมนูญนั้น นับเป็นพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมโดยแท้

ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินในรัฐพิธีวันรัฐธรรมนูญที่พระที่นั่งอนันตสมาคม ในระหว่างที่พระอัครมเหสี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จไปทรงปรนนิบัติสมเด็จพระสังฆราช ผมได้รับการจัดให้ปรนนิบัติพระองค์ ถัดมาจึงมีโอกาสนั่งติดกับที่ประทับและได้รับฟังพระราชดำรัสในเรื่องต่าง ๆ เมื่อมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญนั้น ในตอนหนึ่งได้ทรงมีพระราชดำรัสถามว่า “ได้เตรียมการแก้ไขรัฐธรรมนูญไว้บ้างแล้วหรือยัง” ผมได้กราบบังคมทูลว่า “เพียงแต่จะคิด ข้าพระพุทธเจ้ายังไม่กล้าคิดเลยพระพุทธเจ้าค่ะ”

เมื่อมาหวนคิดดูในวันนี้ทำให้เล็งเห็นได้ว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั้น น่าจะได้ทรงเล็งเห็นมาแต่ต้น แต่ในส่วนตัวผมนั้น โดยที่ในขณะนั้นสังคมยังตื่นเต้นและชื่นชมกับรัฐธรรมนูญ และคณะ สสร. ก็ยัง “ทวง” เสียยิ่งกว่าจงจางทวงไข่ จึงทำให้เกิดภยากติไม่กล้าคิดอะไรในขณะนั้น ต่อเมื่อเวลาได้ล่วงเลยไปอีกหลายปี จึงได้ค่อย ๆ ทำเครื่องหมายแห่งปัญหาไว้ที่บทบัญญัติของแต่ละเรื่อง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้เพียงแต่ทรงศึกษาวิชารัฐธรรมนูญอย่างลึกซึ้ง หากแต่ภายใต้รัชกาลของพระองค์ ได้ครอบคลุมรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่ที่ใช้ปกครองประเทศไทย จึงทรงรอบรู้และผ่านปัญหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญในทุกรูปแบบมาอย่างยาวนาน ในหลายเรื่องที่ทรงแก้ไขวิกฤติของประเทศให้กลับคืนสู่ปกติสุข ได้สร้างต้นแบบและแนวทางของ “ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข” ได้อย่างแยบยล และเป็นที่ยอมรับนับถือของนักวิชาการทางกฎหมายมหาชนอย่างถ้วนหน้า ทรงเป็นพระประมุขของประเทศที่ปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ มากกว่าประมุขของประเทศใดใดในโลกนี้

เมื่อเริ่มใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันใหม่ ๆ วุฒิสภาชุดที่มาจากการแต่งตั้งยังอยู่ในวาระต่อมา อีก ๒ ปี จึงมีโอกาสดที่ได้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ในเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการแต่งตั้งองค์กรอิสระ ซึ่งแม้รัฐธรรมนูญจะบัญญัติขึ้นตคนต่าง ๆ ไว้ แต่ก็มีได้ละเอียดเพียงพอที่จะครอบคลุมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติบางเรื่องก็ดูเหมือนจะขัดกันเอง วุฒิสภาจึงต้องเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเสียก่อนที่จะนำความกราบบังคมทูล ซึ่งบางเรื่องศาลรัฐธรรมนูญก็วินิจฉัยให้ แต่บางเรื่องท่านก็ว่าเรื่องยังไม่เกิด ไม่ยอมวินิจฉัยให้ ซึ่งในกรณีเช่นนั้น วุฒิสภาก็ได้แต่เลือกทางเดินที่จะไม่เป็นการโอนภาระไปให้พระเจ้าอยู่หัว

เพราะเราคิดว่านั่นเป็นหนทางเท่าที่จะทำได้ในการสนองพระมหากษัตริย์คุณที่ทรงแผ่พระบารมีมาปกเกล้าปกกระหม่อมต่อมวลหมู่สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งเป็นชุดสุดท้าย..”

จากบทความ เรื่อง “พระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม,” โดย มิชัย ฤชุพันธุ์ ในหนังสือ รัฐสภาไทยได้ร่วม

พระบารมี ๖๐ ปี ทรงครองราชย์, ๒๕๔๙, หน้า ๓๔๓ - ๓๔๔.

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล
เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

๑๒๘

“...วันหนึ่งเสด็จฯ ทรงงานตามปกติก็เตรียมพระราชอาสน์ไว้ แต่ไม่เคยประทับ จะประทับเพียงอยู่ที่พื้น วันนั้นพอเสด็จลง ไม่ได้ทรงงานทันที แต่ทรงทอดสายพระเนตรไปที่พระราชอาสน์ ทรงจ้องอยู่นาน ทรงจ้องแล้วทรงชี้ไปที่พระราชอาสน์องค์นั้น ทำไมพระเจ้าแผ่นดินต้องเหนื่อยยากอย่างนี้ ทำไมพระเจ้าแผ่นดินต้องแบกทุกสิ่งทุกอย่างไว้ รู้ไหมว่าทำไม ที่ต้องแบกไว้หนักเหน็ดเหนื่อยอยู่ทุกวันนี้ เพราะว่าประชาชนยังยากจนอยู่ แล้วเมื่อประชาชนยากจนแล้ว เขาไม่มีอิสรภาพ ไม่มีเสรีภาพ และเมื่อเขาไม่มีอิสรภาพเสรีภาพ เขาก็เป็นประชาธิปไตยไม่ได้ นอกเหนือความยากจนที่ทรงขจัดแล้ว เป้าหมายปลายทางที่ไกลแสนไกลออกไปนั้น คือ การสร้างประชาธิปไตย ประชาธิปไตยเกิดจากปากท้อง ไม่ใช่รัฐธรรมนูญสามร้อยกว่ามาตรา ไม่ใช่เกิดจากลายลักษณ์อักษรตัวบทกฎหมาย แต่ต้องเกิดจากจิตสำนึกความรู้สึก ความรู้สึกส่วนรวมโดยเฉพาะคนต้องม่กินก่อนตราบใดที่เป็นคนจนอยู่เป็นประชาธิปไตยไม่ได้หรอก

วันนี้ผมนั่งฟังขานลูกที่สุดเลยในประโยคง่าย ๆ ทรงสรุปทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในแผ่นดินนี้ให้เราฟัง ที่ทรงเหนื่อยยากอยู่ทุกวันนี้ เพราะประชาชนยากจนมาก แต่ไม่มีคนนำมาพูดกัน แต่ผมต้องพูดในวันนี้ เพื่อให้เข้าใจพระองค์ที่ทรงเหน็ดเหนื่อย ไม่ใช่จัดทุกข์บำรุงสุขประชาราษฎร์เฉย ๆ แต่ทรงมีเป้าหมายปลายทางขึ้นไปอีก คือ ประเทศชาติต้องเป็นประชาธิปไตยและประชาธิปไตยที่สมบูรณ์นั้น ประชาชนจะต้องม่กินต้องพ้นสภาพความยากจน...”

จากบทความ เรื่อง “๖๐ ปี ครองราชย์ ประโยชน์สุข ประชาชนชาวไทย” โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. ๔ (๒) : ๒๖ : เมษายน - มิถุนายน ๒๕๔๙.

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล
เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

 ความเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนาและนักประชาธิปไตยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อปี ๒๕๒๔ ได้ตั้งสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ก.ป.ร.) ซึ่งพระองค์ท่านตรัสว่า ตอนแรกเขาถวายชื่อว่าเป็นโครงการตามพระราชประสงค์ ตอนนั้นยังไม่เชี่ยวชาญภาษาไทย พอตอนหลังแม้จะเปลี่ยนมาเป็นโครงการตามพระราชดำริ พระองค์ก็ยังคงตรัสว่า “ชื่อแบบนี้เผด็จการมาก ฉันทเป็นที่ปรึกษาของชาติ ไม่ใช่ส่งอะไรไปแล้วต้องทำต่อไปนี้ให้เรียกว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” หมายความว่ารับส่งอะไรไปแล้วเป็นหน้าที่ของฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะไปสังเคราะห์และดำเนินการ

๑๒๙

 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักเรื่องประชาธิปไตยอยู่ตลอด

โครงการตามพระราชดำริ หรือโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น พระองค์ทรงทำประชาพิจารณ์ทุกโครงการ ภาพที่พระองค์ประทับนั่งพับเพียบกลางดินแล้วมีประชาชนนั่งอยู่รายล้อม มีแผนที่แผ่นใหญ่อยู่ในพระหัตถ์ คนที่ไม่รู้อาจจะบอกว่าพระองค์ชอบมีพระราชปฏิสันถารกับประชาชน ชอบสนทนากับชาวบ้าน ซึ่งจริง ๆ แล้วไม่ใช่เพียงแค่ปฏิสันถารธรรมดาเท่านั้น แต่เป็นการสอบถามปัญหาจากผู้เกี่ยวข้อง และพระองค์ทรงคิดแนวทางแก้ปัญหาให้ แล้วถามกลับไปที่บ้านว่าเขาพอใจไหม แบบนี้ดีไหม ซึ่งก็ไม่ใช่ว่าประชาชนเขาจะเออออเห็นด้วยไปทั้งหมดนะ

ความคิดเห็นแตกต่างก็มีเหมือนกัน เมื่อฝ่ายประชาชนตกลงในแนวพระราชดำริแล้ว พระองค์จะไปปรึกษากับข้าราชการฝ่ายปฏิบัติตลอดจนฝ่ายนโยบายดูแลงบประมาณ โดยพระองค์จะทรงอธิบายอย่างละเอียด

กับปรากฏการณ์ที่พระองค์เข้ามาแก้ปัญหาบ้านเมืองด้วยวิถีประชาธิปไตย

พระองค์ทรงยึดหลักความถูกต้อง ทรงเคร่งครัดในทศพิธราชธรรม หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ...ตลอดเวลา ๒๖ ปี ที่ผมได้รับใช้ใต้เบื้องพระยุคลบาท เห็นมาตลอดว่า พระองค์ทรงยึดหลัก ต้องถูกต้องทุกอย่าง แม้กระทั่งชาวบ้านและเอกชนถวายเงินโดยเสด็จตามพระราชอัธยาศัย ซึ่งบางครั้งเราเห็นว่าเงินนี้อยู่จะเอาไปทำโครงการ พระองค์จะไม่ทรงอนุญาต บอกว่าคนเขาให้ทำบุญอย่างเดียว พระองค์ท่านทรงเคร่งครัดขนาดนั้น เรื่องปัญหาในบ้านเมืองนั้น ผมมองว่า เราเอาอารมณ์เป็นที่ตั้ง แล้วมองข้ามกฎระเบียบ แต่พระองค์จะทรงทำอย่างนั้นไม่ได้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ทรงทำไปต้องสามารถอธิบายได้และมีกฎหมายรองรับ

ในช่วงที่ผ่านมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เข้ามาเคลื่อนไหวประชาธิปไตยอย่างไร

๑๓๐

ตามปกติพระองค์ท่านจะไม่เกี่ยวอะไร พระองค์จะทรงรักษาความเป็นกลาง หรือ หากหลายคนจะบอกว่าความเป็นกลางไม่มีจริงก็ขอเรียกว่า ทรงดำรงความถูกต้อง หากตราบดีทุกอย่างยังดำเนินการไปได้โดยกลไกที่มีอยู่ จะไม่ทรงเข้าไปยุ่งเกี่ยว... พระองค์จะทรงให้ตรวจสอบอยู่ตลอดว่าโครงการนี้รัฐบาลทำหรือยัง เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนโดยเด็ดขาด ยึดหลักว่า ไม่ซ้ำซ้อน ไม่แย่ง ไม่แข่ง แต่จะเป็นทีมเสริม สถาบันพระมหากษัตริย์ของเราในยามเกิดวิกฤตก็จะ เป็นเหมือนเครื่องมือบางอย่างที่ทำให้ประเทศเดินหน้าไปได้

เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙ ที่พระองค์ทรงมีกระแสพระราชดำรัสให้ศาลยุติธรรมแก้ปัญหา เพราะมองว่ากลไกที่มีอยู่ไม่ทำงาน

ผมไม่รู้ว่าจะทรงรู้สึกอย่างไร แต่ถามเราตนเองก็คงพอรู้ว่ารู้สึกอย่างไรและมองเห็นตรงกันไหม เราคนธรรมดาที่มีความรู้สึกอย่างไร มันเป็นภาวะที่ติดขัด ผมอยากจะบอกว่าทำไม ไม่แปลความหมายของวันนั้นว่า พระองค์ท่านทรงแสดงความรัก แสดงความเป็นห่วง วิตกกังวล

ที่มีต่อพสกนิกรของพระองค์ท่าน จึงทรงอยากหาทางออกให้ ไม่อยากให้มีความรุนแรงเกิดขึ้น และนี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่พระองค์ทรงกระทำ

ทำไมคนไทยไม่สามารถตีความในพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่าทรงต้องการสอนเรื่องประชาธิปไตย

เพราะคนหลงโลก ยึดแต่คำว่า โลกาภิวัตน์ ประเทศนั้นเป็นอย่างนี้เราต้องตามเขาคณะชาตินั้นเป็นอย่างไรเราต้องตามไป กลัวแต่จะตกรถไฟขบวนโลก ไม่ได้มองว่าตัวเองเป็นอย่างไร ผมคิดว่าเราพอกลับตัวกลับใจทำดีเพื่อถวายในหลวงได้ไม่ยาก เพียงแค่หันมายึดเศรษฐกิจพอเพียงใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาแล้วทุกอย่างจะดีเอง

บทสัมภาษณ์ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล. เรื่อง "กษัตริย์นักพัฒนาประชาธิปไตยในมุมมอง สุเมธ ตันติเวชกุล" จากหนังสือพิมพ์มติชน. วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๙. หน้า ๑๑.

ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และอดีตรองนายกรัฐมนตรี

๑๓๒

“...มีกษัตริย์ประชาธิปไตยแบบอังกฤษบทหนึ่งที่ว่า ในระบอบประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ได้แต่ปกเกล้า แต่มิได้ปกครอง (in democracy, the King reigns but not rule) ข้อนี้ถ้าจะว่าแล้วอาจไม่เป็นความจริงเสียทีเดียวนักในสังคมไทย เพราะในส่วนของปกเกล้า นั้นทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งความสามัคคี ทรงเป็นที่มาของเกียรติยศ ทรงรับทูตานุทูต พระราชทานอภัยโทษ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สถาปนาราชวงศ์ อันเป็นเรื่องของแบบพิธีทั้งหลาย เป็นต้น แต่ในส่วนที่ทรงปกครองนั้น แม้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญจะมีได้ทรงบริหารราชการแผ่นดินโดยพระองค์เอง แต่ก็ทรงมีส่วนช่วยเหลือรัฐในการปกครอง ทรงนำความทุกข์ยากของประชาชนมาแจ้งแก่รัฐบาล ข้อใดที่ทรงทำไม่ได้แก้ไขได้เองก็ทรงกระทำหรือพระราชทานดำริให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม คำว่า “โดยเสด็จพระราชกุศล” “รับสนองพระราชดำริใส่เกล้าฯ” “เจริญรอยพระยุคลบาท” หรือ “สนองพระราชนิยม” ก็เกิดขึ้นและมีผลอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเพราะเหตุนี้...”

จากบทความ เรื่อง “พระราชอัจฉริยภาพทางกฎหมายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” โดยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม ในหนังสือ การอภิปรายเทิดพระเกียรติ เรื่อง พระอัจฉริยภาพเลิศล้ำในสยาม, ๒๕๔๒ : หน้า ๑๑-๑๘.

รองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ

รองปลัดกระทรวงยุติธรรม และโฆษกคณะกรรมการอัยการยกย่องรัฐธรรมนูญ

“... พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงศึกษาค้นคว้าหลักของประชาธิปไตยมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยพระองค์เอง เพราะพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวของประเทศไทยที่อยู่ภายใต้หลักประชาธิปไตย ทรงหาบรรทัดฐานความชัดเจนในการดำรงอยู่ภายใต้หลักประชาธิปไตย...”

“...เมื่อครั้งปี ๒๕๑๗ หลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ประชาชนขณะนั้นต้องการสละคราบน้ำมันให้หมดสิ้นไป ตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๑๕ ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภา มีนายกรัฐมนตรี เป็นผู้สนองพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง แต่หลายคนเกรงว่าอาจจะไปช่วยกันด้วยกัน ดังนั้นในปี ๒๕๑๗ มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติแก้ปัญหาวุฒิสภา ต้องการให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง แต่เมื่อทูลเกล้าถวายให้ทรงลงพระปรมาภิไธย ได้ให้ราชเลขาธิการเชิญกระแสพระราชดำริลงมาบอกว่าทรงไม่เห็นด้วยที่ให้ประธานองคมนตรีรับสนองในการแต่งตั้งวุฒิสภา เพราะประธานองคมนตรีเป็นบุคคลที่พระองค์ทรงแต่งตั้งตามพระราชอัธยาศัยเป็นการขัดกับหลักประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ

มาวันนี้หลายคนเรียกร้องให้แต่งตั้งคณะร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีประธานองคมนตรีรับสนองพระบรมราชโองการ เรื่องนี้คงต้องย้อนดูประวัติศาสตร์กันบ้าง หลายฝ่ายเรียกร้องให้ใช้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗ โดยกล่าวอ้างไปถึงสมัย นายสัญญา ธรรมศักดิ์ (อดีตประธานองคมนตรี) ซึ่งถ้าตรวจสอบดูแล้วสมัยนั้นที่พระองค์ทรงแต่งตั้งนายสัญญาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น พระองค์ทรงทำตาม

รัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุว่านายกฯ ต้องมีที่มาจากไหนเหมือนกับรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ซึ่งพระองค์ก็ไม่ได้ใช้พระราชอำนาจนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญแม้แต่เน้อย

๖๐ ปีที่ผ่านมา การบริหารพระราชภาระพระองค์ทรงทำตามกลไกรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด ผ่านเหตุการณ์สำคัญหลายครั้ง ซึ่งพระองค์ไม่เคยใช้อำนาจนอกเหนือบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเลย มีเพียงเมื่อ ๒ ปีที่ผ่านมา เรื่องร่าง พ.ร.บ.เหรียญที่ระลึก และร่าง พ.ร.บ.บุคลากรด้านการศึกษา ที่พระองค์พระราชทานคืนร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าว นี่เป็นเพียงพระราชอำนาจในการยับยั้งกฎหมายเท่านั้น...”

การบรรยายพิเศษ เรื่อง “พระราชอำนาจพระมหากษัตริย์ไทยภายใต้รัฐธรรมนูญ.” โดย
รองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๙. ที่คณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จากหนังสือพิมพ์มติชน. วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๙. หน้า ๒.

ศาสตราจารย์ ดร. สวัสดิ์ สุคนธรังษี
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

“...พระบรมราชาโฆวาทที่พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒ พระบรมราชาโฆวาทนี้เป็นพระราชดำรัสโดยปัจจุบันทันที ซึ่งสำนักราชเลขาธิการได้บันทึกพระสุรเสียงไว้ คือที่จะบอกว่ามีชื่อในที่เลือกตั้ง แล้วที่มีได้มาเลือก มิใช่ว่าจะนอนหลับทับสิทธิ์ วันนั้นไม่ได้นอนหลับ ตื่นทั้งวัน ตื่นจนตีกฟังกผลการเลือกตั้ง....ก็เป็นอันว่าไม่ได้นอนหลับทับสิทธิ์ แต่ที่มีได้มาเลือกตั้งก็เพราะทราบดีว่าถ้าออกมาจากสวนจิตรรา คนจะจ้อง จะจ้องว่าไปไหน แล้วถ้าบังเอิญมาที่หน่วยเลือกตั้งไหน เขาก็จะจ้องว่าเข้าไปหรือเปล่า และเมื่อเข้าไป ถ้าเป็นหน่วยเลือกที่เหมาะสมที่ถูกต้องตามที่เขายกมีชื่ออยู่ในนั้น เข้าไปเอาเบอร์ไปติดเบอร์ แล้วก็มาหยอดหรือให้เจ้าหน้าที่หยอด มาหยอดแล้วใครจะรู้ว่าเลือกใคร จะมีวิธีทราบได้อยู่เสมอว่าเลือกใคร เขาจะไปลือว่าในหลวงเลือกเบอร์นั้นเบอร์นี้ ซึ่งก็จะเป็นประชาติปไคย เพราะเป็นการคล้ายว่าเป็นการโฆษณาความจริงที่ไม่ได้มาออกเสียงนี้ละ เป็นการสละสิทธิหรือเรียกเสียสละอย่างสูง พระบรมราชาธิบายถึงเหตุผลที่มีได้ทรงไปออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่แล้วตามความข้างบนนี้ ชี้ให้เห็นได้ว่า ทรงระมัดระวังพระองค์เพียงใดในเรื่องที่อาจจะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียทางการเมืองของประชาชนในประเทศ ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของประเทศ พระองค์ได้ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ถึง ๓ ทาง คือ ประการแรก ทรงส่งเสริมด้วยการวางพระองค์เป็นกลางทางการเมือง ประการที่สอง ด้วยการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลทุกฝ่าย และประการสุดท้าย ด้วยการพระราชทานพระราชดำริแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะรัฐบาล เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร และผู้ประกอบกิจการต่าง ๆ เป็นต้น ในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบ้านเมืองตามโอกาสอันสมควร...”

จากบทความ เรื่อง “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฐานะประธานการบริหารปกครองประเทศ” โดย ดร.สวัสดิ์ สุคนธรังษี ใน รัฐสภาสาร. ๕ (๒) : ๙ - ๓๕ ; พฤษภาคม ๒๕๑๔.

นายเจมส์ โคลน์

หัวหน้ามูลนิธิเอเชีย (Asia Foundation)

ประจำประเทศไทย

๑๓๖

“... ระบอบประชาธิปไตยได้เติบโตขึ้นแล้วในไทย โดยเห็นได้จากการประท้วงอย่างสันติเป็นเวลากว่า ๒ เดือน เพื่อต่อต้าน พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ในช่วงเวลาเดียวกันกับการประท้วงใหญ่ในไทย กลุ่มผู้ประท้วงในประเทศอื่น ๆ ทั้งหลายกลับพากันใช้ความรุนแรง ทั้งการเผารถยนต์ ขวางกั้นถนนในกรุงปารีสและเกาะโซโลมอน”

“...พระมหากษัตริย์ของไทย ทรงไม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองของชาติ ยกเว้นเกิดวิกฤตการณ์ และล่าสุดพระองค์ก็ตรัสว่าจะไม่เข้าไปในวังวนของปัญหาตามที่มีผู้ร้องขอ นายกรัฐมนตรีพระราชทาน และจะปล่อยทุกอย่างดำเนินเป็นไปตามกระบวนการทางประชาธิปไตย...”

บทสัมภาษณ์ นายเจมส์ โคลน์ . เรื่อง “มหากษัตริย์ ปชต. สื่อนอกน้อมนิคม : ระบอบประชาธิปไตยเติบโตขึ้นแล้วในไทย”. จากหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์. วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙.
หน้า A๑.

พระมหากรุณาธิคุณ

ทรงดับทุกข์แห่งวันมหาวิปโยค

๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

วิกฤตการณ์ช่วง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ หรือเป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า “วันมหาวิปโยค” ซึ่งเริ่มตั้งแต่การทำรัฐประหารตนเองของ จอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ แม้ว่าก่อนหน้าที่จะมีการยึดอำนาจนั้น ประชาชน และนิสิต นักศึกษา จะมีความไม่พอใจรัฐบาลอยู่แล้ว แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นรุนแรง เพราะในขณะนั้น ยังมีสภาพผู้แทนราษฎรที่เป็นปากเสียงของประชาชนอยู่บ้าง นอกจากนี้บรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายยังสามารถวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้อย่างกว้างขวาง และหลายคนก็ยังหวังว่ารัฐบาลของ จอมพล ถนอม กิตติขจร จะหมดอำนาจไปตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญได้ แต่ครั้นรัฐบาลเลือกใช้วิธีรัฐประหารยึดอำนาจ ยกเลิกรัฐธรรมนูญหันไปใช้อำนาจเผด็จการ จึงเกิดกระแสต่อต้านรัฐบาลมากขึ้น และเมื่อมีผู้ใช้ อำนาจของคณะปฏิวัติไปในทางที่ไม่ชอบ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนและไม่พอใจแก่ประชาชนทั่วไป ก็ยิ่งทำให้เกิดแนวร่วมต่อต้านรัฐบาลขยายตัวออกไปมากขึ้น เมื่อนิสิตนักศึกษาและประชาชนบางกลุ่ม เห็นว่าการแก้ปัญหาของชาติประการแรกสุดคือจะต้องมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครองประเทศ เสียก่อน ดังนั้นกระแสการเรียกร้องรัฐธรรมนูญจึงอุบัติขึ้น

๑๓๗

ทั้งนี้ กรณีที่เป็นชนวนหลักทำให้นิสิตนักศึกษา และประชาชนจำนวนมากออกมาชุมนุมเดินขบวนประท้วง เกิดจากกรณีที่แกนนำของกลุ่มที่เรียกร้องรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๓ คน ถูกจับ และมีการเรียกร้องให้รัฐบาลปล่อยตัวพร้อมทั้งให้มีรัฐธรรมนูญภายใน ๖ เดือน แต่รัฐบาลมิได้กระตือรือร้นที่จะทำตามข้อเรียกร้อง ยิ่งทำให้ประชาชนไม่พอใจรัฐบาลมากขึ้น จึงมีการนัดรวมตัวกันที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้เคลื่อนขบวนมาชุมนุมประท้วงที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย จนกระทั่งเกิดการปะทะกันขึ้นระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ รัฐบาลได้ตัดสินใจใช้กำลังทางทหารเข้าสลายกลุ่มนักศึกษา และประชาชนที่มาร่วมชุมนุมเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ทำให้มีผู้คนบาดเจ็บและล้มตายเป็นจำนวนมาก นับเป็นวันมหาวิปโยคที่เศร้าสลดอย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุคติได้ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรรมการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย เข้าเฝ้าฯ เพื่อขอพระราชทานคำปรึกษาในวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๖ เวลา ๑๖.๒๐ นาฬิกา จากนั้นในช่วงเช้าของวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เมื่อเกิดการปะทะกันระหว่างทหาร

ตำรวจกับประชาชนและนักศึกษา ที่บริเวณคูน้ำข้างพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน มีนักศึกษาและประชาชนบางส่วนว่ายน้ำหนีเข้าไปพึ่งพระบารมี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งขณะนั้นดำรงพระอิสริยยศเป็น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธร และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณฯ เสด็จออกมารับ ทรงได้ถามทุกข์สุขของกลุ่มผู้ชุมนุมผู้เข้ามาพึ่งพระบารมี รับสั่งให้สำนักพระราชวังนำข้าวและอาหารแจกจ่ายให้แก่ประชาชนที่หนีภัยเข้ามาพึ่งพระบารมีในเขตพระราชฐาน จนกระทั่งเหตุการณ์ที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยถึงขั้นวิกฤต เมื่อรัฐบาลสั่งให้ใช้กำลังทหารและอาวุธเข้าสลาย

กลุ่มผู้ชุมนุม ทำให้ประชาชนบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยประชาชนเป็นอย่างมาก จึงได้พระราชทานพระราชกระแสรับสั่งกับประชาชนทางโทรทัศน์ โดยทรงขอให้ทุกฝ่ายระงับความรุนแรงและทรงแต่งตั้งนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีแทนจอมพล ถนอม กิตติขจร ที่กราบบังคมทูลขอลาออกจากตำแหน่ง หลังจากพระราชทานพระราชกระแสรับสั่งแล้วสถานการณ์อันยุ่งยากก็ได้คลี่คลายลงเป็นลำดับ จวบจน จอมพล ถนอม กิตติขจร จอมพล ประภาส จารุเสถียร และพันเอก ณรงค์ กิตติขจร เดินทางออกจากประเทศไทย ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๖ สถานการณ์จึงกลับเข้าสู่ภาวะปกติ

ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่ทรงห่วงใยพลสกนิกร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิได้ทรงทอดทิ้งผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากการเดินขบวนเรียกร้อง ได้เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมเยียนผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และโรงพยาบาลศิริราช รวมทั้งในการพระราชทานเพลิงศพวีรชนในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๗ หนึ่งปีหลังจากเกิดเหตุการณ์วันมหาวิปโยคแล้ว ก็ได้ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพด้วยพระองค์เอง

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ณ หอพระสมุท สวนจิตรลดา
วันอาทิตย์ ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

“วันนี้เป็นวันมหาวิปโยค ที่น้ำเซ้าสลดอย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทยตลอดระยะเวลา ๖-๗ วันที่ผ่านมา ได้มีการเรียกร้องและการเจรจากัน จนกระทั่งนักศึกษาและรัฐบาลทำข้อตกลงกันได้ แต่แล้วมีการขว้างระเบิดขวดและยิงแก๊สน้ำตาขึ้น ทำให้เกิดการปะทะกัน และมีคนได้รับบาดเจ็บหลายคน ความรุนแรงได้ทวีขึ้นทั้งพระนครถึงขั้นจลาจล และยังไม่สิ้นสุด มีคนไทยด้วยกันต้องเสียชีวิตนับร้อย

ขอให้ทุกฝ่ายทุกคนจงระงับเหตุแห่งความรุนแรงด้วยการตั้งสติยับยั้ง เพื่อให้ชาติบ้านเมืองคืนสู่สภาพปกติเร็วที่สุด ทั้งนี้เพื่อขจัดเหตุร้ายนั้น จอมพล ถนอม กิตติขจร ได้ขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อค่ำวันนี้ ข้าพเจ้าจึงแต่งตั้งให้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี

๑๔๐

ขอให้ทุกคนทุกฝ่ายร่วมกันสนับสนุน เพื่อให้คณะรัฐบาลใหม่สามารถบริหารงานแผ่นดินได้โดยมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม และแก้ไขสถานการณ์ให้คืนสู่สภาพเรียบร้อยได้โดยเร็ว ยังความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรืองให้บังเกิดแก่ประเทศและประชาชนชาวไทยโดยทั่วกัน”

พระราชดำรัส

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ณ หอพระสมุด สวณจิตรลดา

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความเป็นห่วงใยเป็นที่สุด ในการที่เกิดความไม่สงบขึ้นในขณะนี้ ข้าพเจ้าขอ
วิงวอนท่านทั้งปวงให้ระงับการใช้กำลังเสียเถิด ด้วยเราก็เป็นชาวพุทธด้วยกันทั้งนั้น ขอให้มีความ
เมตตากรุณาต่อกัน หันหน้าเข้าหากัน เพื่อความสุขของตัวท่านและลูกหลานของท่าน การตั้งตัว
เป็นศัตรูต่อกันนั้น จะนำมาซึ่งความหายนะไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใดทั้งสิ้น ขอให้ท่านทุกคนนึกถึง
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และข้าพเจ้าขอทูลเชิญขอให้คุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้
ท่านทุกคนปรับตนเองให้ได้ความสงบนี้ให้มีขึ้นเร็วๆ เพื่อความสุขความเจริญของท่าน สวัสดิ์

พระบรมราชาวาท
ในโอกาสที่นายสัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี
นำคณะรัฐมนตรีเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันอังคารที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าขอขอบใจนายกรัฐมนตรีที่ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีทุกท่านที่ได้รับเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลใหม่ ท่านได้มารับตำแหน่งในวาระที่วิกฤตอย่างยิ่ง และเป็นสถานการณ์ที่ถูกเงิน การที่ได้รับตำแหน่งในวาระนี้จึงเป็นสิ่งที่ลำบากที่จะปฏิบัติต่อไป เพราะว่างานต่าง ๆ จะต้องทำด้วยความกล้าหาญ ทำด้วยความรอบคอบ เพื่อให้สามารถนำพาประเทศชาติ ให้มีความมั่นคงและมีความเจริญต่อไป

ปัญหาของสถานการณ์ในปัจจุบันนี้มีแปลกประหลาดหลายอย่าง คือ นอกจากงานตามปกติของประเทศชาติที่จะต้องปฏิบัติ เช่น สวัสดิภาพของประชาชน ความก้าวหน้าของประชาชนตามปกติแล้ว ยังมีสถานการณ์ที่แหวกแนว และถ้าพูดถึงสถานการณ์แบ่งก็ได้เป็นสองอย่าง แบ่งสถานการณ์เป็นทางวัตถุอย่างหนึ่งกับสถานการณ์ทางจิตใจอีกอย่างหนึ่งทางวัตถุสำหรับในกรุงเทพฯ นี้ นอกจากสถานการณ์ทางวัตถุที่เป็นประตืดคิดสิ่งก่อสร้างขึ้นมา ซึ่งจะต้องพยายามสร้างให้ดีขึ้น ยังมีสิ่งที่ถูกทำลายซึ่งจะต้องซ่อมแซม ในทางจิตใจก็เช่นเดียวกัน มีสิ่งที่จะต้องพัฒนาให้ประชาชนมีความคิดที่ดีมีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความคิดในทางพัฒนา และอีกอย่างหนึ่งก็ต้องซ่อมแซมจิตใจที่สูงลงไปด้วยเหตุการณ์ที่ได้ผ่านมาในสัปดาห์ที่แล้ว เหตุการณ์นี้ได้ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างประหลาดเพราะว่าเป็นเรื่องของจิตใจที่จะอยากให้มีการปกครองที่ถูกต้อง เพื่อให้ทุกคนได้สามารถอยู่ในประเทศด้วยความมีเกียรติ ด้วยความปลอดภัย และด้วยความภูมิใจ แต่สภาพในปัจจุบันนี้ ก็พูดอีกอย่างได้เหมือนกันว่าเป็นอย่างไร ยิ่งค้นกัน คือการได้มาซึ่งสำหรับคนภายนอกทั่ว ๆ ไปเห็นว่าเป็นการได้มาซึ่งประชาธิปไตย โดยได้ต่อสู้ และได้เท่ากับได้ชัยชนะว่า รัฐบาลนี้จะให้ประชาธิปไตย และได้แถลงแล้วก่อนอื่นว่าจะได้รัฐธรรมนูญภายใน ๖ เดือน แต่ในเวลาเดียวกันกลไกต่าง ๆ ของการปกครองก็ลวงไปหมด เช่นการรักษาความสงบก็ตาม คือการรักษาความสะอาดทั้งทางจิตใจและทางวัตถุแทนที่จะเป็นของทางราชการ ก็เป็นของเอกชน และรัฐบาลนี้ก็จะต้องมีหน้าที่พิเศษ

คือจะต้องทำให้ภาวะต่าง ๆ กลับคืนมาสู่ตน ภาวะต่าง ๆ ของรัฐบาลของทางราชการก็ต้องกลับมาเป็นของทางราชการ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้บรรลุผลถึงจุดประสงค์ของการมีรัฐบาล ในระบอบประชาธิปไตย คือเป็นผู้นำพาประเทศไปสู่ความเจริญ หรือความดี และโดยมากตามแบบประชาธิปไตยก็คือมีการเลือกผู้แทนของแต่ละคนขึ้นมาเพื่อกที่จะมาปกครองประเทศ มาเป็นสภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้แทนราษฎรจึงได้เลือกหรือควบคุมผู้ที่จะมาเป็นคณะรัฐมนตรี ในปัจจุบันนี้คณะรัฐมนตรีตั้งขึ้นมามิใช่โดยที่ประชาชนได้เลือกขึ้นมาแต่โดยตั้งขึ้นมาเฉย ๆ มาทำหน้าที่ ซึ่งควรจะทำได้”

ทรงเป็นศูนย์กลางดวงใจไทยทั้งชาติ

๖ ตุลาคม ๒๕๑๙

จากการที่จอมพล ถนอม กิตติขจร ได้บวชเป็นสามเณรและเดินทางเข้ามาในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๑๙ โดยเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุที่วัดบวรนิเวศวิหาร ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวคัดค้านของนักศึกษาและประชาชนทั่วไป การชุมนุมได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง จนมีการนัดชุมนุมกันในวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๑๙ ที่สนามหลวง โดยมีศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยเป็นแกนนำ มีนักศึกษาและประชาชนเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ต่อมาได้ย้ายเข้าไปชุมนุมกันที่ลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เหตุการณ์ได้บานปลายออกไปเมื่อการชุมนุมครั้งนั้นได้จัดให้มีการแสดงละครล้อเลียนเหตุการณ์ดังกล่าวสลักรูปกับกรออภิปราย เมื่อหนังสือพิมพ์ได้ลงรูปภาพการชุมนุมและการแสดงละครดังกล่าว ภาพที่ออกมามีส่วนคล้ายคลึงกับภาพของพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์หนึ่ง สถาบันวิทยุยานเกราะได้หยิบเอาเรื่องนี้ขึ้นมาโจมตีนักศึกษาว่าเป็นการดูหมิ่นองค์รัชทายาทและปลุกปั่นให้ผู้ฟังเคียดแค้นและต่อต้าน

๑๔๔

วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ มีกลุ่มต่อต้านผู้ชุมนุมดังกล่าว ได้รวมตัวกันและพยายามบุกเข้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จนเกิดการยิงต่อสู้กันขึ้น ตำรวจได้บุกเข้าไปในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เข้าเคลียร์พื้นที่ เหตุการณ์เต็มไปด้วยความวุ่นวายลับสนมีนักศึกษาและประชาชนบาดเจ็บและล้มตายเป็นจำนวนมาก คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินนำโดย พลเรือเอก สงัด ชลออยู่ จึงทำการยึดอำนาจการปกครอง เพื่อจะได้เข้าไปแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวได้รวดเร็วขึ้น และเพื่อความมั่นคงของชาติบ้านเมือง จากนั้นได้เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อกราบบังคมทูลรายงานสถานการณ์ของประเทศในขณะนั้นให้ทรงทราบ สถานการณ์ต่าง ๆ ก็เริ่มคลี่คลายลง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้แก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็ว เหตุการณ์ความวุ่นวายทั้งหลาย จึงกลับคืนสู่สภาวะปกติอย่างรวดเร็วยุติการเสียเลือดเสียเนื้อ ทั้งนี้ ก็ด้วยเดชะพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงเป็นที่เคารพสักการะ และเป็นศูนย์รวมแห่งความศรัทธาและความจงรักภักดีของปวงชนชาวไทยอย่างมั่นคงไม่มีวันเสื่อมคลาย พระมหากษัตริย์คุณได้ปกแผ่คุ้มเกล้าปวงชนชาวไทย ทรงขจัดปัดเป่าภัยจากวิกฤตการณ์ นำประเทศคืนสู่ความผาสุกสงบร่มเย็นอีกครั้งหนึ่ง

ทรงยุติความขัดแย้ง สุลญเสีย

เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕

เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ซึ่งมีพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นหัวหน้าคณะ ได้กระทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศจากพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี และได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ โดยให้เหตุผลหลักว่า มีการทุจริตคอร์รัปชันในบรรดารัฐมนตรีร่วมรัฐบาลอย่างกว้างขวางและเป็นเผด็จการทางรัฐสภา ต่อมา ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๓๕ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๕ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๕ ทำให้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๓๕ ถูกยกเลิก รวมทั้งคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ต้องพ้นจากหน้าที่ตามไปด้วย

๑๔๖

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าไม่มีพรรคการเมืองใดได้รับการเลือกตั้งเป็นเสียงข้างมากพอที่จะจัดตั้งคณะรัฐมนตรีได้โดยพรรคเดียว พรรคการเมือง ๕ พรรค ประกอบด้วย พรรคชาติไทย พรรคประชากรไทย พรรคกิจสังคม พรรคราษฎร และพรรคสามัคคีธรรมได้สนับสนุนให้ พลเอก สุจินดา คราประยูร ซึ่งมีได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน และเป็นผู้ร่วมกระทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศขึ้นมา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังจากไม่สามารถสนับสนุนนายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม เป็นนายกรัฐมนตรีได้ เนื่องจากปัญหาเรื่องสถานะภาพของนายณรงค์ วงศ์วรรณ และได้มี พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ พลเอก สุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี ในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองได้เริ่มขึ้นทั้งใน และนอกรัฐสภา โดยในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองฝ่ายค้าน ประกอบด้วย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคพลังธรรม พรรคเอกภาพ พรรคความหวังใหม่ ได้ยื่นญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ใน ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. ให้ลดบทบาทวุฒิสภาลงเหลือเพียงหน้าที่กลั่นกรองกฎหมาย
๒. ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา
๓. ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่ ๒ ขอให้พิจารณาเรื่องอื่น ๆ รวมทั้งญัตติได้ นอกเหนือจากการพิจารณากฎหมาย
๔. นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง

ขณะเดียวกัน เหตุการณ์ภายนอกรัฐสภาก็ได้มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง และขยายตัวอย่างกว้างขวาง โดยมีแกนนำสำคัญ เช่น พลตรี จำลอง ศรีเมือง อดีตหัวหน้าพรรคพลังธรรม สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย และองค์การพัฒนาเอกชน เป็นต้น

การชุมนุมประท้วงเรียกร้องให้แก้ไขรัฐธรรมนูญ และต่อต้านนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งได้เริ่มขึ้นอีกเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ที่บริเวณสนามหลวง และต่อมากลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงได้พยายามเคลื่อนขบวนไปยังทำเนียบรัฐบาล ความรุนแรงได้เริ่มเกิดขึ้นเมื่อเกิดการกระทบกระทั่งกันกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เหตุการณ์ได้ทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อทางเจ้าหน้าที่ทหารได้ใช้กำลังและอาวุธเข้าสลายการชุมนุม ทำให้ผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก ขบวนการสลายการชุมนุมมิได้ปรากฏผ่านสื่อมวลชนภายในประเทศแต่ได้ไปปรากฏต่อสายตาต่างประเทศ เมื่อนักข่าวต่างประเทศได้เสนอข่าวการสลายการชุมนุมด้วยกำลังของเจ้าหน้าที่อย่างรุนแรงต่อผู้ชุมนุมประท้วงทางโทรทัศน์ในประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ

ค่ำของวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี และพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษ นำพลเอก สุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี และพลตรี จำลอง ศรีเมือง อดีตหัวหน้าพรรคพลังธรรมเข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ในโอกาสนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำรัส ให้พลเอก สุจินดา คราประยูร และพลตรี จำลอง ศรีเมือง ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของฝ่ายต่าง ๆ ช่วยกันแก้ไขปัญหาโดยหันหน้าเข้าหากันเพื่อฟื้นฟูบ้านเมือง โดยนายสัญญา ธรรมศักดิ์ และพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ จะเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาด้วยความเป็นกลาง

ด้วยเดชพระบารมี และด้วยพระปรีชาญาณอันล้ำลึก เหตุการณ์รุนแรงภายในบ้านเมือง ซึ่งมีผลกระทบถึงเกียรติภูมิของชาติกระทบกระเทือนภาวะเศรษฐกิจ และความผาสุกร่มเย็นของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ก็ยุติลงบ้านเมืองกลับคืนสู่ภาวะปกติได้อีกครั้งหนึ่งท่ามกลางบรรยากาศที่เศร้าสดอันเนื่องจากการเสียเลือดเนื้อและการแตกแยกสามัคคีกันในชาติ

ทรงเป็นเทียนชัยส่องนำทาง แก้วิกฤติการเมือง ปี ๒๕๕๙

ภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔ พร้อมกับการมี นายกรัฐมนตรี ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและได้รับเลือกด้วยเสียงข้างมากในสภาตามครวลงของรัฐธรรมนูญ ครั้งนั้นพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกมากที่สุด และกลายเป็นเสียงข้างมากอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ในการเลือกตั้งอีกครั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ คือ พรรคไทยรักไทย ซึ่งมีสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง ๓๗๗ คน ส่งผลให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีอย่างต่อเนื่อง

แต่ในช่วงระยะเวลาของการบริหารประเทศซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เริ่มมีกระแสต่อต้านการทำหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะนายกรัฐมนตรี และทวีความรุนแรง จนกลายเป็นวิกฤติศรัทธาของประชาชน โดยมองว่ามีการบริหารประเทศแบบรวมศูนย์คืออำนาจทั้งหมดอยู่ที่นายกรัฐมนตรีเพียงผู้เดียวรวมถึงมองว่าการทำงานนั้นมีความซื่อสัตย์ คือกมีผลประโยชน์ของครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยในหลายเรื่อง มีการแทรกแซงองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบบางองค์กร

การวิพากษ์วิจารณ์และกระแสต่อต้าน ได้ขยายวงกว้างออกไปมากขึ้น เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ โดยอ้างว่าเพื่อเป็นการคืนอำนาจให้กับประชาชนตัดสินใจอีกครั้ง และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๙ ในขณะที่พรรคการเมืองอื่น ๆ มองว่าเป็นการเร่งรีบชิงความได้เปรียบทางการเมือง พรรคการเมืองใหญ่หลายพรรค อาทิ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ได้ประกาศไม่ส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง ซึ่งผลของการเลือกตั้งก็เกิดปัญหาตามมามากมาย ไม่สามารถประกาศรับรองผลของการเลือกตั้งได้ทุกเขต

ครั้งนั้น ความไม่พอใจในรูปแบบวิถีการบริหารประเทศภายใต้การนำของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ยิ่งขยายตัวมากขึ้น มีการรวมตัวกันของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และประชาชน นักวิชาการ นักศึกษา จำนวนมาก มีการชุมนุมประท้วงขับไล่ฝ่ายบริหาร ขณะเดียวกันก็มีประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งยังคงศรัทธาและให้การสนับสนุนนายกรัฐมนตรี ในส่วนของฝ่ายนิติบัญญัติเองก็ไม่

สามารถขับเคลื่อนได้ เพราะไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในยามที่บ้านเมืองสับสน ความคิดของผู้คนแบ่งแยก รัฐธรรมนูญก็เหมือนไม่มีช่องทางให้ปรับใช้แก้ไขปัญหานี้ได้ ยานาจอของฝ่ายนิติบัญญัติก็ยิ่งทำงานไม่ได้โดยอิสระ

ในภาวะที่ไม่มีใครมองเห็นทางออกของวิกฤติครั้งนี้ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด และผู้พิพากษาประจำศาลสำนักงานศาลยุติธรรม ในการนี้ทรงมีพระราชดำรัสแนะนำหลักการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย และทันทีที่มีการแพร่ภาพกระแสพระราชดำรัสดังกล่าว ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างน้อมรับกระแสพระราชดำรัส ซึ่งนับเป็นทางออกที่ดีที่สุด พระราชดำรัสในครั้งนี้ จึงเปรียบเสมือนเทียนไขที่ส่องนำทาง ตุลาการได้กลายเป็นความหวังในการแก้วิกฤติในที่สุด

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด เข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณตน
ก่อนเข้ารับหน้าที่

ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์
วันอังคารที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙
(ฉบับไม่เป็นทางการ โดยสำนักพระราชเลขานุการ)

ที่ได้ปฏิญาณนั้นมีความสำคัญมาก เพราะว่ากว้างขวาง หน้าที่ของผู้พิพากษา หน้าที่
ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง มีหน้าที่ที่กว้างขวางมาก ซึ่งเกรงว่า ท่านอาจจะนึกว่า หน้าที่ของผู้ที่
เป็นศาลปกครอง มีขอบข่ายที่ไม่กว้างขวาง ที่จริงกว้างขวางมาก ในเวลานี้อาจจะไม่ควรพูด แต่อย่าง
เมื่อเข้านี้เอง ได้ยินเขาพูดเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และโดยเฉพาะเรื่องเลือกตั้งของผู้ที่ได้คะแนน
ได้แต่ไม่ถึง ๒๐ เปอร์เซ็นต์

๑๕๒

แล้วก็เขาเลือกตั้งอยู่คนเดียว ซึ่งมีความสำคัญ เพราะว่าถ้าไม่ถึง ๒๐ เปอร์เซ็นต์ แล้วก็
เขาคนเดียว ในที่สุดการเลือกตั้งไม่ครบสมบูรณ์ ไม่ทราบว่า เกี่ยวข้องกับท่านหรือเปล่า แต่ความจริง
น่าจะเกี่ยวข้องเหมือนกัน เพราะว่าถ้าไม่มีจำนวนผู้ที่ได้รับเลือกตั้งพอ ก็กลายเป็นว่า การปกครอง
แบบประชาธิปไตย ดำเนินการไม่ได้

แล้วถ้าดำเนินการไม่ได้ที่ท่านได้ปฏิญาณเมื่อตะกี้นี้ก็เป็นหมันถึงบอกว่าจะต้องทำทุกอย่าง
เพื่อให้การปกครองแบบประชาธิปไตย ต้องดำเนินการไปได้ ท่านก็เลยทำงานไม่ได้ และถ้าท่าน
ทำงานไม่ได้ ก็มีทางหนึ่ง ท่านอาจจะต้องลาออก เพราะไม่ได้มีการแก้ไขปัญหา ไม่ได้แก้ปัญหามีอยู่
ต้องหาทางแก้ไขได้ เขาอาจจะบอกว่า ต้องไปถามศาลรัฐธรรมนูญ แต่ศาลรัฐธรรมนูญก็บอก ไม่ใช่
เรื่องของตัว ศาลรัฐธรรมนูญว่า เป็นการร่างรัฐธรรมนูญ ร่างเสร็จแล้วก็ไม่เกี่ยวข้อง

เลยขอรับรองว่า ท่านอย่าไปทอดทิ้งความปกครองแบบประชาธิปไตย การปกครองแบบที่
จะทำให้บ้านเมืองดำเนินการผ่านออกไปได้ แล้วก็อีกข้อหนึ่ง การที่จะ ที่บอกว่า มีการยุบสภา และ
ต้อง ต้องเลือกตั้งภายใน ๓๐ วัน ถูกต้องหรือไม่ ไม่พูดเลย ไม่พูดกันเลย ถ้าไม่ถูก ก็จะต้องแก้ไข

แต่ก็อาจจะให้การเลือกตั้งนี้ เป็นโมฆะหรือเป็นอะไร ซึ่งท่านจะมี จะมีสิทธิ ที่จะบอกว่า อะไรที่ควร ที่ไม่ควร ไม่ได้บอกว่ารัฐบาลไม่ดี แต่ว่าเท่าที่ฟังดู มันเป็นไปได้ คือการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย เลือกตั้งพรรคเดียว คนเดียว ไม่ใช่ทั่วไป แต่ว่าในแห่งหนึ่งมีคนที่มีคนเลือกตั้งคนเดียว มันเป็นไปได้ ไม่ ไม่ใช่เรื่องของประชาธิปไตย เมื่อไม่เป็นประชาธิปไตย ท่านก็พูดกันเองว่า ท่านต้องดูเกี่ยวข้องกับเรื่องของการปกครองให้ดี ตรงนี้ขอฝาก

อย่างดีที่สุดถ้าเกิดท่านจะทำได้ ท่านลาออก ท่านเอง ไม่ใช่รัฐบาลลาออก ท่านเองต้องลาออก ถ้าทำไม่ได้ รับผิดชอบไม่ได้ ตะกั่วที่ปฏิญาณไป ดูดี ๆ จะเป็นการไม่ได้ทำตามปฏิญาณ ฉะนั้น ก็ตั้งแต่ฟังวิทยุเมื่อเช้านี้ กรณีเกิดที่นาฬิกา กรณีที่จังหวัด อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช อันนั้นไม่ใช่แห่งเดียว ที่อื่นมีอีกหลายแห่ง ที่จะทำให้บ้านเมืองล่มจม บ้านเมืองไม่สามารถที่จะที่จะรอดพ้นจากสถานการณ์ ที่ไม่ถูกต้อง

ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านไปศึกษาว่า เกี่ยวข้องอย่างไร ท่านเกี่ยวข้องหรือไม่ แต่ถ้าท่านไม่เกี่ยวข้อง ท่านก็ลาออกดีกว่า ท่านผู้ที่เป็นผู้ที่ได้รับหน้าที่ ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ เป็นผู้ที่ดีที่จะทำให้บ้านเมืองดำเนินได้ หรือมิฉะนั้น ก็ต้องไปปรึกษากับท่านผู้พิพากษาที่จะเข้ามาต่อมา ท่านผู้พิพากษาศาลฎีกา ท่านผู้นี้ก็คงเกี่ยวข้องเหมือนกัน ก็ปรึกษากันสี่คน

ก็ท่านปรึกษากับผู้พิพากษาศาลฎีกาที่จะเข้ามาใหม่ ปรึกษากับท่าน ก็เป็นจำนวนหลาย คน ที่มีความรู้ ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ที่มีความและมีหน้าที่ ที่จะทำให้บ้านเมืองมีชื่อมีแป ฉะนั้นก็ขอฝาก คุณอัครราช ก็ต้องไปพูดกับสมาชิกอื่น ๆ ด้วย ก็จะขอบใจมาก เดี่ยวนี้ยุ่ง เพราะถ้าไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ก็ไม่ทางจะปกครองแบบประชาธิปไตย มีของ เรามีศาลหลายชนิดมากมาย แล้วมีสภาหลายแบบ และก็ทุกแบบนี้จะต้องเข้ากัน ประองตองกัน และคิดทางที่จะแก้ไขได้

นี่พูดเรื่องนี้ ค่อนข้างจะประหลาดหน่อย ที่ขอร้องอย่างนี้ แล้วก็ ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวเขาก็ บอกว่าต้องทำมาตรา ๗ มาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งขอยืนยัน ยืนยันว่ามาตรา ๗ นั้นไม่ได้หมายถึง ให้มทให้พระมหากษัตริย์มีอำนาจ ที่จะทำอะไรตามชอบใจ ไม่ใช่ มาตรา ๗ นั้น พูดถึงการปกครองแบบมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ไม่ได้บอกว่า ให้พระมหากษัตริย์ตัดสินใจ ทำได้ทุกอย่างถ้าทำเขา จะต้องว่าพระมหากษัตริย์ ทำเกินหน้าที่ ซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยเกิน ไม่เคยทำเกินหน้าที่ ถ้าทำเกินหน้าที่

ก็ไม่ใช่ประชาธิปไตย เขาอ้างถึงเมื่อครั้งก่อนนี้ เมื่อรัฐบาลของอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ตอนนั้น ไม่ได้ทำเกินอำนาจพระมหากษัตริย์ ตอนนั้นมีสภา สภามีกฎ ประธานสภา รองประธานสภามืออยู่ แล้วก็ รองประธานสภาทำหน้าที่ แล้วมีนายกฯ ที่สนองพระบรมราชโองการได้ ตามรัฐธรรมนูญในครั้งนั้น

ไม่ ไม่ได้หมายความว่า ที่ทำครั้งนั้นผิดรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่ ตอนนั้นเขาไม่ใช่นายกฯ พระราชทาน นายกฯ พระราชทานหมายความว่า ตั้งนายกฯ โดยไม่มีกฎเกณฑ์อะไรเลย ตอนนั้นมี กฎเกณฑ์ เมื่อครั้งอาจารย์สัญญาได้รับตั้งเป็นนายกฯ เป็นนายกฯ ที่มีผู้รับสนองพระบรมราชโองการ คือรองประธานสภานิติบัญญัติ นายทวี แรงขำ ดังนั้น ไปทบทวนประวัติศาสตร์หน่อย ท่านก็เป็นผู้ใหญ่ ท่านก็ทราบว่า มี มีกฎเกณฑ์ที่รองรับ

แล้วกิจการอื่น ๆ ก็มี แม้จะเรียกว่าสภาสนามม้า ก็หัวเราะกัน สภาสนามม้า แต่ไม่ผิด ไม่ผิดกฎหมาย เพราะว่ามีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนอง นายกรัฐมนตรีคือ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ รับสนองพระบรมราชโองการ ก็สบายใจว่า ทำอะไรแบบถูกต้องตามครรลองของรัฐธรรมนูญ แต่ครั้งนี้ ก็เขาจะให้ทำอะไรผิด ผิดรัฐธรรมนูญ ใครเป็นคนบอกก็ไม่ทราบนะ แต่ว่าข้าพเจ้าเองรู้สึกว่ามีผิด ฉะนั้น ก็ขอให้ช่วยปฏิบัติอะไร คิดอะไร ไม่ให้ผิดกฎเกณฑ์รัฐธรรมนูญ จะทำให้บ้านเมืองผ่านพ้นสิ่งเป็นอุปสรรค และมีความเจริญรุ่งเรืองได้ ขอขอบใจท่าน

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้พิพากษาประจำศาลสำนักงานศาลยุติธรรม เข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์
 ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่
 ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์
 วันอังคารที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙
 (ฉบับไม่เป็นทางการ โดยสำนักพระราชเลขานุการ)

ถ้าจะปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาศาลฎีกา ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อความปลอดภัยของประชาชน เมื่อตะก็พูดกับผู้พิพากษาศาลปกครอง ก็ต้องขอให้ เดี่ยวไป ไปปรึกษากับท่าน เพราะว่าสำคัญที่ผู้พิพากษาทุกฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายที่เป็นผู้พิพากษาในศาลฎีกา เพราะประธานศาลฎีกาเป็น โดยเฉพาะ

ในปัจจุบันนี้มีปัญหาทางด้านกฎหมายที่สำคัญมาก คือว่าถ้าไม่ได้ปฏิบัติ จะปฏิบัติตามที่ท่านได้ปฏิญาณว่าจะทำให้ประเทศชาติปกครองได้โดยแบบประชาธิปไตย คือ เวลานี้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตยนั่นเอง แต่ถ้าไม่มีสภาที่ครบถ้วน ก็ไม่ใช่การปกครองแบบประชาธิปไตย ฉะนั้น ก็ขอให้ไปปรึกษากัน ผู้ที่มีหน้าที่ในทางศาลปกครอง ในทางศาลอย่างที่มาเมื่อตะก็ เพื่อก็คือจะเป็นครบ เป็นสิ่งที่ครบ

๑๕-๕

แต่ก่อนนี้มี มีอย่างเดียว มีศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ ศาลอาญา ศาลแพ่ง เดี่ยวนี้มีศาลหลายอย่าง อันนับไม่ถูก ก็เมื่อมีก็ต้องให้ไปดำเนินการด้วยดี ดังนั้น ก็ขอให้ไปปรึกษากับศาลอื่น ๆ ด้วย จะทำให้บ้านเมืองปกครองแบบประชาธิปไตยได้ อย่าไปคอยที่จะให้ขอนายกฯ พระราชทาน เพราะ ขอนายกฯ พระราชทาน ไม่ได้เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย

ข้าพเจ้ามีความเดือดร้อนมาก ที่อะอะอะไรก็ขอพระราชทานนายกฯ พระราชทาน ซึ่งไม่ใช่การ ปกครองแบบประชาธิปไตย ถ้าไปอ้างมาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญ เป็นการอ้างที่ผิด มันอ้างไม่ได้ มาตรา ๗ มี ๒ บรรทัดว่า อะไรที่ไม่มีในรัฐธรรมนูญ ก็ให้ปฏิบัติตามประเพณี หรือ ตามที่เคยทำมา ไม่มี เขาอยากจะได้นายกฯ พระราชทาน เป็นต้น จะขอนายกฯ พระราชทาน

ไม่ใช่เป็นเรื่องการ ปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นการปกครองแบบ ขอโทษ พูดแบบมั่ว แบบไม่ ไม่ ไม่มีเหตุผล สำคัญอยู่ที่ ท่านเป็นผู้พิพากษาศาลฎีกา มีสมองที่ ที่แจ่มใส สามารถ ควรจะสามารถ ที่จะไปคิดวิธีที่จะปฏิบัติ คือ ปกครองต้องมี ต้องมีสภา สภาที่ครบถ้วน ถ้าไม่ครบถ้วน เขาว่าไม่ได้ แต่ก็เขา แต่อาจจะหาวิธีที่จะ ที่จะตั้งสภาที่ไม่ครบถ้วน และทำงาน ทำงานได้ก็รู้สึกว่ามีอย่างที่ว่า ต้องขอโทษอีกทีนะ ใช้คำว่ามั่ว ไม่ถูก ไม่ทราบใครจะทำมั่ว แต่ว่าปกครองประเทศมั่วไม่ได้ ที่จะคิด อะไรแบบ แบบว่าทำปัด ๆ ไปให้เสร็จ ๆ ไป ถ้าไม่ได้ เขาก็โยนให้พระมหากษัตริย์ทำ ซึ่งยิ่งร้ายกว่า ทำมั่วอย่างอื่น เพราะพระมหากษัตริย์ ไม่ ไม่มีหน้าที่ ที่จะไปมั่ว ก็เลยต้องขอร้องฝ่ายศาล ให้คิด ให้ ช่วยกันคิด เดี่ยวนี้ประชาชน ประชาชนทั่วไปเขาหวังในศาล โดยเฉพาะศาลฎีกา ศาลอื่น ๆ เขายังบอกว่าศาล ขึ้นชื่อว่าศาล ดี ยังมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีเหตุผล และมีความรู้ เพราะท่านได้ เรียนรู้กฎหมายมา และพิจารณาเรื่องกฎหมายที่จะต้องศึกษาดี ๆ ประเทศชาติจึงจะรอดพ้นได้ ถ้าไม่ทำตามหลักกฎหมาย หลักของการปกครองที่ถูกต้อง ประเทศชาติไปไม่รอด ภัยงที่เป็นอยู่เดี๋ยว นี้ เพราะว่าไม่มี ไม่มีสมาชิกสภาถึง ๕๐๐ คน ทำงานไม่ได้

๑๕๖

ก็ต้องพิจารณาดูว่า จะทำยังไง สำหรับให้ทำงานได้ จะมาขอให้พระมหากษัตริย์ เป็นผู้ตัดสิน เขาอาจจะว่ารัฐธรรมนูญนี้พระมหากษัตริย์ เป็นคนลงพระปรมาภิไธย จริง แต่ลง พระปรมาภิไธยก็เดือดร้อน แต่ว่าในมาตรา ๗ นั้นไม่ได้บอก ว่า พระมหากษัตริย์สั่งได้ ไม่มี ลองไปดู มาตรา ๗ เขาเขียนว่า ไม่มีการบทบัญญัติแก่ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ไม่ได้บอกว่า มีพระมหากษัตริย์ที่จะมาสั่งการได้

แล้วก็ขอทบทวนว่า ไม่เคยสั่งการอะไร ที่ไม่มีกฎหมายของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ หรือ กฎหมาย พระราชบัญญัติต่าง ๆ ทำถูกต้องตามรัฐธรรมนูญทุกอย่าง อย่างที่เขาขอ บอกว่า ขอให้ มีให้พระราชทานนายกฯ พระราชทาน ไม่เคย ไม่เคยมีข้อนี้ มีนายกฯ แบบมีการรับสนองพระบรม ราชโองการ อย่างที่ถูกต้องทุกครั้ง มีคนเขาก็อาจจะมา มาบอกว่า พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ เนี่ยทำตามใจชอบ ไม่เคยทำอะไรตามใจชอบ

ตั้งแต่เป็นมา มีรัฐธรรมนูญหลายฉบับ แล้วก็ทำมาหลายสิบปี ไม่เคยทำอะไรตามใจชอบ ถ้าทำไปตามใจชอบ ก็เข้าใจว่าบ้านเมืองล่มจมมานานแล้ว แต่ตอนนี้เขาขอให้ทำตามใจชอบ แล้วเวลาถ้าเขา ถ้าทำตามที่เขาขอ เขาก็ต้อง ต้องคำว่านิททาพระมหากษัตริย์ ว่าทำตามใจชอบ ซึ่ง

ไม่ใช่กลัว ถ้าต้องทำก็ต้องทำ แต่ว่ามันไม่ต้องทำ ต้องวันนี้จะอยู่ที่ผู้พิพากษาศาลฎีกา (เป็น) เป็นสำคัญที่จะบอกได้ ศาลอื่น ๆ ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลอะไร ไม่มีสักที่จะอ้างได้มากกว่าศาลฎีกา เพราะว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ที่จะมีสิทธิที่จะพูด ที่จะตัดสิน ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านได้พิจารณา ดู กลับไปพิจารณา ไปปรึกษากับผู้พิพากษาศาลอะไรอื่น ๆ ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ ว่าควรจะทำอะไร แล้วต้องรีบทำ ไม่งั้นบ้านเมืองล่มจม พอดีตะกั่ว ดูทีวี เรือหลายหมื่นตันโดนพายุ จมลงไปที่พื้นเมตรในทะเล เขายังต้องดูว่าเรือมันลงไปอย่างไร

เมืองไทยจะจมลงไปที่ต่ำกว่าสี่พันเมตร แล้วก็กู้ไม่ได้ กู้ไม่ขึ้น ฉะนั้น ท่านเองก็จะเท่ากับจมลงไป ประชาชนทั่วไป ที่ไม่รู้โอ้โฮมือเห่ ก็จะมี จะจมลงไปในมหาสมุทร เดียวนี้เป็นเวลาที่ยากที่สุดที่สุดในโลก ฉะนั้นท่านก็มีหน้าที่ ที่จะปฏิบัติ ปรึกษากับผู้ที่มีความรู้ เพื่อที่จะ เขาเรียกว่า กู้ชาตินั้นแหละ อะอะอะไรก็กู้ชาติ กู้ชาติ กู้ชาติมันน่าจะ เดียวนี้ยังไม่ได้จม ทำไม่คิดถึงจะไปที่กู้ชาติ แต่ว่าป้องกันไม่ให้จมลงไป แล้วเราจะต้องกู้ชาติจริง ๆ แต่ถ้าจมแล้ว กู้ชาติไม่ได้ จมไปแล้ว

ฉะนั้นต้องไปพิจารณาดูดี ๆ ว่าควรจะทำอะไร ถ้าทำได้ ปรึกษาหารือกันได้จริง ๆ ประชาชนทั้งประเทศ และประชาชนทั่วโลก จะอนุโมทนา อาจจะมีเห็นว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาในเมืองไทยยังมี เรียกว่ายังมีน้ำยา และเป็นคนที่มีความรู้ และตั้งใจที่จะ ที่จะกู้ชาติจริง ๆ ถ้าถึงเวลา

ก็ขอขอบใจท่าน ที่ตั้งใจตั้งใจที่จะทำหน้าที่ แล้วก็ทำหน้าที่ดี ๆ อย่างนี้ บ้านเมืองก็รอดพ้น ไม่ต้องกลัว ขอขอบใจที่ท่านพยายามปฏิบัติโดยดี แล้วประชาชนจะอนุโมทนา ขอบใจแทนประชาชนทั่วทั้งประเทศ ที่มีผู้พิพากษาศาลฎีกา ที่เข้มแข็ง ขอใจ ขอให้ท่านสามารถที่จะปฏิบัติงานด้วยดี มีพลานามัยแข็งแรง ต่อสู้ ต่อสู้นะ ต่อสู้เพื่อความดี ต่อสู้เพื่อคุณธรรมในประเทศ ขอขอบใจ

บรรณานุกรม

กนก วงษ์ตระหง่าน. **คู่มือการเมืองไทย : ๒๔๗๕ - ๒๕๒๕** ข้อมูลพื้นฐานทางการเมืองไทย. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖.

กรมการปกครอง. กองวิชาการและแผนงาน. **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราชกับการปกครองไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๖.

กรมศิลปากร. **พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, ๒๕๓๖.

กัลยาณิวัฒนา, สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้า และคนอื่นๆ. **เจ้านายเล็กๆ ยุวกษัตริย์**. กรุงเทพฯ : กองทัพอากาศ, ๒๕๓๐.

การอภิปรายเทิดพระเกียรติ เรื่อง พระอัจฉริยภาพเลิศล้ำในสยาม วันจันทร์ที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ณ ห้องประชุมรัฐสภา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๒.

"ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔," ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป. เล่ม ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๕๒ ง. หน้า ๒๕ - ๓๓. ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔.

คณะทำงานกิจกรรมจัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติและจัดทำหนังสือที่ระลึก. **๗๒ พรรษามหาราชรัฐสภาเฉลิมพระเกียรติ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๒.

คณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือที่ระลึกเฉลิมพระเกียรติฯ. **รัฐสภาไทยได้ร่มพระบารมี ๖๐ ปี ทรงครองราชย์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๔.

เจษฎา พรไชยา. **พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ของประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

ชนะชัย ผดุงฉติ. **พระมหากษัตริย์ นักปกครอง นักกฎหมาย**. กรุงเทพฯ : นิติรัฐ, ๒๕๕๔.

"ทศพิธราชธรรมกับพระมหากษัตริย์ไทย," มติชน. ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๔. หน้า ๓.

ทองนาก ศิริวิ เหล่าวงศ์โคตร และภมรศรี ไพบุลย์รวมศิลป์. **"กษัตริย์นักพัฒนาประชาธิปไตย ในมุมมอง สุขเมธ ดันติเวชกุล,"** มติชน. ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๔. หน้า ๑๑.

ธงทอง จันทรางศุ. **พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

ดำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. **๒๔๗๕ และ ๑ ปี หลังการปฏิวัติ**. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

นคร พจนรพงษ์. ข้อมูลประวัติศาสตร์การเมืองไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๒.

"ในหลวงทรงห่วงการตีความรัฐธรรมนูญ รับสั่งให้ใช้วินิจฉัยนัก ก.ม.." สยามรัฐ. ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๙.
หน้า ๑ และ ๑๐.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. กฎหมายมหาชน เล่ม ๒ การแบ่งแยกกฎหมายมหาชน-เอกชน และพัฒนา
กฎหมายมหาชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : บีเจเพลท โปรดักชัน, ๒๕๓๘.

บัญญัติ ดำรงค์เผ่า. พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับความมั่นคงแห่งชาติ [http://
72.14.235.104./search?cache:ysQLZ96KWccJ:web.schq.mi.th/~ndc/...](http://72.14.235.104./search?cache:ysQLZ96KWccJ:web.schq.mi.th/~ndc/...) สืบค้น
ณ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๐

"บันทึกการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ ๒," รัฐสภาสาร. ๒๒ (๑๐) : ๒๙ ; กันยายน ๒๕๑๗.

"บุญของคนไทยที่มีในหลวง," แนวหน้า. ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๙. หน้า ๔.

ประจวบ รอดน้อย. รวมบทความประวัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๑๗ - พ.ศ. ๒๕๒๑. ม.ป.ท. :
ม.ป.พ., ม.ป.ป.

ประเสริฐ ปัทมสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (๒๔๗๕ - ๒๕๑๗). กรุงเทพฯ : ข. ชุมชุมช่าง,
๒๕๑๗.

๑๖๐

ฝ่ายผลิตเอกสารรัฐสภา กองการประชาสัมพันธ์. ประวัติรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ :
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๓๙.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชัน จำกัด, ๒๕๔๖.

"พระมหากษัตริย์ ปชต. ลื่อนนอกน้อมนิยม : ระบอบประชาธิปไตยเติบโตขึ้นแล้วในไทย," โพสต์ทูเดย์.
๘ พฤษภาคม ๒๕๔๙. หน้า A๑.

พูนศักดิ์ วรรณพงษ์. พระราชอำนาจพระมหากษัตริย์ไทย. กรุงเทพฯ : เค. พี. พรินติ้ง, ๒๕๓๘.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะนิติศาสตร์. ประมวลพระบรมราชโองการและพระราชดำรัสอันเกี่ยวเนื่อง
กับกฎหมาย ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๘๙ จนถึง ๒๕๔๖. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙.

มานิตย์ นวลละออ. การเมืองไทยยุคสัญลักษณ์รัฐไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชารัฐศาสตร์และ
รัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๙," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๖๓ ตอนที่ ๓๐.

หน้า ๓๑๘ - ๓๕๘. ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๙.

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๒," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๖๖ ตอนที่ ๑๗.

หน้า ๑ - ๘๐. ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๒.

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๑๕๖

(ฉบับพิเศษ). หน้า ๑ - ๖๘. ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๑.

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๙๑ ตอนที่ ๑๖๙.

หน้า ๑ - ๙๐. ๗ ตุลาคม ๒๕๑๗.

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๙๕ ตอนที่ ๑๔๖

(ฉบับพิเศษ). หน้า ๑ - ๖๖. ๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๑.

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๐," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๑๔ ตอนที่ ๕๕ ก.

หน้า ๑ - ๙๙. ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๐.

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๔๙.

หน้า ๕๒๙ - ๕๕๑. ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕.

วิษณุ เครืองาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๓๐.

ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย. รวมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๔๗๕ - ๒๕๐๒ เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน
ราษฎร, ม.ป.ป.

รวมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ - ๒๕๓๔ เล่ม ๒.

กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.

สวัสดิ์ สุนทรังษี. "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฐานะประธานการบริหารปกครองประเทศ."

รัฐสภาสาร. ๑๙ (๖) : ๙ - ๗๕ ; พฤษภาคม ๒๕๑๙.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ในหลวงกับการศึกษาไทย : ฟ้าทศวรรษสิริราชสมบัติ.

กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๐.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. เปรียบเทียบบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.

กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เนื่องในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ, ๒๕๕๒.

รายงานการประชุมสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน, วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๙, กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๑ สมัยประชุมสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๑๕ วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๑๕, กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๑๘ สมัยประชุมสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๓๘ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๘, กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๑๙ สมัยประชุมสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๓๙ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๙, กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ สมัยประชุมสามัญทั่วไป ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔, กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, บทความ - สารคดีของอนุกรรมการจัดทำเอกสารและ

บทความสดุดีบุคคลสำคัญเล่ม ๓, กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ๒๕๓๒.

สำนักราชเลขาธิการ, ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือน ธันวาคม ๒๕๑๑ จนถึงเดือน พฤศจิกายน ๒๕๑๒, มปท, มปป.

ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๑๕ จนถึงเดือน พฤศจิกายน ๒๕๑๖, มปท, มปป.

ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๕, มปท, มปป.

ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๘, มปท, มปป.

_____ , ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปี
พุทธศักราช ๒๕๕๒. มปท. มปป.

สุกัญญา สุตบรรทัด. คีตกฤทธิวินิจฉัย "รัฐวินิจฉัย". กรุงเทพฯ : ศยามรัฐ, ม.ป.ป.

สุเมธ ตันติเวชกุล. "๖๐ ปี ครองราชย์ ประโยชน์สุข ประชาราษฎร์." วารสารอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ. ๕ (๒) : ๑๖ - ๓๗ ; เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๙.

"องคมนตรีฯ พระราชอำนาจตามระบอบประชาธิปไตย." กรุงเทพธุรกิจ. ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๙.
หน้า ๒.

๑. คณะกรรมการจัดงานเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิม

พระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

๑. นายพิฑูร พุ่มหิรัญ	ประธานกรรมการ
๒. นายทวี พวงทะวาย	รองประธานกรรมการ
๓. นางอุมาสิวี สอาดเยี่ยม	รองประธานกรรมการ
๔. นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์	กรรมการ
๕. นายสมพล วณิชพันธุ์	กรรมการ
๖. นายจเร พันธุ์เปรื่อง	กรรมการ
๗. นางศุภมาส น้อยจันทร์	กรรมการ
๘. ร้อยเอกหญิง สุวัฒนา เหลืองไตรรัตน์	กรรมการ
๙. นางบุญรักษา ชมชื่น	กรรมการ
๑๐. นางวนิดา มาตะวิสุทธิ	กรรมการ
๑๑. นายประวิช ตั้งใจมั่น	กรรมการ
๑๒. นายสมพงษ์ ปรีชาชนพงษ์	กรรมการ
๑๓. นายทวีเกียรติ เขาวลิตถวิล	กรรมการ
๑๔. นางสาวอัจฉราฉวี นิมศิริ	กรรมการ
๑๕. นายถาวร จุลตามระ	กรรมการ
๑๖. นางวิจิตรา วัชรภรณ์	กรรมการ
๑๗. นางศิษฏี เหล่าสันตติ	กรรมการ
๑๘. นางจันทร์เพ็ญ อานามวัฒน์	กรรมการ
๑๙. นางสาววัลลภา บันทัดกันท์	กรรมการและเลขานุการ
๒๐. นางสาววรรณฤดี กุศลรุ่งพงศ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. นางสาวสายพันธุ์ จาตุรภัทร์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. คณะอนุกรรมการจัดแสดงนิทรรศการและเสวนาเฉลิมพระเกียรติฯ

๑. นายพิฑูร พุ่มหิรัญ	ที่ปรึกษา
๒. นางบุญรักษา ชมชื่น	ที่ปรึกษา
๓. ร้อยเอกหญิง สุวัฒนา เหลืองไตรรัตน์	ที่ปรึกษา
๔. นางสุภาวรัตน์ วสะภาคย์	ที่ปรึกษา
๕. นายจรูญ พันธุ์เป็รื่อง	ประธานอนุกรรมการ
๖. นางวิจิตรา วัชรภรณ์	รองประธานอนุกรรมการ
๗. นายทวีเกียรติ เขาวลิตถวิล	รองประธานอนุกรรมการ
๘. นางศิษฏี เหล่าสันตติ	รองประธานอนุกรรมการ
๙. นายสมพงษ์ ปรีชาชนพจน์	รองประธานอนุกรรมการ
๑๐. นางสาวอัจฉราฉวี นิมศิริ	รองประธานอนุกรรมการ
๑๑. นายถาวร จุลตามระ	อนุกรรมการ
๑๒. นางพรธนิภา เสริมศรี	อนุกรรมการ
๑๓. นายธงชัย ดุกลยสุข	อนุกรรมการ
๑๔. รองศาสตราจารย์ พรสม ศิริสัมพันธ์	อนุกรรมการ
๑๕. นายสามารถ คัมภีรานนท์	อนุกรรมการ
๑๖. นางจิราวรรณ ชัยพานิช	อนุกรรมการ
๑๗. นางสาวจิรพรรณ กาญจนอุดม	อนุกรรมการ
๑๘. นางสาวเยาวนิจ สุนนันทน์	อนุกรรมการ
๑๙. นางบุษราคัม เขาวนศิริ	อนุกรรมการ
๒๐. นางสินีนาถ ดุกลยสุข	อนุกรรมการ
๒๑. นายวิรัช ทิพย์เจริญ	อนุกรรมการ
๒๒. นางอารยะหญิง จยมพลาพล	อนุกรรมการ
๒๓. นางสาวดวงรัตน์ เล้าหัดดองษ์ภูริ	อนุกรรมการ
๒๔. นายปกาศิต จำเือง	อนุกรรมการ
๒๕. นายสุชนา ศรีสิยวรรณ	อนุกรรมการ

๒๖.	นางสาวอารีรัตน์ วิชาช่าง	อนุกรรมการ
๒๗.	นางสวีนดา พลพิชน์	อนุกรรมการ
๒๘.	นายนิพัทธ์ สระฉันทพงษ์	อนุกรรมการ
๒๙.	นายวิริยะ คล้ายแดง	อนุกรรมการ
๓๐.	นายสุเทพ เอี่ยมคง	อนุกรรมการ
๓๑.	นางสาวเบญจลักษณ์ สุทธิวิไล	อนุกรรมการ
๓๒.	นางจงเดือน สุทธิรัตน์	อนุกรรมการ
๓๓.	นางสุภัทร คำมุงคุณ	อนุกรรมการ
๓๔.	นายชงคชาณ สุวรรณมณี	อนุกรรมการ
๓๕.	นายเชษฐา ทองยั้ง	อนุกรรมการ
๓๖.	นางสาววงศ์เดือน พุกชาญคำ	อนุกรรมการ
๓๗.	ว่าที่ร้อยตรีหญิง ชลธิชา ราศรี	อนุกรรมการ
๓๘.	นางสาวสุรีย์ ขวัญบัว	อนุกรรมการและเลขานุการ
๓๙.	นายณรงค์ ศรีนาค	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๐.	นางสาวอรพรรณ สินธุ์ศิริมานะ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๑.	นายสุริยา น้อยเสนาะ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๓. คณะทำงานด้านข้อมูลนิทรรศการและเสวนาเฉลิมพระเกียรติฯ

๑. นายจเร พันธุ์เปรื่อง	ที่ปรึกษา
๒. นางบุญรักษา ชมชื่น	ที่ปรึกษา
๓. นางสุภารัตน์ วสະมาศย์	ที่ปรึกษา
๔. นางวิจิตรา วัชรภรณ์	ที่ปรึกษา
๕. นางอารยะหญิง จอมพลาพล	หัวหน้าคณะทำงาน
๖. นางสาวอารีรัตน์ วิชาช่าง	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๗. นายทองศักดิ์ สุระคำแหง	คณะทำงาน
๘. นางมาลินี คงรื่น	คณะทำงาน
๙. นายวิริยะ คล้ายแดง	คณะทำงาน
๑๐. นายสุเทพ เกี่ยมคง	คณะทำงาน
๑๑. นางสาวศุภพรรัตน์ สุขพุ่ม	คณะทำงาน
๑๒. นางสาวเบญจลักษณ์ สุทธิวิไล	คณะทำงาน
๑๓. นางสาวสุรีย์ ขวัญบัว	คณะทำงาน
๑๔. นายณรงค์ ศรีนาค	คณะทำงาน
๑๕. นายนิทัศน์ ยาสิทธิ์	คณะทำงาน
๑๖. นางจงเดือน สุทธิรัตน์	คณะทำงาน
๑๗. นางสุภัทร คำมุงคุณ	คณะทำงาน
๑๘. นายเชษฐา ทองยิ่ง	คณะทำงาน
๑๙. นางสาวพจพิน พรหมเอี่ยม	คณะทำงาน
๒๐. นายวิชาญ ทรายอ่อน	คณะทำงาน
๒๑. นางอาริยา บุญเต็ม	คณะทำงาน
๒๒. นายบัณฑิต กุฑาวงศ์	คณะทำงาน
๒๓. นางสาววิจิตรา ประยูรวงษ์	คณะทำงาน
๒๔. นางสาววันวิภา สุขสวัสดิ์	คณะทำงาน
๒๕. นางบุศรา เข็มทอง	คณะทำงาน

๒๖.	นายณัฐพล ยิ่งกล้า	คณะกรรมการ
๒๗.	นางสาวอรพรรณ สิ้นธ์ศิริมานะ	คณะกรรมการ
๒๘.	นางสาววิษราพร ยอดมิ่ง	คณะกรรมการ
๒๙.	นางสาววงศ์เดือน พุกขานุกัา	คณะกรรมการ
๓๐.	นางสาวนภาพร ญาณศิริ	คณะกรรมการ
๓๑.	นางณิชพรพรณ สงวนทองคำ	คณะกรรมการ
๓๒.	นางมัลลิกา สมบัติศิริ	คณะกรรมการ
๓๓.	นางสาวอัจฉรา เนียมโมคะ	คณะกรรมการ
๓๔.	นางสาวอรุณทิพย์ จันทร์ดิษฐ์	คณะกรรมการ
๓๕.	นางสาวดาวรัตน์ สมจิตร	คณะกรรมการ
๓๖.	นางบังอร สันติปริษาจิตต์	คณะกรรมการ
๓๗.	นางสาวสุชิตา วิจิตรเทมีย์	คณะกรรมการ
๓๘.	นางสาวเมษณีญา สวนทรัพย์	คณะกรรมการ
๓๙.	นางพุทธชาติ ทองเอม	คณะกรรมการและเลขานุการ
๔๐.	นางชนิตา จรรโลงศิริชัย	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๑.	นายสุรียา ช้องเสนาะ	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๕. คณะทำงานจัดทำหนังสือที่ระลึก

๑. นายสมพงษ์ ปรีชาธนพนธ์	ที่ปรึกษา
๒. นางวิจิตรา วัชรภรณ์	หัวหน้าคณะทำงาน
๓. นายวิรัช ทิพย์เจริญ	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๔. นางสาวจิรพรรณ กาญจนอุดม	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๕. นางสาวเขาวนิจ สุนนันท์	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๖. นางบุษราคัม เขาวนศิริ	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๗. นางอารยะหญิง จอมพลาพล	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๘. นางสาวดวงรัตน์ เล้าหัดตพงษ์ภูริ	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๙. นางสาวกษารัตน์ วิชาช่าง	รองหัวหน้าคณะทำงาน
๑๐. นางสาวินา พลพิษน์	คณะทำงาน
๑๑. นายทองศักดิ์ สุระคำแหง	คณะทำงาน
๑๒. นางมาลินี คงรัตน์	คณะทำงาน
๑๓. นายสุรชัย เจนนุวัตร	คณะทำงาน
๑๔. นายสุเทพ เอี่ยมคง	คณะทำงาน
๑๕. นางสาวสุรีย์ ขวัญบัว	คณะทำงาน
๑๖. นายณรงค์ ศรีนาค	คณะทำงาน
๑๗. นางพุทธชาติ ทองเอน	คณะทำงาน
๑๘. นายเชษฐา ทองยั้ง	คณะทำงาน
๑๙. นางสาววัชรภรณ์ จ้อยลำเพ็ญ	คณะทำงาน
๒๐. นางสาวพจพิน พรหมเอี่ยม	คณะทำงาน
๒๑. นางかりกา บุญเต็ม	คณะทำงาน
๒๒. นางสาวอรณิชา เมธีวิบูลสุโข	คณะทำงาน
๒๓. นายแดนไชย ไชวีเศษ	คณะทำงาน
๒๔. นางสาววันวิภา สุขสวัสดิ์	คณะทำงาน
๒๕. นายบัณฑิต อุทาวงค์	คณะทำงาน

๒๖. นางสาววิจิตรา ประยูรวงษ์	คณะทำงาน
๒๗. นางสาวนภาพร ญาณศิริ	คณะทำงาน
๒๘. นายมานะ เรืองสอน	คณะทำงาน
๒๙. นายนิธิทัศน์ องค์กรวิชัย	คณะทำงาน
๓๐. นางสาวทิพย์วิมล อ่อนกลิ่น	คณะทำงาน
๓๑. นางสาววัชรพร ยอดมิ่ง	คณะทำงาน
๓๒. นางบังอร สันติปริษาจิตต์	คณะทำงาน
๓๓. นางสาวศุภพรรัตน์ สุขพุ่ม	คณะทำงานและเลขานุการ
๓๔. นางสุภัทร คำมุงคุณ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕. นางสาวอรพรรณ สินธุ์ศิริมานะ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th>